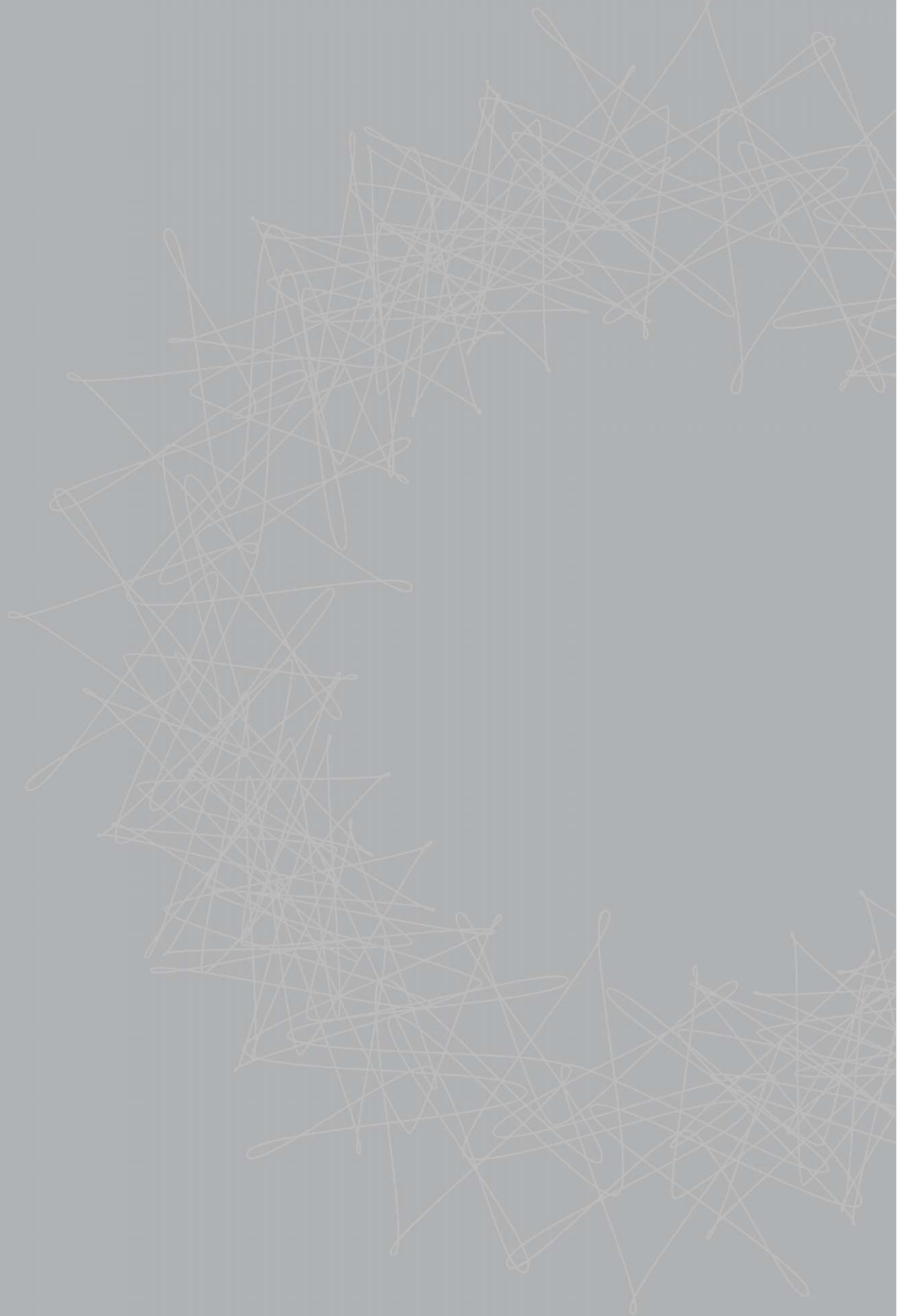

Knjižnični kalejdoskop Librarian kaleidoscope

Ptuj
Arandelovac
Saint-Cyr-sur-Loire
Burghausen
Banská Štiavnica
Varaždin
Ohrid

Knjižnični kalejdoskop

Knjižnice pobratenih mest in njihovo medkulturno sodelovanje

Librarian kaleidoscope

Libraries of twin towns and their intercultural cooperation

Ptuj
Arandjelovac
Saint-Cyr-sur-Loire
Burghausen
Banská Štiavnica
Varaždin
Ohrid

Knjižnica
Ivana Potrča
Ptuj
2012

MARIBOR2012
Evropska prestolnica kulture
partnersko mesto **Ptuj**

Publikacija je izšla v okviru projekta Knjižnice pobratenih mest in njihovo medkulturno sodelovanje, ki je sofinanciran iz sredstev projekta Maribor 2012 – Evropska prestolnica kulture, partnersko mesto Ptuj.

This publication has been published within the Twin-Town Libraries and Their Intercultural Cooperation project, co-financed by Maribor 2012 – The European Capital of Culture, Partner Town Ptuj.

Brezplačni izvod. Publikacija ni namenjena za prodajo.
Free copy. Not for sale.

© Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, 2012

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

027(4)(082)

KNJIŽNIČNI kalejdoskop = Librarian kaleidoscope =
knjižnice pobratenih mest in njihovo medkulturno sodelovanje =
libraries of twin towns and their intercultural cooperation :
Ptuj, Arandelovac, Saint-Cyr-sur-Loire, Burghausen, Banská Štiavnica,
Varaždin, Ohrid / [avtorji besedil Matjaž Neudauer ... [et al.] ;
uredniški odbor Matjaž Neudauer ... [et al.] ;
prevodi Bok & Mal ... [et al.] ;
fotografije Srdan Mohorič ... [et al.] ;
- Ptuj : Knjižnica Ivana Potrča, 2012

ISBN 978-961-91871-4-2
I. Neudauer, Matjaž
262762752

Knjižnični
kalejdoskop

Knjižnice pobratenih mest in
njihovo medkulturno sodelovanje

Librarian
kaleidoscope

Libraries of twin towns and
their intercultural cooperation

Ptuj
Arandelovac
Saint-Cyr-sur-Loire
Burghausen
Banská Štiavnica
Varaždin
Ohrid

Izdala in založila / Published by:

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj,

zanjo / on its behalf by:

mag. Matjaž Neudauer / Matjaž Neudauer, M. Sc.

Uredniški odbor / Editors :

mag. Matjaž Neudauer / Matjaž Neudauer, M. Sc.,

Milena Doberšek, Mira Petrovič, Darja Plajnšek

Avtorji besedil / Authors:

mag. Matjaž Neudauer / Matjaž Neudauer, M. Sc., Danijela Milovanović,

Annick Gasnault, Christin Moll, Katarina Kissová, Viera Luptáková,

Jasminka Štimac, Aleksandra Belevska, Tode Ilievski

Prevodi / Translations:

Bok & Mal, Biljana Radasinović, Wall Street Institute for monograph's translation,

Kristina Zimmermann, dr. Miron Breznoščak / Miron Breznoščak, PhD,

Jasna Bilinić – Zubak, Julija Kalaputi, Marjana Ristovska

Fotografije / Photographies:

Srdan Mohorič, Boris Farič, Foto Langerholc, Stojan Kerbler, Andrej Doberšek,

zasebni arhiv družine Potrč / Potrč family private archive, Dušan Milovanović,

Maja Arandelović, Milenko Savović, Vesna Proković, Miro Radmilović,

Arhiv občine Arandelovac / Archive of the Municipality of Arandjelovac,

Hélène Charles, Frédéric Bachelier, Marie-Hélène Bourquin,

Saint-Cyr-sur-Loire – Oddelek za stike z javnostmi / Service Communication,

Anton Mack, Robert Fajer, Christin Moll, mesto Burghausen /

Municipality of Burghausen, Ján Petrik, Viera Luptáková, Jaromir Piliar,

Mestna knjižnica / Municipal Library Banská Štiavnica,

Darko Gorenak Godar, Misho Yuzmeski

Jezikovni pregled slovenskih besedil / Linguistic review of Slovenian texts:

Darja Plajnšek

Jezikovni pregled angleških besedil / Linguistic review of English texts:

Mojca Neudauer

Oblikovanje / Design:

s.kolibri

Tisk / Printed by:

Bograf

Naklada / Number of copies:

800

Slovenija / Slovenia, Ptuj, 2012

Vsebina / Content

- Knjižnični kalejdoskop
Knjižnice pobratenih mest in
njihovo medkulturno sodelovanje
- Библиотекарски калейдоскоп
Библиотеке побратимљених градова и
њихова међукултурна сарадња
- Kaléidoscope des bibliothèques
Les bibliothèques des villes jumelées et
leur coopération interculturelle
- Büchereikaleidoskop
Bibliotheken der Partnerstädte und
ihre interkulturelle Zusammenarbeit
- Kaleidoskop knjižnice
Knjižnice v partnerskych mestách a
ich vzájomná kulturná spolupráca
- Knjižnični kaleidoskop
Knjižnice bratskih gradova i
njihova medkulturna suradnja
- Библиотекарски калейдоскоп
Библиотеки од збратимените градови и
нивната меѓусебна културна соработка
- 8 **Matjaž Neudauer**
Spreminjajoče se podobe in vtisi
Changing images and impressions
- 12 **Štefan Čelan**
Knjižnica – stičišče človekovih interesov
A Library – The Center of Human Interests
- 18 Knjižnica Ivana Potrča Ptuj
Ivan Potrč Library in Ptuj
Mali grad – sodobna knjižnica
The Small Castle – A Contemporary Library
- 40 Народна библиотека Свети Сава Аранђеловац
National Library Sveti Sava Arandjelovac
Narodna knjižnica Sveti Sava Arandelovac
Стара дама у тесним ципелама
The Old Lady in Tightened Shoes
Stara gospa v pretesnih čevlji
- 60 La bibliothèque municipale George Sand, Saint-Cyr-sur-Loire
The George Sand Municipal Library, Saint-Cyr-sur-Loire
Mestna knjižnica George Sand, Saint-Cyr-sur-Loire

- 80 Stadtbibliothek Burghausen
Burghausen Local Library
Mestna knjižnica Burghausen
Eine moderne Bibliothek in alten Gemäuern
A modern library inside ancient walls
Sodobna knjižnica znotraj starih zidov
- 96 Mestská knižnica Banská Štiavnica
Municipal Library Banská Štiavnica
Mestna knjižnica Banská Štiavnica
Knižnica starobylého banského mesta - Banskej Štiavnice
The Library of the Ancient Mining Town of Banská Štiavnica
Knjižnica starega rudarskega mesta Banská Štiavnica
- 120 Gradska knjižnica i čitaonica Metel Ožegović Varaždin
City Library and Reading Room Metel Ožegović Varaždin
Mestna knjižnica in čitalnica Metel Ožegović Varaždin
Gradska knjižnica i čitaonica Metel Ožegović Varaždin i njezine zbirke
City Library and Reading Room Metel Ožegović Varaždin and its collections
Mestna knjižnica in čitalnica Metela Ožegovića Varaždin in njene zbirke
- 142 Библиотека Григор Прличев Охрид
Grigor Prlichev Library Ohrid
Biblioteka Grigor Prličev Ohrid
Охридската библиотека од основањето до денес
The Library Ohrid from Its Foundation Until Today
Ohridska knjižnica od ustanovitve do danes

Spreminjajoče se podobe in vtisi

Foto / Photo: Boris Farič

Projekt Knjižnice pobratenih mest in njihovo medkulturno sodelovanje je prvi čezmejni projekt Knjižnice Ivana Potrča Ptuj. V njem smo sodelovali s knjižnicami, s katerimi je mesto Ptuj sklenilo listino o pobratenuju. To so Arandelovac iz Srbije, Banská Štiavnica iz Slovaške, Saint-Cyr-sur-Loire iz Francije, Ohrid iz Makedonije, Burghausen iz Nemčije in Varaždin iz Hrvaške. Prav različnost mest na številnih področjih je največje bogastvo projekta in pričujoče monografije. Različnost je tista, ki jo moramo upoštevati kot pomemben dejavnik sodelovanja, predvsem pa bogatenja svojih poklicnih in osebnih izkušenj.

Spoštovati moramo dejstva, ki so zgodovinsko pogojevala nastanek in razvoj knjižničarstva v teh deželah, in pogoje sodobnega časa, ki ta položaj opredeljujejo danes. Iz razlik pa se moramo tudi učiti, saj v njih najdemo številne spodbude za razvoj v lokalnih okoljih, kjer knjižnice pobratenih mest delujemo.

Knjigo smo naslovlili Knjižnični kalejdoskop, z njo pa želimo postaviti zrcalo sami sebi in drugim v vedno znova spreminjajoči se podobi. Knjižnični kalejdoskop tudi zato, ker bodo bralci v različnih deželah knjigo lahko vzeli v roke in jo brali, saj so besedila tudi v izvirnih jezikih dežel, iz katerih knjižnice prihajamo. Barvni stekleni drobeci v kalejdoskopu smo knjižnice, ki v projektu sodelujemo, toda drobcev je več kot sedem. Zato se bomo v naslednjih letih trudili, da sodelovanje razširimo tudi na knjižnice mest, ki so pobratena z mesti, katera sodelujemo v projektu danes.

Pričujoča monografija ponuja nekaj statističnih podatkov o knjižnicah, ponuja pa tudi vpogled v njihov nastanek in razvoj do današnjih dni. Prav vpetost knjižnic v lokalno okolje in njihova vloga, ki jo v posameznem mestu imamo, je bistvena za razvoj mest, znanja za vse generacije in jamstvo razvoja knjižnic in knjižničarstva v okolju, kjer knjižnice delujemo, pa tudi širše.

V svetu, v katerem živimo, je knjiga zagotovo eden od ključnih dejavnikov spoznavanja različnosti, to pa je bistven predpogoj za medsebojno spoštovanje v svetu, ki ga kljub globalizaciji neminljivo zaznamujejo razlike.

In ugotovili smo, da je prišel trenutek, ko dobro sodelovanje med državami in pobratenimi mesti postavimo na nivo kulturnih zavodov, kot so knjižnice. Sodelovanja po našem vedenju v takšni obliki še ni bilo in tudi zato je projekt Knjižnice pobratenih mest in njihovo medkulturno sodelovanje edinstven. Edinstven pa je tudi zato, ker ruši različne bariere, ki nas pri našem delu v knjižničarstvu omejujejo, hkrati pa opredeljujejo naše delovanje.

Vloge, ki jo ima projekt pri promociji knjig, knjižnic in knjižničarstva, morda danes še ne dojemamo v celoti, zagotovo pa se bo pokazala sčasoma, zazrta naprej v razvoj delovanja knjižnic v posameznih okoljih, odprta za sodelovanje za vse, ki se bodo v bodočnosti projektu pridružili.

Pričujoči projekt in monografija sta dokaz, kaj lahko nastane, če ljudem ponudiš dlan, brez pogojev, pričakovanj ali zadržkov, če jim ponudiš sodelovanje in prijateljstvo.

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj
Direktor
mag. Matjaž Neudauer

Changing images and impressions

»Twin-Town Libraries and Their International Cooperation« is the first international project by the Ivan Potrč Library in Ptuj. Within the project we cooperated with libraries from towns which signed a town-twinning agreement with the town of Ptuj. These are: Arandelovac from Serbia, Banská Štiavnica from Slovakia, Saint-Cyr-sur-Loire from France, Ohrid from Macedonia, Burghausen from Germany and Varaždin from Croatia. The diversity of towns in different fields brought richness to the project and to the present monograph. Diversity is an important factor for cooperation and furthermore for gaining professional and personal experience.

We have to respect certain historic facts that determined the emergence and development of librarianship in the participating countries and the contemporary circumstances shaping their present realities. But we also have to learn from their differences, because they offer stimuli for development in local environments, where the twin-town libraries are operating.

The book bears the name »Librarian Kaleidoscope« and is intended to be a mirror image for us and the others in these ever-changing times. Librarian Kaleidoscope also due to the fact that users from different countries will be able to pick-up the book and read it, for all texts are published also in their native languages. The colorful tiny pieces in the kaleidoscope represent the libraries, which are cooperating in this project, but there are more than just seven pieces. Therefore, in the following years, we will try to expand the cooperation with the libraries in towns, twinned with towns, which are already participating in the project.

The present monograph offers some statistical information about the libraries and an insight into their emergence and development until today. Particularly, the incorporation of libraries into local environments and their role in individual towns, is crucial for the development of a town, distribution of knowledge for all generations and a guarantee for the development of libraries and librarianship in environments where the libraries are operating and even broader.

In the world we live in, a book is one of the key factors allowing us to discover diversity, an absolute condition for mutual respect in the world, which is, despite globalization, imperishably marked by differences.

And we realized that we have reached the point, when good cooperation between countries and twinned towns has to rise to the level of cultural institutions, such as libraries. As far as we are aware of, this is the first cooperation in such a form, thereby making the »Twin-Town Libraries and Their International Cooperation« project unique. Unique also because it eliminates different barriers that have limited our work as librarians and at the same time define our work.

The project's role in the promotion of books, libraries and librarianship is probably not fully comprehensible today but will definitely emerge with time, focusing on the development of librarian activities in individual environments, open for cooperation to everyone willing to join the project in the future.

This project and monograph represent a proof of what can emerge if you hold out your hand to people without conditions, expectations or restraints, offering them cooperation and friendship.

Ivana Potrè Library in Ptuj
Director
Matjaž Neudauer, M. Sc.

Knjižnica – stičišče človekovih interesov

Danes bi težko našli podjetje, politično organizacijo, javno upravo, izobraževalno institucijo in še bi lahko našteval, ki ne bi opredeljevala znanja kot osnovnega pogoja za uspešen razvoj. Znanja pa ni moč pridobivati brez izobraževanja, ki doživlja preobrazbo v smeri vseživljenjskega pridobivanja kompetenc in novih spoznanj. Med pomembne institucije, ki omogočajo pridobivanje različnih znanj in kompetenc, zagotovo sodijo tudi splošne knjižnice. Lahko bi celo zapisali, da bo vloga in bodoča vizija knjižnic zelo odvisna od statusa, ki ga bo imelo znanje v posamezni družbi.

Gibal napredka vsake knjižnice je njena živahna odzivnost na družbena dogajanja, na potrebe okolja, v katerem deluje, in s tem povezano dinamično iskanje novih in raznovrstnih oblik dela z uporabniki. V družbi, ki bo resnično stavila na znanje, bo potrebno dosedanje dojemanje knjižnic kot zgolj in predvsem servisne bibliotekarske dejavnosti nadgraditi v smeri enakovrednega sogovornika z drugimi strokami in znanostmi.

Foto / Photo: Foto Langerholc

Knjižnice je potrebno podpreti v vseh prizadevanjih, da bodo lahko naredile korak naprej v socialnem in izobraževalnem smislu. Sodobna knjižnica predstavlja stičišče raznih področij človekovih interesov, kot posredovalka in usmerjevalka znanja naj bi postala privlačna točka druženja ter spodbujevalka duševnih aktivnosti za uporabnike v vseh življenjskih obdobjih. Tako organizirane in delujoče bi ohranile podobo prijaznosti v uporabnikovih očeh, čeprav bodo bolj kot po njihovih željah delovale po njihovih potrebah. Po razvitosti knjižnic ocenjujemo razvitost države, njeno gospodarsko, kulturno in izobraževalno konkurenčnost. Razvojna politika države brez knjižnic ni več mogoča; prav tako razvijanje družbe znanja in vseživljenjskega učenja. Takšna politika je potrebna ne glede na to, ali govorimo o klasični ali virtualni obliki knjižnice.

Ob vseh dosežkih, ki nam jih ponuja najsodobnejša informacijska tehnologija, se moramo zavedati, da je in bo ključni dejavnik še vedno človek. Knjižnica tako postaja stičišče raznih področij človekovih interesov. S projektom povezovanja knjižnic naših pobratenih mest in nastalo publikacijo ste dokazali, da ste na pravi razvojni poti. Hvala vsem, ki ste pri tem projektu sodelovali.

Mestna občina Ptuj
Župan
dr. Štefan Čelan

A Library – The Center of Human Interests

Nowadays it is really hard to find a company, political organization, public administration, educational institution (and the list could go on) that would not declare knowledge as a basic principle for successful development. But it is impossible to gain knowledge without education, which is undergoing a transformation into the direction of a lifelong acquiring of competences and new understandings. Public libraries undoubtedly represent one of the most important institutions that enable the acquisition of diverse knowledge and competences. We could also say that the role and the future vision of libraries will depend on the status of the knowledge in individual societies.

The impetus of each library's progress is its lively responsiveness to social events, the needs of the environment in which it is operating and the related dynamic search for new and various approaches in working with its users. In a society that will genuinely rely on knowledge, previous understandings of libraries as being only and furthestmost a place for librarian services and activities will have to evolve into the direction of equivalent partnerships with other disciplines and sciences.

Libraries need to be supported in all those efforts that will enable them to make a step towards the social and educational aspects of their existence. A modern library represents a center of various human interests. As a mediator, channel of knowledge and stimulator of intellectual activities for users in different periods of life, it should evolve into an attractive meeting point. Such libraries would be able to preserve their positive image with the users, although they would mostly operate according to their needs and not according to their wishes. The development of libraries serves as an index for the development of countries and their economic, cultural and educational competitiveness. A development policy without libraries has become useless; the same holds true for the growth of a knowledge-based society and lifelong learning. Such policy is necessary for both classic and virtual libraries.

Besides all of the achievements of the latest information technology, human beings have always been and always will be the key factor of progress. Therefore a library should be evolving into the center of various human interests. The twin-town-project and this publication have proven to be the right path to development. I would like to thank everyone who participated in this project.

Town municipality of Ptuj
Major
Štefan Čelan, PhD

Knjižnični kaleidoskop

Библиотекарски калейдоскоп

Kaléidoscope des bibliothèques

Büchereikaleidoskop

Kaleidoskop knižnice

Knjižnični kaleidoskop

Библиотекарски калейдоскоп

Knjižnice pobratenih mest in njihovo medkulturno sodelovanje

Библиотеке побратимљених градова и њихова међукултурна сарадња

Les bibliothèques des villes jumelées et leur coopération interculturelle

Bibliotheken der Partnerstädte und ihre interkulturelle Zusammenarbeit

Knjižnice v partnerských mestách a ich vzájomná kultúrna spolupráca

Knjižnice bratskih gradova i njihova međukulturna suradnja

Библиотеки од збратимените градови и нивната меѓусебна културна соработка

Ptuj,
Slovenija
Slovenia

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj

Ivan Potrč Library in Ptuj

Prešernova 33–35, 2250 Ptuj, Slovenija / Slove[n]ija

E: kip@knjiznica-ptuj.si

www.knjiznica-ptuj.si

Direktor / Director: mag. Matjaž Neudauer / Matjaz Neudauer, M. Sc.

*Knjižnica se nahaja v stavbi Malega gradu.
The library is located in the premises of the Small Castle
(Srdan-Akoštorič).*

Izvleček

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj je moderna in po gradivu izjemno bogata slovenska splošna knjižnica, ena od desetih slovenskih osrednjih območnih knjižnic. Svojo dejavnost opravlja za 16 lokalnih skupnosti s ptujskega, kot osrednja območna knjižnica pa še za tri občine z ormoškega območja. Knjižničarstvo na ptujskem ima bogato tradicijo, kot začetnika pa štejemo tiskarja Franza Antona Schütza, ki je leta 1793 na Ptujju odprl prvo javno knjižnico – Bücherlese кабинет. Kot prelomno lahko omenimo leto 1945, ko je bila ustanovljena Ljudska knjižnica in čitalnica, ki se je nato večkrat preimenovala in tudi selila na različne lokacije v Ptujju. Leta 1948 je bila ustanovljena Študijska knjižnica, ki se po združitvi z Ljudsko knjižnico in čitalnico leta 1958 preimenuje v Ljudsko in študijsko knjižnico. Leta 1993 knjižnica dobi ime po rojaku, pisatelju in dramatikcu Ivanu Potrču. Novo obdobje v zgodovini knjižnice se je pričelo na prelomu tisočletja, leta 2000, ko so se vsi oddelki knjižnice združili v prostorih Malega gradu v Prešernovi ulici na Ptujju.

Abstract

The Ivan Potrč Library in Ptuj is a modern and exceptionally material-rich Slovenian public library, one out of the ten Slovenian central regional libraries. It carries out its activities for 16 local communities in the Ptuj region and as a central regional library for another 3 municipalities from the Ormož region. Librarianship in the Ptuj region has a rich tradition. The pioneer was the printer Franz Anton Schütz, who established the first public library in Ptuj in 1793 – the Bücherlese кабинет. The year 1945 can be mentioned as a turning point, because the Public Library and Reading Room was established then, before being renamed several times and moved to different locations in Ptuj. In 1948, the Study Library was established and after merging with the Public Library and Reading Room in 1958 it was renamed into the Public and Study Library. In 1993, the library was named after the fellow countryman, writer and dramatist, Ivan Potrč. A new era in the history of the library began with the new millennium. Since 2000, all departments of the library have been located in the same building, in the premises of the Small Castle on the Prešernova Street in Ptuj.

Ključne besede: Knjižnica Ivana Potrča, splošna knjižnica, zgodovina, knjižnična dejavnost, knjižna zbirka, knjižne raritete
UDK: 027.022(497.4Ptuj)

Key words: Ivan Potrč Library, public library, history, library activity, book collection, book rarities
UDC: 027.022(497.4Ptuj)

Mali grad – sodobna knjižnica

V Malem gradu, prvič omenjenem leta 1376, ko je bila stavba v lasti salzburških nadškofov, je danes ena najlepših slovenskih in evropskih splošnih knjižnic.

The Small Castle – A Contemporary Library

The Small Castle, mentioned for the first time in written sources in 1376, when the building was owned by the Salzburg bishops, is home to one of the most beautiful Slovenian and European public libraries.

Podatki o knjižnici

O Knjižnici Ivana Potrča, splošni osrednji območni knjižnici, nekaj številčnih podatkov:

- Knjižnično dejavnost je v letu 2011 izvajala za 86.415 prebivalcev (69.508 ptujsko območje, 16.907 ormoško območje).
- V zbirki ima več kot 311 tisoč enot.
- Leta 2011 je bil z nakupom, darovi in obveznim izvodom letni prirast gradiva 18.175 enot (od tega 2.860 enot v zbirki Štefke Cobej).
- Ima 32 zaposlenih.
- Izgradnja oz. adaptacija knjižnične zgradbe je trajala od leta 1985 do leta 2000.
- Ima 2893 m² površine.
- Število aktivnih članov v letu 2011 je bilo 13.304.
- Število obiskovalcev 176.486.
- Odrta je šest dni v tednu.
- Financirata jo lokalna skupnost in država.

Knjižnično dejavnost financira 16 lokalnih skupnosti, ki so nastale na področju Upravne enote Ptuj, v deležu, kot je bil določen z delitveno bilanco.

Dejavnost sofinancira tudi država, in sicer pri nakupu knjižničnega gradiva in pri izvajanju nalog osrednje območne knjižnice.

Information about the library

Some facts in numbers about the Ivan Potrč Library, the central regional library:

- In 2011, library activities have been provided for 86.415 inhabitants (69.508 from the Ptuj region, 16.907 from the Ormož region).
- The collection comprises more than 311.000 units.
- The amount of material has increased through purchase, gifts and compulsory copies to 18.175 units in 2011 (including 2.860 units from the Štefka Cobej collection).
- 32 employees.
- The construction works on the library building were carried out from 1985 to 2000.
- It covers an area of 2893 m².
- The number of active members in 2011 was 13.304.
- The number of visitors 176.486.
- Open 6 days a week.
- Financed by the local community and state.

The library activity is financed by 16 local communities that were established on the area of the Administrative Unit of Ptuj, in the proportion agreed within the financing plan.

The following activities are co-financed also by the state: purchase of library material and the execution of tasks of a central regional library.

Predstavitev knjižnice

Mesto Ptuj – zakladnica tisočletij – je eno od enajstih mestnih občin v Sloveniji. Zaradi izredno pomembne geografske lege med Italijo in Panonsko nižino je bilo poseljeno že v zgodnjem eneolitiku, kot simbolno prvo omembo v zgodovinski literaturi pa štejemo Tacitovo iz leta 69. Mesto je kmalu dobilo civilno upravo in status kolonije ter naziv Colonia Ulpia Traiana Poetovio (Curk, 1970). Ptuj je v svoji zgodovini doživel vzpone in padce, ki so pustili neizbrisne sledi. Prav te sledi mu dajejo pečat najslikovitjega celinskega mesta in mesta z eno najbogatejših dediščin preteklosti. Mesto Ptuj je kot celota edinstven kulturni spomenik, saj kaže izredno dobro ohranjeno staro podobo tudi danes. Je mesto tisočerih obrazov, ki pričajo o bogati zgodovini, je edino celinsko mesto, ki ima ohranjen mestni statut iz leta 1376, in je mesto, ki hrani najstarejši vinski letnik v Sloveniji – zlato trto iz leta 1917 (Kratki vodnik po Ptuju, 2009).

Danes je Ptuj sodobno mesto z bogato turistično ponudbo, mesto in okolico pa zaznamujejo mesnopredelovalna industrija, kovinska industrija ter kmetijstvo, pri čemer gre najbolj izpostaviti vinogradništvo. Najznačilnejše elemente, kot so lega, rimska naselbina Poetovia, srednjeveško mestno jedro ter moderni del mesta Ptuj, združuje v smiselno celoto, ki vabi popotnike z vsega sveta, da si jih ogledajo.

Presentation of the library

The town of Ptuj – the Treasure of Thousands of Years – is one of the eleven town municipalities in Slovenia. Because of the very important geographical position between Italy and the Pannonian Basin, this area has already been settled in the Early Eneolithic. The first symbolic mentioning of the settlement in written sources by Tacitus dates back to the year 69. Shortly after that, the town was granted civil administration and gained the status of a colony, bearing the name Colonia Ulpia Traiana Poetovio (Curk, 1970). Ptuj has experienced several ups and downs that have all left permanent traces. Because of those, Ptuj is considered to be the most picturesque continental town and a town with one of the richest cultural heritages. The town of Ptuj is a unique cultural monument, because it showcases an extraordinary well restored old appearance even nowadays. It is a town of thousands of faces testifying about its rich history and the only continental town with a preserved town statute from 1376. The town also stores the oldest Slovenian wine – the Golden Vintage from 1917 (Kratki vodnik po Ptuju, 2009).

Today, Ptuj is a modern town with a wide selection of tourist activities. The town and its surroundings are marked by a meat processing industry, metal products industry and agriculture, with viticulture being the most important field. Different elements, such as geographical position, the Roman settlement Poetovio, the medieval town center and the modern part of Ptuj, form a logical unity, attracting travelers from all around the world.

*Leposlovna dvorana v študijskem oddelku knjižnice /
Literary hall in Study Department (Srdan Mohorič)*

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj opravlja vse dejavnosti skladno z Zakonom o knjižničarstvu, Odlokom o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Ivana Potrča Ptuj ter drugimi zakonskimi in podzakonskimi akti. Knjižnica tako v okviru javne službe opravlja naslednje dejavnosti:

- zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva,
- zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij,
- izdelovanje knjižničnih katalogov, podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov,
- posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev,
- sodelovanje v medknjižnični izposoji in posredovanju informacij,
- pridobivanje in izobraževanje uporabnikov,
- informacijsko opismenjevanje,
- varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik,
- drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo,
- sodeluje v vseživljenjskem izobraževanju,
- zagotavlja dostopnost in uporabo gradiv javnih oblasti, ki so splošno dostopna na elektronskih medijih,
- organizira posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle s posebnimi potrebami,
- organizira kulturne prireditve, ki so povezane z njeno dejavnostjo,
- zagotavlja storitve za skupine prebivalcev s posebnimi potrebami,
- prireja seminarje, strokovna posvetovanja, tečaje, predavanja,

---

The Ivan Potrč Library in Ptuj carries out all activities in accordance with the Librarianship Act, Ordinance Establishing the Public Institution Ivan Potrč Library in Ptuj, and other statutory and implementing acts. The library as a public service undertakes the following activities:

- Collects, processes, stores and transmits library material,
- Ensures access to library material and electronic publications,
- Prepares library catalogs, databases and other information sources,
- Transmits bibliographic and other informational products and services,
- Collaborates in the inter-library loan system and transmits information,
- Enrolls and educates users,
- Encourages information literacy,
- Holds library material that is considered a cultural monument,
- Other librarian, documentary and information work,
- Participates in the Lifelong Learning Programme,
- Provides access to public authority materials, that are widely accessible through electronic media,
- Organizes special forms of activities for children, youth and adults with special needs,
- Organizes cultural events, related to its main activities,
- Provides services for people with special needs,
- Organizes seminars, technical consultations, learning courses, lectures,

- vzdržuje stike s sorodnimi zavodi doma in v tujini,
- izmenjuje knjižnične prireditve in razstave,
- pripravlja in izdeluje publikacije v knjižni in neknjižni obliki,
- nudi strokovno pomoč vsem knjižnicam s svojega območja.

Knjižnica opravlja dejavnost za prebivalce Mestne občine Ptuj ter občin Cirkulane, Destrnik, Dornava, Gorišnica, Hajdina, Juršinci, Kidričevo, Majšperk, Markovci, Podlehnik, Sveti Andraž, Trnovska vas, Videm, Zavrč in Žetale.

Kot osrednja območna knjižnica opravlja naloge, določene v Pravilniku o osrednjih območnih knjižnicah, in sicer:

- zagotavljanje povečanega in zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva,
- strokovna pomoč knjižnicam območja,
- koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva,
- usmerjanje izločenega knjižničnega gradiva s svojega območja.

Kot osrednja območna knjižnica pa knjižnica opravlja svojo dejavnost tudi za občine Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž.

Organizacijsko je delo v knjižnici razdeljeno v več oddelkov ter služb: oddelek nabave, oddelek obdelave, študijski oddelek z mediateko, mladinski oddelek, domoznanski oddelek, oddelek potujoče knjižnice, oddelek za razvoj in digitalizacijo ter upravno-administrativno in tehnično službo.

-
- Maintains relations with related institutions in Slovenia and abroad,
  - Exchanges library events and exhibitions,
  - Prepares and publishes different publications in book and other forms,
  - Provides professional assistance to all libraries from its area.

The library carries out activities for the inhabitants of the town municipality of Ptuj and the municipalities of Cirkulane, Destrnik, Dornava, Gorišnica, Hajdina, Juršinci, Kidričevo, Majšperk, Markovci, Podlehnik, Sveti Andraž, Trnovska vas, Videm, Zavrč and Žetale.

As a central regional library, it provides services in accordance with the Rules on Central Regional Libraries:

- Ensures additional and more demanding library material,
- Provides professional assistance for libraries from this region,
- Coordinates the collecting, processing and storing of materials about local history,
- Relocates exceeded library material from its region.

As a central regional library it also provides its services for the municipalities of Ormož, Središče ob Dravi and Sveti Tomaž.

The library is divided into several departments according to the type of work: purchasing, processing and study departments with a media library, youth department, local history department, mobile library department, department for the development and digitalization and an administrative and technical service.

V mladinskem oddelku / The youth section (Srđan Mohorić)

Potujoča knjižnica / Mobile Library (Srdan Mohorič)

Zgodbe, ki jih piše življenje / Stories, written by life (Srdan Mohorič)

Zgodovina knjižnic na Ptujskem

Nastajanje knjižnic je tesno povezano z razvojem pismenstva in kasneje z vzponom meščanstva, ki se je želelo otresti prevladujočega vpliva plemstva.

Več stoletij so knjige nastajale le za samostanskimi zidovi. Ocena je, da je bilo v 15. stoletju v Evropi kakih tisoč samostanskih knjižnic, v 17. stoletju pa se, tako kot drugod po Evropi, tudi na Slovenskem pojavijo plemiške knjižnice.

Na ptujskem so že precej pred ustanovitvijo Muzejskega društva obstajali zasebni zbiralci, ki so imeli obsežne knjižnice, vendar njihova usoda ni natančneje raziskana. Znano je, da se je leta 1793 na Ptuj priselil Franz Anton Schütz, ki je poleg tiskarne imel še nekakšno javno knjižnico (Bücherleserkabinett). Po treh letih delovanja se je Schütz preselil v Maribor, usoda knjižnice pa nam ni znana. Ne glede na kratek čas njegovega delovanja na Ptujju štejemo Schütza za začetnika javnega knjižničarstva v našem mestu.

Konec leta 1945 je nastala Ljudska knjižnica in čitalnica Ptuj, pozneje preimenovana v Mestno knjižnico in čitalnico. Sprva je bila nastanjena v protestantski cerkvi v Prešernovi ulici, leta 1946 pa so jo preselili v Narodni dom. Kasneje se je še dvakrat preselila: leta 1949 v Slomškovo ulico, leta 1952 pa v prostore v Krempljevi ulici.

Študijsko knjižnico Ptuj je ustanovil Okrajni ljudski odbor 27. julija 1948. Ministrstvo za prosveto in kulturo v Ljubljani je tedaj vzpodbujalo ustanavljanje študijskih knjižnic tudi v manjših središčih in jim obljubljalo finančno in strokovno pomoč. Prostore je dobila v muzejski stavbi – v sedmih sobah in treh hodnikih južnega trakta Dominikanskega samostana. Knjige je dobila iz treh glavnih virov: od Muzejskega društva, ptujске

The history of libraries in the Ptuj region

The establishment of libraries is closely connected with the growth of literacy and the rise of the middle class citizens, who wanted to diminish the predominant influence of aristocracy.

For many centuries, the production of books has been limited to monastery walls. It is estimated that more than one thousand monastery libraries were active in the 15th century. The 17th century Europe and Slovenia mark also the establishment of aristocratic libraries.

Long before the establishment of a museum society in the Ptuj region, private collectors were already in the possession of comprehensive libraries, although their fate has not been profoundly investigated. It is known that Franz Anton Schütz moved to Ptuj in 1793 and not only established a printing company, but also some kind of a public library (the Bücherleserkabinett). After three years, Schütz moved to Maribor, but the fate of the library is unknown to this very day. Although Schütz has not worked in Ptuj for a longer period, he is considered as the pioneer of librarianship in Ptuj.

At the end of the year 1945, the Public Library and Reading Room was established and later renamed into the Town Library and Reading Room. At first it was located in the protestant church on the Prešernova Street, before it was moved into the National Hall in 1946. Later it was relocated twice, in 1949 to the Slomškova Street and in 1952 into the premises, located on the Krempljeva Street.

The Study Library in Ptuj was established by the District People's Committee on the 27 July 1948. The Ministry for Education and Culture in Ljubljana supported the establishment of study libraries in smaller towns and promised financial and professional help. Premises were obtained in the museum building – in

gimnazije in zbirnega centra v Narodnem domu, ki je v glavnem prispeval nemške knjige. Tako je knjižnica leta 1950 naštel preko 30 tisoč knjig, od tega le dobro desetino slovenskih. V naslednjih letih se je fond večal z nakupi in darovi.

Z združitvijo Študijske in Mestne knjižnice je leta 1958 nastala Ljudska in študijska knjižnica Ptuj. Imela je tri oddelke (študijskega, ljudskega in mladinskega) z ločenim knjižnim fondom in skupno upravo. V knjižnici je bilo takrat zaposlenih sedem strokovnih delavcev.

Leta 1969 se je Študijski oddelek iz dominikanskega samostana preselil v obnovljene prostore minoritskega samostana (30 let študijske knjižnice v Ptuj, 1978).

Zaradi potreb mladih bralcev so leta 1955 pri Mestni knjižnici in čitalnici ustanovili še pionirski (od leta 1956 mladinski) oddelek. Ob ustanovitvi je razpolagal s 17 m² površine. Leta 1982 se je mladinski oddelek preselil v prostore minoritskega samostana, leta 1994 pa v južni trakt Malega gradu.

Leta 1993 je bila knjižnica poimenovana po rojaku, pisatelju in dramatikcu Ivanu Potrču. Novo obdobje v zgodovini knjižnice se je pričelo na prelomu tisočletja, leta 2000, ko so se vsi oddelki knjižnice združili v prostorih Malega gradu.

Priprave na potujočo knjižnico so se začele že ob združitvi obeh knjižnic v Ljudsko in študijsko knjižnico leta 1958. Prva potujoča knjižnica je imela dva kovčka za knjige, v katera smo lahko spravili do 245 knjig. Z njimi se je knjižničar odpravil na teren s kolesom ali avtobusom javnega prevoza. V vzhodni trakt Malega gradu se je oddelek vselil leta 1996. Od leta 2003 obiskuje kraje ptujske okolice bogato založen in moderno opremljen bibliobus, ki stoji v vseh šestnajstih občinah na 52 postajališčih.

---

seven rooms and three hallways in the southern tract of the Dominican Monastery. Books were acquired from three main authorities: from the Museum Society, the secondary school Gimnazija Ptuj and the collection center in the National hall, which mainly contributed German books. In the year 1950, the library's collection comprised 30.000 books, but only every tenth was Slovene. In the following years, the collection grew with purchases and gifts.

The Public and Study Library in Ptuj was established with the merge of the Study and Town Library in 1958. It was organized into three departments (study, public and youth) with a separated book stock and joint administration. At that time, 7 professional workers had been employed in the library.

In 1969, the Study department was relocated from the Dominican Monastery to the renovated premises in the Minorite Monastery (30 let študijske knjižnice v Ptuj, 1978).

Because of the needs of the younger readers, the Pioneer Department (named Youth Department since 1956) was established close to the Public Library and Reading Room. When established, it merely covered an area of 17 m². In 1982, the Youth Department was relocated into the premises of the Minorite Monastery, and in 1994 into the southern tract of the Small Castle.

In 1993, the library was named after the fellow countryman, writer and dramatist Ivan Potrč. A new era in the history of the library began with the new millennium. Since 2000, all departments of the library are located in the same building in the premises of the Small Castle.

Preparations for a mobile library started with the merge of both libraries establishing the Public and Study Library in 1958. The first mobile library was equipped with two suitcases where a maximum of 245 books could be stored. A librarian took them to field work, transporting them by bicycle or public transportation.

Danes je Knjižnica Ivana Potrča Ptuj moderna in po gradivu izjemno bogata slovenska splošna knjižnica, ena od desetih slovenskih osrednjih območnih knjižnic.

Bogastvo Knjižnice Ivana Potrča Ptuj je vključeno v sistem Cobiss, v računalniške knjižnične kataloge več kot 400 slovenskih knjižnic. Izbrane knjige in drugo gradivo pretvarjamo v digitalno podobo, z namenom, da bi bili dostopni po vsem svetu.

Knjižnica Ivana Potrča je prisotna na številnih spletnih portalih, in sicer: www.dLib.si, www.kamra.si, www.librarybuildings.info, www.librariesnaple.wordpress.com ter na profilu facebook.

*Ljudski oddelek knjižnice leta 1978 /
The Public department of the library in 1978 (Stojan Kerbler)*

*Ivan Potrč (zasebni arhiv družine Potrč /
Potrč family private archive)*

The department was relocated into the eastern tract of the Small Castle in 1996. From year 2003 onwards, a modern, well equipped bibliobus with an extensive collection visits remote places within the Ptuj region in 16 municipalities, stopping at 52 locations.

Today the Ivan Potrč Library in Ptuj is a modern and exceptionally material-rich Slovenian public library, one out of the ten Slovenian central regional libraries.

The rich collection of books from the Ivan Potrč Library in Ptuj is included in the Cobiss system, an electronic library catalogue of more than 400 Slovenian libraries. Selected books and other materials are being converted into a digital form in order to be accessible all around the world.

The Ivan Potrč Library is present at several web portals, such as www.dLib.si, www.kamra.si, www.librarybuildings.info, www.librariesnaple.wordpress.com, and has a Facebook profile.

Knjižne raritete

Knjižnica ima bogato domoznansko zbirko in nekaj dragocenih raritet, kot so:

- Biblia latina. Impresa Venetiis, per Franciscum de Heilbronn et Nicolaus de Frankfordia socios, 1475.
To je ena od treh inkunabul, ki jih knjižnica ima, obenem pa najstarejša knjiga, ki jo knjižnica hrani.
- Herberstein, Sigismund. Gratae posteritati. Viennae, 1560.
Gratea posteritati prinaša kratek življenjepis avtorja s portreti takratnih vladarjev in portreti avtorja v dragocenih poslaniških oblačilih. Delo je pomemben prispevek k diplomatski in politični zgodovini 16. stoletja.
- Dalmatin, Jurij. Biblia, tu ie, vse Svetu pismu, Stariga inu Noviga testamenta. Wittemberg, 1584.
Gre za prvi celotni prevod svetega pisma v slovenski jezik. Knjižnica Ivana Potrča hrani dva izvoda tega dragocenega dela.
- Valvasor, Janez Vajkard. Die Ehre dess Hertzogthums Crain I-IV. Laybach, 1689.
Enciklopedično delo, v katerem Valvasor opisuje zgodovino, geografijo, arheologijo, politično, kulturno in družabno življenje kranjskega naroda v tedanjem času. Še danes velja za eno najpomembnejših znanstvenih del o Sloveniji.
- Hitra inu glatka pot, pruti nebensam. Pettau, 1793.
Pomembno delo, ker gre za prvi ptujski tisk, ki ga je natisnil Franz Anton Schütz, prvi ptujski tiskar.

Book rarities

The library is home to a rich collection of local history materials and some valuable rarities:

- Biblia latina. Impresa Venetiis, per Franciscum de Heilbronn et Nicolaus de Frankfordia socios, 1475.
One of the three Incunabulas in possession of the library and the oldest book stored in the library.
- Herberstein, Sigismund. Gratae posteritati. Viennae, 1560.
Gratea posteritati is a short autobiography with portraits of former rulers and self-portraits in expensive ambassadorial clothes. This work is an important contribution to the diplomatic and political history of the 16th century.
- Dalmatin, Jurij. Biblia, tu ie, vse Svetu pismu, Stariga inu Noviga testamenta. Wittemberg, 1584.
The first complete translation of the Bible into Slovene. The Ivan Potrč Library stores two copies of this valuable work.
- Valvasor, Janez Vajkard. Die Ehre dess Hertzogthums Crain I-IV. Laybach, 1689.
An encyclopedic work in which Valvasor describes history, geography, archeology, politics, culture and social life of the Carniola nation of that time. It is still considered to be one of the most important scientific works about Slovenia.
- Hitra inu glatka pot, pruti nebensam. Pettau, 1793.
An important work because it is the first material printed in Ptuj by the first printer in Ptuj, Franz Anton Schütz.

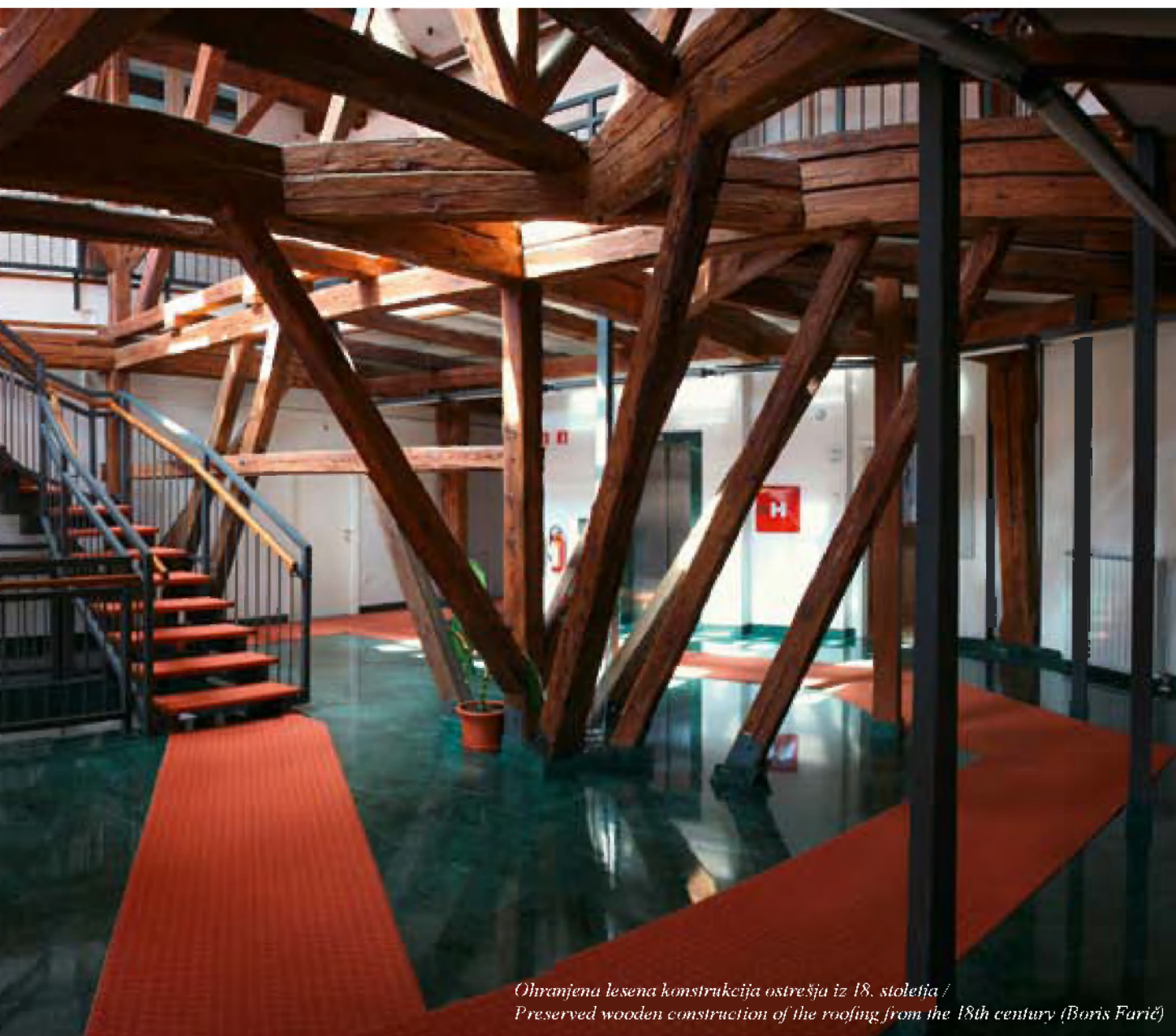

Knjižnica hrani številne knjižne dragocenosti / The library stores a number of valuable books (Srdan Mohorič)

Viri in literatura / Sources and literature

1. Curk, I. in J. (1970). Ptuj. Mladinska knjiga: Ljubljana.
2. Kozinc, Ž. (2007). Vrata v vse čase. Ljubljana: Modrijan.
3. Kratki vodnik po Ptuj. (2009). Ptuj: Mestna občina.
4. Shranjena učenost. (2008). Ptuj: Knjižnica Ivana Potrča.
5. 30 let študijske knjižnice v Ptuj. (1978). Ptuj: Ljudska in študijska knjižnica.

*Ohranjena lesena konstrukcija ostrešja iz 18. stoletja /
Preserved wooden construction of the roofing from the 18th century (Boris Farič)*

Ptuj (Andrej Doberšek)

Аранђеловац
Србија

Arandjelovac
Serbia

Arandjelovac
Srbija

Народна библиотека
Свети Сава

National Library
Sveti Sava

Narodna knjižnica
Sveti Sava

Поглед из етно-села / View from ethno-village / Pogled z etno vasi (Миленко Савовић / Milenko Savović)

Љубићка 1, 34300 Аранђеловац, Србија /
1 Ljubička Street, 34300 Arandjelovac, Serbia /
Ljubička 1, 34300 Arandelovac, Srbija
E: info@biblioteka-arandjelovac.org
www.biblioteka-arandjelovac.org
Директор: Данијела Миловановић / Acting director / Direktorica: Danijela Milovanović

73.

V zahvalo za širokoprudno bratstvo in prijateljsko pomoč občanom ptujске obćine, ki jih je nemški okupator pregnal leta 1941 z rodne grude in ki so našli v bratski Srbiji in v občini Arandjelovac svoj drugi dom, je skupščina občine Ptuj po 219. členu statuta občine Ptuj in 3. členu odloka o plaški občine Ptuj (Uradni vestnik obćin Ormož in Ptuj, št. 12-112/69) na slavnostni seji občinskega zbora in zbora delovnih skupnosti ob praznovanju praznika občine Ptuj v Podlehniku, dne 8. avgusta 1971 sprejela

S K I E P

o pobratenju občine Ptuj z občino Arandjelovac in o podelitvi plaketa občine Ptuj občini Arandjelovac

1.

Z željo, da se krepi in pogloblja bratstvo in enotnost usojedovanih narodov ter da se razvija in utrjuje soodnosnje obćanov Arandjelovca in Ptujca, se občini Arandjelovac in Ptuj pobratita.

2.

Predsednik občinske skupščine je pooblašćen, da s predsednikom skupščine občine Arandjelovac določi besedilo listine o pobratenju.

3.

Obćini Arandjelovac se v trajno zahvalo za bratško pomoč slovenskim izseljencem v letih 1941 do 1943 podeli plaket občine Ptuj.

Številka: 83/a-1/71-1

Podlehnik, dne 8. avgusta 1971

Predsednik
skupščine občine Ptuj
Franjo Kebernak, s. r.

*Службени гласник општина Ормож и Птуј,
година 7, бр. 9 (22. јул 1971)*

*Повеља о братимљењу Градске општине Птуј и општине
Аранђеловац није могла бити пронађена у Историјском
архиву Птуј, архиву Градске општине Птуј као ни у архиву
административне јединице Птуј.*

*Official Journal of the Ormož and Ptuj Municipalities,
Year 7, No. 9 (22 July 1971)*

*The town-twinning agreement between the Town Municipality of Ptuj
and the Municipality of Arandjelovac could not be found in the Ptuj
Historical Archive, nor in the archives of the Ptuj Municipality or the
archives of the Ptuj Administrative Unit.*

*Uradni vestnik obćin Ormož in Ptuj, leto 7, št. 9 (22. julija 1971)
Listine o pobratenju med Mestno obćino Ptuj in Obćino Arandelovac
v Zgodovinskem arhivu Ptuj, arhivu Mestne obćine Ptuj in v arhivu
Upravne enote Ptuj ni bilo mogoče najti.*

(Maja Aranđelović / Maja Arandelović)

Абстракт

Народна библотека Свсти Сава је јавна библотека која покрива територију општинне Аранђеловац, смештене у срцу Шумадије у Србији. Библиотека је основана 1869. године као Читалница а последњих десет година највећи проблем јој је простор који је давно прерасла, садржајем и потребама.

Дуга историја библиотеке прекидана је ратовима и обележена нестајањем и поновним прикупљањем грађе. У простору који је делимично адаптиран за потребе библиотеке, а који је до последњег расположивог центиметра испуњен полицама са књигама, одвија се активан живот. Библиотека полако прераста у информациони центар и место у које се радо долази. Мањак простора надокнађује се надахнутим програмима, сарадњом са другим библиотекама, школама и установама културе у општини као и иницијативним пројектима и акцијама.

Тесне ципеле нису погодне за ношење али док се не обезбеде нове и у овима се игра жустро, живо и упечатљиво.

Abstract

The National Library Sveti Sava is a public library that covers the territory of municipality Arandjelovac situated in heart of Sumadija district, in Serbia. The Library was founded in 1869 as the Reading Room. For the past ten years or so, its biggest problem is the lack of space that is highly overgrown by its needs.

Long history of the Library was often interrupted by wars and marked out by disappearance and repeated gathering of librarian material. Today, in the space that was partially adapted for library needs and completely filled with crowded bookshelves, an active life is taking place. Library is growing into an information center and an often visited place. The lack of space is being compensated by inspired programs, cooperation with other libraries, schools and cultural institutions as well as by many unusual projects and actions.

Tightened shoes are not easy to wear but until you get new ones, you dance in them lively and impressively.

Izvleček

Narodna knjižnica Sveti Sava je javna knjižnica, ki deluje na območju Občine Arandelovac, ki se nahaja v osrčju Šumadije v Srbiji. Knjižnica je bila kot Čitalnica ustanovljena leta 1869. Zadnjih deset let je njen največji problem pomanjkanje prostora, ki ne zadostuje potrebam knjižnice.

Dolgo zgodovino knjižnice je večkrat prekinila vojna. Prav tako jo je prizadelo večkratno izginotje ter ponovno zbiranje knjižničnega gradiva. Danes se v prostoru, ki je bil delno predelan za potrebe knjižnice in popolnoma zapolnjen s prenatrpanimi knjižnimi policami, odvijajo številne aktivnosti. Knjižnica se spreminja v informacijski center in pogosto obiskan prostor. Pomanjkanje prostora se poskuša nadomestiti z navdihujočim programom, sodelovanjem z drugimi knjižnicami, šolami in kulturnimi ustanovami kot tudi mnogimi nenavadnimi projekti in dejavnostmi.

Pretesnih čevljev ni lahko nositi, ampak dokler ne dobiš novih, v njih plešeš poskočno in pričljivo.

Кључне речи: Народна библотека Свсти Сава, Аранђеловац, јавна библотека, библотечка делатност
УДК: 027.022(497.11Аранђеловац)

Key words: National library Sveti Sava, Arandjelovac, public library, library activities
UDC: 027.022(497.11Arandjelovac)

Ključne besede: Narodna knjižnica Sveti Sava, Arandelovac, javna knjižnica, knjižnične dejavnosti
UDK: 027.022(497.11Arandelovac)

Стара дама у тесним ципелама

Народна библиотека Свети Сава наследник је Читалнице основане 1869. године. Упркос дубокој старости и недовољном простору, сваки даном је све живља, динамичнија и савременија.

The Old Lady in Tightened Shoes

The National Library Sveti Sava is a successor of the Reading Room founded in 1869 and nowadays it is a public library. Despite many years of existence and insufficient space, it is becoming more and more alive, dynamic and contemporary day after day.

Stara gospa v pretesnih čevlji

Narodna knjižnica Sveti Sava je naslednica Čitalnice, ki je bila ustanovljena leta 1869, in je danes javna knjižnica. Kljub dolgoletnemu obstoju in nezadostnih prostorih postaja z vsakim dnem vse bolj živahna, dinamična in sodobna.

140
ГОДИНА
БИБЛИОТЕКЕ
У АРАНЂЕЛОВЦУ
1869-2009

*Одељење за рад са корисницима /
Circulation Department /
Oddelek za delo z bralci
(Душан Миловановић /
Dušan Milovanović)*

Иформације о библиотеци

Народна библиотека Свети Сава се језиком бројева може укратко описати овако:

- Народна библиотека Свети Сава је јавна библиотека која покрива територију општине Араићсловац у Шумадијском округу у Србији.
- Општина Араићсловац има 46.079 становника од којих 24.580 у градеким насељима.
- Библиотека има 55.025 библиотечких јединица од којих 12.177 књига за децу и омладину.
- Грађа се набавља куповином (сопствена средства, средства оснивача – општине Араићсловац) и поклоном (грађани, Министарство за културу).
- У библиотеци ради 9 запослених од којих једна виша књижишар у оградику у оближњем селу Даросава.
- Простор у којем се налази библиотека до је етамбене зграде направљене седамдесетих година 20. века а 1985. је адаптиран за потребе библиотеке.
- Библиотека располаже са 474 m² у Араићсловцу и 60m² у Даросави.
- У 2011. години библиотека је имала 1.213 корисника и 53 члана интернета одељења.
- Током 2011. године библиотека је имала 29.445 посета. У овај број су укључени корисници, посетиоци књижевних вечери и корисници интернета одељења и читалнице.
- Библиотека ради мест дана у недељи, укупно 65 сати – радним данима од 730 и до 1930 и суботом од 8 до 13 часова.

Library information

Some numbers and facts about the Sveti Sava library in Arandjelovac:

- The National Library Sveti Sava is a public library that covers the territory of municipality Arandjelovac situated in heart of Sumadija district, in Serbia.
- Arandjelovac municipality has 46.079 residents (24.580 in town settlements).
- The Library has 55.025 volumes (12.177 volumes for children and youth).
- Library material is provided by purchasing (from the library's own funds or community budget) and by donation (of citizens or Serbian Department of Culture).
- The Library has 9 employees (one is employed at the branch library in nearby village Darosava).
- The facilities are part of an apartment building made in 1970's, which was partially adapted for library purposes in 1985.
- Library facilities in Arandjelovac occupy 474 m² and a branch library in Darosava - 60 m².
- In 2011, the Library had 1.213 active members and 53 members of Internet – information department.
- During 2011, the Library had 29.445 visitors. This number includes borrowers, information and internet users, reading room users and visitors of literary meetings.
- Opening hours:
Working days 7³⁰ – 19³⁰,
Saturday 8⁰⁰ – 13⁰⁰. The Library is closed on Sundays and Serbian State Holidays.

Podatki o knjižnici

Nekaj številka in dejstev o knjižnici Sveti Sava v Arandelovcu:

- Narodna knjižnica Sveti Sava je javna knjižnica, ki deluje na območju Občine Arandelovac, ki se nahaja v osrčju Sumadije v Srbiji.
- Občina Arandelovac ima 46.079 prebivalcev (24.580 v mestnih naseljih).
- Knjižnica ima 55.025 enot gradiva (12.177 enot gradiva za otroke in mladino).
- Knjižnično gradivo dopolnjuje z nakupi (iz lastnih sredstev knjižnice ali iz občinskega proračuna) in z donacijami (prebivalcev ali srbskega Ministrstva za kulturo).
- Knjižnica ima 9 zaposlenih (eden je zaposlen v podružnični knjižnici v okoliški vasi Darosava).
- Knjižnični prostori so del stanovanjskega posloplja, ki je bilo zgrajeno v 70. letih in za potrebe knjižnice delno obnovljeno leta 1985.
- Knjižnični prostori v Arandelovcu obsegajo 474 m² površine, v podružnični knjižnici v Darosavi pa 60 m².
- Leta 2011 je imela 1.213 aktivnih članov in 53 članov internetno-informacijskega oddelka.
- Leta 2011 je zabeležila 29.445 obiskovalcev. Ta številka vključuje izposojevalce, uporabnike informacij in interneta, čitalnice in obiskovalce literarnih srečanj.
- Delovni čas: delavniki: 7.30–19.30, sobota: 8.–13. ure. Knjižnica je ob nedeljah in srbskih državnih praznikih zaprta.

Представљање библиотеке

Аранђсловац се налази скоро у средњем општинске територије. Лежи у северноисточном подручју шумовите Букуље, високе 696m, на надморској виси од 250m. На овом подручју постоје значајне количине ватросталне глинне, минералних вода и белог мермера са планине Венчац, по чему је град далско познат.

Упркос томе што људска насеља у околини Аранђсловаца датирају од праисторије, што доказују артефакти нађени у пећини Рисовача. данашњи Аранђсловац је младо насеље. Основан је марта 1837. године, на територији села Врбица, у подножју Рисоваче, уторивањем дуж друма и раскрснице према Београду. Крагујевцу и Ваљево. Добио је име по Врбичкој цркви, посвећеној Арханђелу Гаврилу (Арханђел – Аранђел) писмом краља Милоша Обреновића, 17. јула 1859. године. Тада је средња канцеларија премештена из Тополе у Врбицу а Врбица преименована у Аранђсловац. Повећањем броја становника и даљим ширењем, град се временом спојио са Буковичком Бањом чији се парк данас налази у центру града.

Library presentation

Arandjelovac is located in the central part of Sumadija, surrounded by wooded ranges of 696m high mountain Bukulja (250m height above sea level). This area is famous for deposits of refractory clay, mineral water and white Venčac marble.

Despite of artifacts discovered in a nearby cave Risovaca, Arandjelovac is quite a young settlement. It was founded in March 1837 at the territory of village Vrbica in Risovaca foothill and expanded toward crossroads of roads to Belgrade, Kragujevac and Valjevo. By decree of July 17, 1859, Miloš Obrenović changed the town's name Vrbica into Arandjelovac. The town was named after the church of Archangel Gavriilo (Arhangel = Arandjel). At that time, the county office was transferred from Topola to Vrbica and Vrbica changed its name to Arandjelovac. By increasing population and its further expansion, the city finally merged with Bukovička Spa which is now located in the town park.

Predstavitev knjižnice

Arandelovac se nahaja v osrčju Šumadije. Obdaja ga gozdnato območje 696 metrov visoke gore Bukulja (250 m nadmorske višine). Območje je znano po nahajališčih nepregorne gline, mineralne vode in belega marmorja iz Venčaca.

Kljub artefaktom, ki so bili odkriti v bližnji jami Risovaca, je Arandelovac precej mlado naselje. Ustanovljeno je bilo marca 1837 na območju vasi Vrbica na vznožju Risovca in se razširilo proti križišču cest do Beograda, Kragujevca in Valjeva. S sklepom z dne 17. julija 1859 je Miloš Obrenović ime mesta spremenil iz Vrbica v Arandelovac. Mesto je bilo poimenovano po cerkvi nadangela Gabriela (nadangel = arandel). V tistem času je bil sedež okraja premeščen iz Topole v Vrbico in Vrbica je ime spremenila v Arandelovac. Ker se je število prebivalcev povečalo in mesto širilo, se je združilo z zdraviliščem Bukovička Banja, ki se danes nahaja v mestnem parku.

*Аранђеловац / Arandjelovac / Arandelovac
(Архив општине Аранђеловац /
Archive of the Municipality of Arandjelovac /
Arhiv občine Arandelovac)*

*Мермерне скулптуре у парку / Marble sculptures in a park /
Мармorne skulpture v parku (Maja Аранђеловић / Maja Arandjelović)*

Мини галерија у библиотеци /
Mini art gallery in library window /
Mala galerija v knjižnici
Хаљина од листића /
Dress made of leaves /
Obleka iz listja
(Душан Миловановић / Dušan Milovanović)

Зимска бела хаљина /
Winter white dress /
Zimska bela obleka
(Душан Миловановић / Dušan Milovanović)

Основање библиотеке

Народна библиотека Свети Сава најстарија је установа у Аранђеловцу. Основана је 5. јануара 1869. године, само десет година пошто је дотадашња варошица Врбика почела да се формира као Аранђеловац. Тадашњи средњи начелник, Панта Лујевица, отац Драге Машин, са још неколико виђенијих људи основа Читаоницу. У Читаоницу се одмах уписало 55 чланова и дали су прилог од 40 дуката. У извештају Министарству просвете 1874. године види се да је Читаоница имала 72 члана, 40 разних књига на српском језику и да је примала 11 листова. Чланарином од 16 гроа и прилозима бањских гостију успевала је да подмири трпкове кирпје и претплате за новине и часописе.

О даљем раду Читаонице зна се врло мало, све до 1920. године када је, сада већ као Библиотека, радила у саставу Гимназије. За време Другог светског рата знатан број књига је сачуван у хотелу »Старо здање«. Сећања старих аранђеловчана кажу да је 1938. године отворена бањска библиотека, која је радила до пред крај рата када су је Немци затворили. О судбини књижиног фонда се ништа не зна.

Library foundation

The Public Library Sveti Sava is the oldest institution in Arandjelovac. It was founded on January 5, 1869, only ten years after the village Vrbica had been developed into the town of Arandjelovac. It was called the Reading Room and founded by administrative district chief Panta Lunjevica (a father of Draga Masin). At first, it had 55 members that gave their contribution of 40 ducats. In 1874, in the report for ministry of education it has been written that the Reading Room had 72 members, 40 books and 11 magazines. By membership fee of 16 coins and some contribution of spa guests, it managed to pay rent and subscription to journals and magazines.

We do not know much about the Reading Room's further work until 1920 when it became the Library and was placed in the facilities of the High School in Arandjelovac. During the Second World War, a great number of books was placed in hotel »Staro zdanje« According to old citizens of Arandjelovac, the town's library was opened in 1938 and was closed by Germans at the end of the war. No one knows what happened to its holdings.

Zgodovina knjižnice

Javna knjižnica Sveti Sava je najstarejša ustanova v Arandelovcu. Ustanovljena je bila 5. januarja 1869, komaj deset let po tem, ko je bila vasica Vrbica preimenovana v mesto Arandelovac. Poimenovali so jo Čitalnica in njen ustanovitelj je bil vodja upravnega okrožja Panta Lunjevica (oče Drage Mašin). Najprej je imela 55 članov, ki so plačevali članarino v višini 40 ducatov. Iz poročila Ministrstva za izobraževanje iz leta 1874 izhaja, da je Čitalnica imela 72 članov, 40 knjig in 11 revij. S članarino v višini 16 kovancev in nekaj donacij obiskovalcev zdravilišča so odplačevali najemnino in naročnine na revije ter časopise.

O nadaljnjem delovanju Čitalnice vse do leta 1920 ne vemo prav veliko. Takrat je bila preoblikovana v Knjižnico in premeščena v poslopja srednje šole v Arandelovcu. Med drugo svetovno vojno je bila velika zbirka knjig premeščena v hotel Staro zdanje. Po poročanju starejših prebivalcev Arandelovca se je mestna knjižnica odprla leta 1938, Nemci pa so jo zaprli ob koncu vojne. Nihče ne ve, kaj se je zgodilo z njeno zbirko.

Народни одбор општинне Аранђеловац, 19. фебруара 1958. године, доноси решење о оснивању Народне библнотеке и читаонице у Аранђеловцу и проглашава је матичиом за подручје општинне Аранђеловац. Први дпрсктор ове библнотеке био је Радован Николић.

До 1961. године Библнотека се често селнла, тако да је променнла неколнко адреса док се 1961. годпне ннје уселнла у зграду у Јадранској улици бр. 4, где је остала следећих 20 година. У тих 54 квадратних метара било је емештено око 20.000 књпага.

На нннцијатнву новопостављеног дирсктора Наде Радашиновић 1980. године, уз разумевање општннеке управе, уведси је меснн самодопрнне, којнм је купљен простор у улици Рада Кончара број 1 (сада је то Љубпћка улица). 12. фебруара 1982. Бпблиотека се уселава у нове просторпје које је, пар годнна каснје, делнмнчно прнлагоднла евојим потрсбама.

Због велнког залагања п успеха у раду, 1986. године Бпблнотека је добила награду »Милорад Панић – Сурепа« која се додељује за највнма достнгнућа у овој областн. За значајан допрнне у раду и развоју библнотекарства добпла је Плакету Народне библнотске Србпје .

On February 19, 1958, the Town National Committee finally founded the National Library and Reading Room of Arandjelovac, which became the central library in community. The first director was Radovan Nikolic.

The library was frequently moved until 1961, when it was placed in a building in Jadranska Street 4 and remained there for the following 20 years. 20.000 volumes of books had been placed in the building of 54 m².

In 1980, at the initiative of a new director Nada Radašinović and an understanding of the committee management, the Library finally got its own place in Rade Končara Street 1 (today Ljubička 1). On February 12, 1980, the Library moved into these facilities that were renovated according to its needs a few years later.

In 1986, the National Library Sveti Sava was awarded the »Milorad Panić Surep« award that has been assigned by the National Library of Serbia for the highest accomplishments in library science.

---

19. februarja 1958 je mestni narodni odbor končno ustanovil Narodno knjižnico in čitalnico mesta Arandjelovac, ki je postala osrednja knjižnica v občini. Prvi direktor je bil Radovan Nikolić.

Knjižnica se je pogosto selila, vse do leta 1961, ko je bila premeščena v zgradbo na Jadranski ulici 4, kjer je ostala naslednjih 20 let. V prostor s 54 m² so prenesli 20 tisoč knjig.

Leta 1980 je Knjižnica na pobudo nove direktorice Nade Radašinović in s soglasjem vodstva komiteja končno dobila svojo zgradbo na Ulici Rade Končara 1 (današnja Ljubička 1). 12. februarja 1980 se je preselila v to poslopje, ki je bilo za potrebe knjižnice prenovljeno nekaj let pozneje.

Leta 1986 je Narodna knjižnica Sveti Sava prejela nagrado Milorada Panića - Surepa, ki ji jo je za najvišje dosežke v bibliotekarstvu podelila Narodna knjižnica Srbije.

Библиотека данас

Народна библиотека Свети Сава се и данас налази у простору у који се уселила 1981. године. После 29 година исте организације рада и простора, Библиотека је 2010. отворила Интернет-информационо одсење, чиме је успела да повећа корисни простор за још 40 m².

Од јуна 2010. године Библиотека, после смањења броја запослених, има 9 запослених, од којих једна колегица води огранак у оближњем селу Даросава. У својој збирци има преко 55.000 књига од којих је 1/5 књига за децу и младе.

Највећи проблем у свакодневном раду библиотеке је простор који је одавно прерасла својим потребама. Полнице са књигама су заузеле сваки слободан центиметар а књиге се тискају на много мање простора него што заслужују. Библиотека, као стара дама у тесним ципелама, свакодневним активностима покушава да надомести недостатак простора и понуди публици разноврсне садржаје.

Библиотека се енергично бори за своје место у културном животу града својим свакодневним активностима:

The Library today

The National Library Sveti Sava is still located in the same building as in 1981. After 29 years of the same organization of work and premises, the library opened the internet-information department in 2010 and was thereby able to enlarge the usable area for additional 40 m².

The Library has 9 employees (one is employed at the branch library in a nearby village Darosava). It has over 55.000 volumes, from which one fifth are children books.

The largest problem related to everyday activity of the library is the lack of space. Books are crowded on bookshelves that are placed on every inch of the floor and walls. Nevertheless, the library - like an old lady in tightened shoes, is trying to compensate the lack of space by offering various contents and programs:

- collects, processes and preserves library materials;
- provides work with library users;
- prepares library catalogues and databases;

Knjižnica danes

Narodna knjižnica Sveti Sava se še vedno nahaja v isti zgradbi kot leta 1981. Po 29 letih enake organizacije dela in prostorov je knjižnica leta 2010 odprla internetno-informacijski oddelek, s čimer je uspela povečati uporabno površino za dodatnih 40 m².

Knjižnica ima devet zaposlenih (eden je zaposlen v podružnični knjižnici v okoliški vasi Darosava). Ima več kot 55 tisoč enot gradiva, od katerih je ena petina otroške literature.

Največja težava, ki je povezana z vsakodnevno dejavnostjo knjižnice, je pomanjkanje prostora, zato so knjige natrane na knjižnih policah. Kljub temu pa knjižnica kot stara gospa v pretesnih čevljih pomanjkanje prostora nadomešča tako, da ponuja različne vsebine in programe:

- zbira, obdeluje in hrani knjižnično gradivo,
- zagotavlja delo z uporabniki knjižnice,
- pripravlja knjižnične kataloge in podatkovne baze,

- сакупља, обрађује и чува библиотечки материјал
- обезбеђује рад са корисницима
- припрема библиотечке каталоге и базе података
- обезбеђује приступ публикацијама путем међубиблиотечке позајмице
- сарађује са свим библиотекама у округу, са Народној библиотском Србије као и са другим библиотекама са којима традиционално добро сарађује
- промовише нове књиге и утиче на едукацију читалачке публике
- поведе информатичку писменост
- организује сусрете писаца са децом и омладином,
- организује такмичења у риторичком и изражајном читању
- организује културна дешавања од књижевних вечери до Фестивала књиге
- припрема изложбе, како књига тако и уметничких дела
- објављује публикације, најчешће у седицији »Завичај«
- обезбеђује стручну помоћ свим библиотекама за које је матична

-
- provides inter-library loan service;
  - cooperates with all libraries in the district, the National Library of Serbia and all other libraries;
  - promotes new books and makes influence on education of readership;
  - increases information literacy;
  - organizes meetings between writers and readership;
  - organizes competitions in expressive reciting and reading;
  - organizes cultural events (from literary meetings to book festivals);
  - organizes exhibitions of books and art works;
  - publishes books (most frequently in »Homeland« edition);
  - in case of need, provides professional help to any other library in the district.

The National Library Sveti Sava has the following departments: circulation department, acquisitions and book processing department, local publications collection, internet – information department and accounting department.

-
- zagotavlja medknjižnične storitve,
  - sodeluje z vsemi knjižnicami v regiji, Narodno knjižnico Srbije in drugimi knjižnicami,
  - promovira nove knjige in spodbuja izobraževanje bralcev,
  - zmanjšuje informacijsko nepismenost,
  - organizira srečanja med pisatelji in bralci,
  - organizira tekmovanja v ekspresivnem deklamiranju in branju,
  - organizira kulturne dogodke (od literarnih srečanj do knjižnih festivalov),
  - organizira razstave knjig in umetniških del,
  - izdaja knjige (največ v domači izdaji),
  - če je potrebno, nudi strokovno pomoč drugim knjižnicam v regiji.

Znotraj Narodne knjižnice Sveti Sava delujejo naslednji oddelki: oddelek za delo z bralci, oddelek za nabavo in obdelavo gradiva, domoznanski oddelek, internetno-informacijski oddelek in računovodski / administrativni oddelek.

Библиотека у свом саставу има Одсљењс за рад са читаоцима, Одсљењс за набавку и обраду, Звнчајни фонд, Интернет – информацноно одељење н адмнннетративни део.

Од лета 2010. годишн излог Библиотеке је претворен у својеврсну галерију ауторских радова аранђеловачких уметника. Интернет презентација библиотеке www.biblioteka-arandjelovac.org постављена је 2009. године у оквру прославе 140 година од оснивања Читалнице. Ажуририм постављањем и вности на сајт Библиотеке, као и доследиим прослеђивањем преко Фејсбук профила и стране Библиотеке, евакодневно емо у контакту са преко 5.000 чланова интернет заједнице.

У времену и окружењу коме је књига екоро заборављена као учило или предмет уз који се лепше проводн време и сазнаје нешто иово, Библиотека се јуначки борп да опстане и остане установа која је потреба грађана. Бројним активностима и ентузијазмом запослених, из године у годну повећава број корисника и сарадника чимс потврђује своје место у културном животу општине.

*Предавање Спасоја Влајића /
Lecture of Spasoje Vlajic /
Predavanje Spasoja Vlajića
(Весна Проковић / Vesna Proković)*

Since 2010, the display window of the library has been turned into a unique gallery of the works of authors from Arandjelovac. Library internet site www.biblioteka-arandjelovac.org has been presented in 2009 during the celebration of a 140-year anniversary of the first Reading Room in Arandjelovac. By keeping this site up to date together with the facebook profile of our library, we are in constant everyday contact with over 5.000 members of the internet community.

In time of technology development when books are more and more pushed aside, our library is bravely fighting to survive and to remain a necessary institution for citizens. By its numerous activities and great enthusiasm of employees it increases its membership year by year and therefore justifies its place in cultural life of community.

Од лета 2010. је изложба књићнице спременјена в својеврсно галеријо авторских дел уметника из Аранделовца. Сплетна стран књићнице www.biblioteka-arandjelovac.org је била представљена лета 2009, ин сичер мед празнованјем 140. облетнице прве читалнице в Аранделовцу. З ажурирањем страни ин профила на Facebookу смо в всакодневном стику з већ кот 5 тисоћ члани интернетне скупности.

В часу технолошкога развоја, ко со књије все болј одринјене в озадје, се наша књићница погумно бори за преживетје ин за то, да остане установа, ки јо пребивалци нупно потребујејо. С својими штевилними дејавностими ин з велико внемо запослених књићница всако лето звишује штевило чланов ин тако управићује свој простор в културном живљенју скупности.

Литература / Sources and literature / Viri in literatura

1. Билтеи Народне библиотеке »Свети Сава« (2009.) Аранђеловац.
2. Мнлановић, Д. (2003.) »Општина Аранђеловац«, Српско географско друштво, Београд.
3. »Аранђеловац и околна« (1961.) Туристичко друштво, Аранђеловац.

*Школа I Српски устанак у Орашцу / Orašac primary school »I srpski ustanak« / Osnovna šola »I srpski ustanak« v Orašcu
(Миро Радмиловић / Miro Radmilović)*

Аранђеловац / Arandjelovac / Arandelovac (Миро Радмиловић / Miro Radmilović)

Saint-Cyr-sur-Loire, France Francija

Saint-Cyr-sur-Loire
(Communication de la mairie / Service Communication / Oddelek za stike z javnostmi)

La
Ge

Th
Mu

Me
Ge

4-place A
E: bibliogs
www.saint
Directrice

bibliothèque municipale
George Sand
George Sand
Municipal Library
Mestna knjižnica
George Sand

37640 Saint-Cyr-sur-Loire, France / Francija

and@saint-cyr-sur-loire.com

saint-cyr-sur-loire.com/bibliotheque

/ Director / Direktorica: Annick Gastault

*Parc de La Perraudière / La Perraudière Park / Mestni park La Perraudière
(Communication de la mairie / Service Communication / Oddelek za stike z javnostmi)*

**PROTOCOLE D'AMITIE ENTRE LES VILLES DE PTUJ (Slovénie)
ET SAINT-CYR-SUR-LOIRE (France)**

*Philippe BRIAND, Député d'Indre et Loire, Vice-Président du Conseil
Régional du Centre, Maire de SAINT-CYR-SUR-LOIRE,*

et

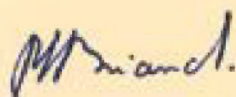
*Docteur Miroslav LUCI, Vice-Président du Parlement de Slovénie, Maire de
PTUJ,*

*Désireux de permettre une meilleure connaissance des peuples slovène et
français dans le cadre de la construction d'une Europe de paix, d'amitié et de
liberté,*

*Décident ce jour de contribuer au rapprochement de leurs deux cités, en
intensifiant leur coopération, en multipliant les échanges de toute nature dans
les domaines de l'économie, du commerce, des sciences et des techniques, de
la culture, de l'éducation, des sports et des relations humaines.*

*Déclarent que ce protocole de principe servira de base à la signature, le
moment venu, d'une charte entre les deux villes,*

Fait à PTUJ, le samedi vingt-huit juin mil neuf cent quatre-vingt-dix-sept.

Philippe BRIAND

Miroslav LUCI

**PROTOKOL O PRIJATELJSTVU MED MESTOMA
SINAT-CYR-SUR-LOIRE (Francija) IN PTUJ (Slovenija).**

Miroslav LUCI, dr. med., podpredsednik Državnega zbora Republike Slovenije, župan Mestne občine PTUJ

in

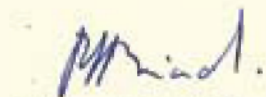
Philippe BRIAND, poslanec departmaja Indre et Loire v francoski narodni skupščini, podpredsednik Regionalnega sveta regije Centre, župan Mestne občine SINAT-CYR-SUR-LOIRE.

sta se v želji da bi omogočila boljše poznavanje med francoskim in slovenskim narodom v okviru nastajajoče Evrope miru, prijateljstva in svobode,

danes odločila prispevati k zblizanju obeh mest s pospeževanjem medsebojnega sodelovanja, izmenjavo na vseh področjih gospodarskega, komercialnega, znanstvenega in tehničnega, kulturnega, izobraževalnega in športnega življenja ter z medčloveškimi odnosi.

Izjavljata, da bo ta načelni protokol v primernem trenutku osnova za podpis listine o pobratenju obeh mest.

*Na Ptuj, v soboto osemindvajsetega junija leta
tisočdevetstosedemindvetdesetega.*

Philippe BRIAND

Miroslav LUCI

Translated from French: Wall Street Institute for monograph's translation
Prevod iz angleščine: Bok & Mal

Résumé

Créée en 1978, la bibliothèque municipale George Sand est située dans un quartier central de Saint-Cyr-sur-Loire où se trouvent d'autres services publics (poste, crèche, centre social) ainsi que divers commerces (banques, supérette, coiffeur) et activités médicales (laboratoire d'analyses médicales, pharmacie, médecin généraliste, kinésithérapeute, opticien) à proximité d'un collège d'enseignement secondaire, d'une école élémentaire et de deux écoles maternelles.

Installée dès sa création dans un appartement, au rez-de-chaussée d'une résidence, elle a été dénommée »George Sand« en hommage à cette grande femme de lettres, engagée en politique comme en lutte sociale.

En 1996, une deuxième salle, consacrée aux enfants, a été aménagée dans un autre appartement.

Abstract

The George Sand Municipal Library was set up in 1978 and is located in a central district of Saint-Cyr-sur-Loire that harbours a range of other public services (including post office, day nursery and social centre) as well as playing host to various businesses (banks, a superette and a hairdresser's among them) and medical activities (medical analysis laboratory, pharmacy, general practitioner, kinesiologist and optician), and being in walking distance of a lower secondary school, a primary school and two nursery schools.

Originally installed in an apartment on the ground floor of a residential block, it was named »George Sand« as a tribute to that great lady of letters who gave over so much of her time to political activism and social betterment.

In 1996, a second section was added in another apartment, this time devoted to children's books.

Izvleček

Mestna knjižnica George Sand je bila ustanovljena leta 1978 in se nahaja v osrednjem okrožju mesta Saint-Cyr-sur-Loire, kjer so še druge javne ustanove (vključno s pošto, vrtcem in socialnim centrom) kot tudi razne poslovne (banke, trgovine in frizer) in zdravstvene dejavnosti (zdravstveni laboratorij, lekarna, splošni zdravnik, kineziterapija in optika), v neposredni bližini pa so tudi nižja srednja šola, osnovna šola in dva vrtca.

Nahaja se v pritličju stanovanjskega bloka in je poimenovana po veliki pisateljici George Sand (psevdonim baronice Amandine Aurore Lucile Dupin), ki je veliko svojega časa posvetila političnemu aktivizmu in izboljšanju socialnih razmer.

Leta 1996 so v sosednjem prostoru odprli še otroški oddelek.

Mots clés : bibliothèque George Sand, bibliothèque municipale, bibliothèque de lecture publique
UDC: 027.022(44Saint-Cyr-sur-Loire)

Key words: George Sand Library, municipal library, public library
UDC: 027.022(44Saint-Cyr-sur-Loire)

Ključne besede: Knjižnica George Sand, mestna knjižnica, javna knjižnica
UDK: 027.022(44Saint-Cyr-sur-Loire)

La bibliothèque municipale George Sand de Saint-Cyr-sur-Loire

La bibliothèque George Sand se trouve au cœur de Saint-Cyr-sur-Loire, commune résidentielle de l'agglomération tourangelle, sur la rive nord de la Loire, où se sont établies sur le coteau exposé sud, dès le XVIème siècle, de belles demeures entourées de parcs, et des closeries (propriétés plantées de vignes) appartenant aux riches bourgeois de Tours.

Honoré de Balzac, installé dans une closerie à Saint-Cyr, écrivait dans *La Grenadière* »... Elle est, au coeur de la Touraine, une petite Touraine où toutes les fleurs, tous les fruits, toutes les beautés de ce pays sont complètement représentés«.

The George Sand Municipal Library, Saint-Cyr-sur-Loire

The George Sand Library is located in the heart of Saint-Cyr-sur-Loire, a residential municipality in the Tours Agglomeration, lying on the northerly bank of the Loire where Tours' wealthy bourgeoisie began building houses for themselves on the southern-exposure hillsides as far back as the 16th century – fine residences set in their own grounds and surrounded by closeries (properties planted with grapevines).

At his desk in one such closerie in Saint-Cyr, Honoré de Balzac wrote in his novel *La Grenadière*, »...in the heart of Touraine, there lies a little Touraine where all the flowers, fruits and beauties of the area are fully represented«.

Mestna knjižnica George Sand, Saint-Cyr-sur-Loire

Knjižnica George Sand se nahaja v centru mesta Saint-Cyr-sur-Loire, v stanovanjski skupnosti v konurbaciji Tours, ki leži na severnem bregu reke Loare, kjer je buržoazija na južnih pobočjih v 16. stoletju gradila svoje hiše – elegantne rezidence, ki so bile obdane s t. i. closeries, to so zemljišča, kjer je bila posajena trta.

Za svojo mizo, v eni od takšnih closerie v mestu Saint-Cyr, je Honoré de Balzac zapisal v svoj roman *La Grenadière*, »... v osrčju province Touraine leži mali Touraine, kjer so vse rože, sadje in lepote tega območja zastopani v polni meri«.

*Bibliothèque municipale
George Sand / George Sand
Public library / Mestna knjižnica
George Sand (Hélène Charles)*

*La Bécherrie,
propriété
d'Anatole France /
La Bécherrie,
Anatole France's
house /
La Bécherrie,
hiša Anatola
Franca
(Communication
de la mairie /
Service
Communication /
Oddelek za stike
z javnostmi)*

*Anatole France /
The writer Anatole France /
Pisatelj Anatole France
(Communication de la mairie / Service
Communication / Oddelek za stike z javnostmi)*

Information sur la bibliothèque

Quelques chiffres concernant la bibliothèque municipale George Sand

La bibliothèque dessert une population de 16.372 habitants, population de la commune de Saint-Cyr-sur-Loire uniquement, chaque commune de l'agglomération tourangelle ayant son propre établissement.

Les collections sont constituées de 24.900 documents :

- 12.900 livres et 2.000 périodiques pour adultes
- 7.900 livres et 2.100 périodiques pour les jeunes

Les acquisitions en 2011 ont été de 894 livres et 431 périodiques.

4 emplois temps plein dont :

- 1 bibliothécaire pour la gestion des abonnements et des acquisitions adultes,
- 1 bibliothécaire pour les acquisitions et les animations jeunesse,
- 1 agent pour la mise à jour et la mise en valeurs des collections,
- 1 agent pour l'entretien et les réparations

Création en 1978 ; agrandissement en 1996; 200 m².

Le nombre d'inscrits actifs en 2011 : 1.100 dont; 562 enfants jusqu'à 14 ans et 538 adultes.

La bibliothèque est ouverte 6 jours par semaine.

Le budget est uniquement municipal.

Information on the library

A few figures regarding the George Sand Municipal Library

The library is for the exclusive use of Saint-Cyr-sur-Loire's 16.372 inhabitants, as each municipality in the Tours Agglomeration has its own similar amenity.

Collections are made up of a total of 24.900 documents:

- 12.900 books and 2.000 periodicals for adults
- 7.900 books and 2.100 periodicals for young people

894 books and 431 periodicals were acquired in 2011.

4 full-time employees, comprising:

- 1 librarian responsible for management of adult subscriptions and acquisitions,
- 1 librarian responsible for young people's acquisitions and activities,
- 1 employee responsible for updating and enhancement of collections,
- 1 employee responsible for maintenance and repairs

Set up in 1978; enlarged in 1996; 200 m².

Number of active subscribers in 2011: 1.100, comprising: 562 children up to 14 years of age and 538 adults.

The library is open 6 days a week.

The budget comes solely from the municipality.

Podatki o knjižnici

Nekaj števil v povezavi z Mestno knjižnico George Sand

Knjižnica je namenjena izključno prebivalcem mesta Saint-Cyr-sur-Loire (16.372 prebivalcev), ker ima vsako mesto v konurbaciji Tours svojo podobno ustanovo.

Zbirko sestavlja 24.900 enot gradiva:

- 12.900 knjig in 2.000 periodičnih publikacij za odrasle,
- 7.900 knjig in 2.100 periodičnih publikacij za mlade.

Leta 2011 je bilo pridobljenih 894 knjig in 431 periodičnih publikacij.

Knjižnica ima 4 redno zaposlene:

- bibliotekarja, ki je odgovoren za vodenje članarin za odrasle in nabavo,
- bibliotekarja, ki je odgovoren za nabavo gradiva za mlade in aktivnosti za mlade,
- zaposlenega, ki je odgovoren za ohranjanje in širjenje zbirk,
- zaposlenega, ki je odgovoren za vzdrževanje in popravila.

Ustanovljena je bila leta 1978; razširjena leta 1996. Ima 200 m² površine.

Število aktivnih članov v letu 2011 je bilo 1.100, od tega 562 otrok do 14 let in 538 odraslih.

Knjižnica je odprta šest dni na teden.

Sredstva za delovanje prihajajo samo iz občinskega proračuna.

Présentation

À l'origine, Saint-Cyr-sur-Loire fut un village de mariniers et de pêcheurs établis au bord de la Loire, puis la belle exposition de son coteau a permis d'y développer une activité viticole, la proximité de la Loire – navigable à l'époque – permettant le commerce des vins. Il existe encore aujourd'hui dans une demeure privée appelée «Les Trois Tonneaux», une cave remarquable contenant des tonneaux gallo-romains en pierre, creusés à même la roche.

Située aux portes de Tours, Saint-Cyr-sur-Loire est très vite devenue la banlieue résidentielle de la capitale tourangelle. Au XIXème siècle, de grands écrivains, tels Honoré de Balzac, Anatole France, Alexis de Tocqueville ou encore le philosophe Henri Bergson s'y sont installés et Saint-Cyr peut donc s'enorgueillir de compter deux prix Nobel de littérature (Anatole France et Henri Bergson) au nombre de ses illustres citoyens. Afin d'honorer dignement ces grands noms, la municipalité a aménagé en 2001 un parc dédié à la littérature.

Presentation

Originally, Saint-Cyr-sur-Loire was a village of bargees and fisherfolk set on the banks of the Loire, but its hillside's fine southern exposure soon led to the development of winegrowing activities, with the nearby Loire – which was navigable in those days – facilitating the trade in local wines. A remarkable cellar still exists in a private house by the name of «Les Trois Tonneaux», containing Gallo-Roman stone casks fashioned out of the living rock.

Located at the gateway to Tours, Saint-Cyr-sur-Loire rapidly became the Capital of Touraine's residential suburb. In the 19th century, such great writers as Honoré de Balzac, Anatole France and Alexis de Tocqueville, as well as the philosopher Henri Bergson, took up residence there, and Saint-Cyr can take pride in numbering two winners of the Nobel Prize for Literature (Anatole France and Henri Bergson) among its illustrious citizens. In 2001, in order to pay worthy tribute to such great names, the municipality has laid out a park devoted to literature – the grounds and manor house of La Tour, which have since become a regular venue for exhibitions, lectures, book-signings and poetry evenings. Saint-Cyr's architectural heritage essentially consists of the fine residences that stand on the hillside bordering the Loire, most of them privately owned.

Predstavitev

Prvotno je bilo mesto Saint-Cyr-sur-Loire vas čolnarjev in ribičev na bregovih reke Loare, toda na južnih pobočjih hribov se je kmalu razvila vinarska dejavnost in bližina reke Loare, ki je bila takrat še plovna, je lajšala trgovanje z lokalnimi vini. V zasebni hiši z imenom Les Trois Tonneaux še vedno obstaja izjemna vinska klet, v kateri so galsko-romanski kamni sodi, ki so izklesani v živo skalo.

Ker je mesto Saint-Cyr-sur-Loire ležalo ob poti, ki vodi do Toursa, je hitro postalo središče tourainskega stanovanjskega predmestja. V 19. stoletju so tukaj stanovali veliki pisatelji, kot so Honoré de Balzac, Anatole France in Alexis de Tocqueville, kot tudi filozof Henri Bergson. Saint-Cyr se lahko pohvali z dvema Nobelovima nagradjencema za literaturo (Anatole France in Henri Bergson). Leta 2001 so se tem velikim imenom poklonili tako, da je občina literaturi posvetila park – posest in pristavo La Tour, ki sta od takrat redno prizorišče razstav, predavanj, podpisovanj knjig in pesniških večerov. Arhitekturna dediščina mesta Saint-Cyr je sestavljena iz elegantnih rezidenc, ki se razprostirajo na pobočjih ob reki Loari. Večina jih je v zasebni lasti.

Il s'agit du parc et du manoir de la Tour où se déroulent régulièrement expositions, conférences, dédicaces, ou bien encore soirées poésie. La richesse patrimoniale de Saint-Cyr se trouve essentiellement dans ses belles demeures qui dominent le coteau tout au long de la Loire, demeures privées pour la plupart.

Aujourd'hui, grâce à l'action de la municipalité, Saint-Cyr-sur-Loire est une ville verdoyante qui se caractérise par son classement »4 fleurs« au concours des villes fleuries et qui ouvre ses parcs au public. Economiquement, elle a développé ces dernières années plusieurs zones de commerces, activités industrielles et médicales avec notamment l'implantation d'un important pôle santé en 2007, équipement qui dessert tout le nord de l'agglomération tourangelle.

Sa bibliothèque municipale, la bibliothèque George Sand, fonctionne en tant que bibliothèque de lecture publique et dessert uniquement la population de la commune. Elle correspond à un service de proximité plutôt qu'à une médiathèque comme on les trouve aujourd'hui.

Today, thanks to committed action on the part of the municipality, Saint-Cyr-sur-Loire is a town noted for its omnipresent greenery – it was awarded »4 flowers« in the Villes Fleuries (towns in bloom) competition! – and its parks are open to the public at large. Economically speaking, it has developed several business areas over recent years, along with industrial and medical activities, including location of a major health cluster in 2007, a facility that serves the whole of the north of the Tours agglomeration.

Its municipal library, the George Sand Library, operates as a public library for the exclusive use of the municipality's inhabitants. It acts as a neighbourhood service rather than a mediatheque in the current sense of the word. It is made up of an adults' section and a children's section catering for all ages from the very young to teenagers. It has few upper secondary school pupils among its members as there are no lycées in the municipality.

Danes je mesto Saint-Cyr-sur-Loire, zahvaljujoč se predanim aktivnostim s strani občine, znano po zelenicah – na tekmovanju Villes Fleuries (cvetoča mesta) je bilo nagrajeno s »štirimi rožami«. Parki so odprti za širšo javnost. Gospodarsko gledano je mesto v zadnjih letih razvilo številna poslovna območja, kjer se izvajajo tudi industrijske in zdravstvene dejavnosti, skupaj z velikim zdravstvenim centrom iz leta 2007 – ustanovo, ki nudi storitve za ves severni del konurbacije Tours.

Mestna knjižnica George Sand je javna knjižnica, namenjena izključno prebivalcem mesta. Deluje predvsem kot ponudnik knjižničnih storitev in le v manjši meri kot bibliotečno informacijsko središče v običajnem pomenu besede. Sestavljena je iz oddelka za odrasle in oddelka za otroke, ki ima gradivo za vse starosti: za najmlajše pa tudi za najstnike. Nekaj njenih članov je tudi iz višjih letnikov srednje šole, ker v mestu ni licejev.

Elle se compose d'une section pour adultes, et d'une section pour enfants – des tout-petits aux adolescents - La bibliothèque accueille peu de lycéens car il n'y a pas de lycée sur la commune. Son fonds est constitué uniquement de documents sur support papier, livres et périodiques. La superficie et le budget ne permettent pas actuellement d'offrir des documents musicaux, vidéos, ou numériques.

La bibliothèque s'est informatisée entre 1994 et 1996 ; elle a son site propre depuis cette année (2012). Le traitement et le circuit du livre s'y effectuent selon les règles de bibliothéconomie. Son activité essentielle est le prêt et la mise en valeurs des documents du fonds avec la réalisation de bibliographies thématiques.

Its collection is exclusively composed of paper documents – books and periodicals. The current surface area and budget do not allow for provision of musical, video or digital documents.

The library was computerised between 1994 and 1996 and it launched its own website this year (2012). Book routing and processing is carried out in compliance with the rules of librarianship. Its core activity is lending and making best use of its collection's documents, with creation of theme-based bibliographies.

Zbirka je sestavljena izključno iz tiskanega gradiva – knjig in periodičnih publikacij. Trenutni prostori in proračun ne omogočajo nabave glasbenega, video ali digitalnega gradiva.

Knjižnica je bila informatizirana med letoma 1994 in 1996 in je letos (2012) dobila tudi svojo spletno stran. Obdelava knjig se izvaja v skladu s pravili bibliotekarstva. Glavna dejavnost knjižnice je izposoja in zagotavljanje maksimalne uporabe gradiva iz zbirke, kar je omogočeno s tematskimi bibliografijami.

Bibliothèque municipale George Sand / George Sand Public library / Mestna knjižnica George Sand (Hélène Charles)

*L'heure du conte pour enfants à la bibliothèque municipale / Story time for children in the local library /
Ura pravljic za otroke v knjižnici (Frédéric Bachelier)*

Le livre et la littérature à Saint-Cyr-sur-Loire

Les locaux de la bibliothèque ne permettant pas d'y accueillir beaucoup de monde à la fois, la vie culturelle autour du livre a pris ses marques en divers endroits de la ville.

Le parc littéraire de la Tour

Il propose différents espaces consacrés à la littérature. La prairie est vouée à la poésie, la clairière et les arbres sont dédiés au roman, le bowling est transformé en espace théâtral, la mare devient lieu de méditation, de philosophie, le verger et son labyrinthe sont l'univers du conte auprès du castelet de marionnettes très apprécié des plus jeunes. Selon les saisons, le parc s'anime d'expositions, de théâtre en plein air, de soirée poésie, de déambulations littéraires.

Books and Literature in Saint-Cyr-sur-Loire

The library's premises are too small to host many people at any one time, and cultural life centring on literature has gained a footing in various places in the town.

La Tour Literary Park

The park provides a range of areas consecrated to literature. Its grassland is devoted to poetry and its clearing and trees to the novel, while the bowling green acts as a venue for theatrical performances, the pond is a spot for meditation and philosophy, and the orchard and its labyrinth constitute a setting for storytelling at the puppet theatre – a fixture much appreciated by younger audiences. Depending on the season, the park hosts exhibitions, open-air theatre, poetry evenings and literary walks.

Knjige in literatura v mestu Saint-Cyr-sur-Loire

Prostori knjižnice so premajhni, da bi lahko naenkrat gostili veliko ljudi, zato se je kulturno življenje, ki se osredotoča na literaturo, razvilo na različnih lokacijah v mestu.

Literarni park La Tour

V parku je veliko območij, ki so posvečena literaturi. Zelenice so namenjene poeziji, jase in drevesa romanom, najde pa se tudi mesto za gledališke predstave. Ribnik je mesto za meditacijo in filozofijo, sadovnjak in labirint pa sta lokaciji za pripovedovanje in lutkovne predstave – kombinacija, ki jo ceni predvsem mlajša publika. Odvisno od letnega časa park gosti tudi razstave, gledališke predstave na prostem, pesniške večere in literarne sprehode.

Le Chapiteau du Livre: le livre fait son cirque

Chaque année depuis 2009, un salon du livre se déroule sous un immense chapiteau dans le parc de la Perraudière où se trouve l'hôtel de ville. Environ 200 auteurs sont présents pour des interviews, dédicaces, rencontres avec leurs lecteurs. Sont également présentes des maisons d'édition et des libraires. Des livres anciens font l'objet d'une vente aux enchères, un prix littéraire »la plume d'or« est attribué à un jeune romancier, une dictée est proposée à tous les publics. L'ensemble de ces animations qui se déroulent sur tout un week-end sont toujours ponctuées d'interventions artistiques et clownesques.

The »Chapiteau du Livre«: books have their own big top

Every year since 2009, a book fair has been held under cover of a huge tent set up in La Perraudière Park, where the Town Hall is located. Some 200 authors attend the event for interviews, book-signings and encounters with their readers, and the fair also attracts publishing houses and bookshops. There is an auction of old books, a literary prize, the »Plume d'Or« (Gold Pen) is awarded to a promising young novelist and there is a dictation competition open to the public at large. Activities, which take place over a full weekend, are interspersed with artistic and comical interludes.

»Chapiteau du Livre«: knjige imajo svoj vrhunec

Vsako leto od leta 2009 naprej je v velikem šotoru v parku La Perraudière (ob mestni hiši) knjižni sejem. Dogodka se udeleži približno 200 avtorjev, ki so na voljo za intervjuje, podpisovanje knjig in srečanja z bralci, knjižni sejem pa privabi tudi številne založbe in knjigarne. Organizirana je dražba starih knjig, podeli se literarna nagrada »Plume d'Or« (Zlato pisalo) za mlade obetajoče pisatelje, prav tako je organizirano javno tekmovanje v deklamiranju. Dejavnosti, ki se odvijajo ves vikend, so prepletene z umetniškimi in komičnimi vložki.

Les Soupers de la Perraudière

Gonzague Saint-Bris, écrivain passionné d'Histoire et de rencontres, anime des soirées où l'art de la table se mêle à celui de la scène. Soirée dédicaces également pour les œuvres de l'écrivain.

Les Dîners littéraires au manoir de la Tour

Des soirées où les auteurs échangent avec leurs lecteurs, au sein du parc de la Tour consacré à la littérature.

La deuxième vie du livre

Une fois par an, une bourse d'échanges de livres d'occasion se déroule pendant tout un week-end dans le parc littéraire de la Tour.

La Perraudière Suppers

Gonzague Saint-Bris, a writer with a passion for history and making new acquaintances, facilitates evenings where table art and the performing arts go hand in hand. There's also a book-signing evening devoted to the author's works.

Literary dinners at La Tour Manor

Soirées where authors meet with their readers at La Tour Literary Park.

Books enjoy a second life

Once a year, a secondhand-book sale is held over a full weekend at La Tour Literary Park.

La Perraudière Suppers

Gonzague Saint-Bris, pisatelj s strastjo do zgodovine in spoznavanja novih ljudi, organizira večere, kjer si literarna in upodabljaljoča umetnost podajata roki. Organizira tudi večer podpisovanja knjig, ki je posvečen avtorjevemu delu.

Literarne večerje na pristavi La Tour

Večerne družabne prireditve, kjer se avtorji srečujejo z bralci v literarnem parku La Tour.

Knjige uživajo drugo življenje

En vikend na leto je posvečen prodaji knjig iz druge roke v literarnem parku La Tour.

*Parc de La Perraudière / La Perraudière Park / Mestni park La Perraudière
(Communication de la mairie / Service Communication /
Oddelek za stike z javnostmi)*

*La 2ème vie du livre dans le parc de La Tour / The book's second life in La
Tour park / Prodaja knjig iz druge roke v parku La Tour (Hélène Charles)*

*Le Chapiteau du livre, parc de La Perraudière /
Book fair in a marquee, La Perraudière park /
Knjižni sejem v parku La Perraudière
(Marie-Hélène Bourquin)*

Saint-Cyr-sur-Loire, une commune à la recherche de son passé

Le travail d'une équipe, constituée d'enseignants et d'historiens bénévoles avec la collaboration d'une élue et de la bibliothécaire, qui a cherché à retracer l'essentiel de l'histoire de Saint-Cyr. D'abord présenté sous forme d'exposition à l'hôtel de ville, ce travail a fait l'objet de l'édition d'un livre de 330 pages.

Saint-Cyr-sur-Loire, a municipality in search of its past

The work of a team made up of volunteer teachers and historians, with the collaboration of a local authority official and the librarian, which sought to retrace the major landmarks in Saint-Cyr's history. Originally presented in exhibition form at the Town Hall, its findings are now the subject of a 330-page book.

Saint-Cyr-sur-Loire, mesto, ki išče svojo preteklost

Delo ekipe, ki jo sestavljajo prostovoljci (učitelji in zgodovinarji), v sodelovanju z lokalnimi oblastmi in bibliotekarji, je namenjeno iskanju večjih mejnikov v zgodovini mesta Saint-Cyr. Najdbe so bile prvotno predstavljene v obliki razstave v mestni hiši, zdaj pa so zbrane v knjigi s 330 stranmi.

*Parc de La Perraudière /
La Perraudière Park /
Mestni park La Perraudière
(Communication de la mairie /
Service Communication /
Oddelek za stike z javnostmi)*

Burghausen, Deutschland Germany Nemčija

Altstadt von Burghausen / Historic city center / Staro mestno jedro (Anton Mack)

Stadtbibliothek
Burghausen

Burghausen
Local Library

Mestna knjižnica
Burghausen

Stadtplatz 109, D - 84489 Burghausen, Deutschland / Germany / Nemčija

E: stadtbibliothek@burghausen.de

www.stadtbibliothek-burghausen.de

Leiterin / Manageress / Direktorica: Christin Moll

URKUNDE

In der Überzeugung,

dass ein freundschaftliches Verhältnis zwischen Slowenien und Deutschland dem Wohle beider Völker diene,

in der Erkenntnis,

dass ein solches Verhältnis zwischen den beiden Ländern eine wesentliche Grundlage für eine gedeihliche Entwicklung zu einem größeren, in Frieden und Freiheit geeinten Europa bedeutet,

in der Absicht,

diesem Ziel zu dienen durch gegenseitige Besuche, insbesondere der Jugend der beiden Städte, durch Kulturaustausch und sportlichen Wettbewerb, durch wechselseitige Förderung der Wirtschaft

haben die gewählten Vertreter der Bürgerschaft der Stadt Ptuj und der Bürgerschaft der Stadt Burghausen die Begründung einer Städtepartnerschaft beschlossen.

Mit dieser Partnerschaft soll der Verständigung und der Freundschaft für alle Zukunft eine feste Grundlage gegeben werden.

Burghausen, den 22. September 2001

Hans Steindl
Erster Bürgermeister

Zupan MO Ptuj
Miroslav Ludi, dr.med.

Mestna občina Ptuj

LISTINA

V prepričanju,

da prijateljski odnosi med Nemčijo in Slovenijo služijo blagostanju obeh narodov,

s spoznanjem,

da takšen odnos med obema državama predstavlja bistveno podlago za uspešen razvoj k večji, v miru in svobodi združeni Evropi,

z namenom,

služiti temu cilju z obojestranskimi obiski, predvsem mladih obeh mest, s kulturno izmenjavo in športnimi tekmovanji, z vsajenim pospeševanjem gospodarstva,

so izvoljeni predstavniki meščanov mesta Burghausen in meščanov mesta Ptuj sklenili ustanoviti mestno partnerstvo.

S tem partnerstvom naj bo za vse Eise položen ureden temelj sporazumevanja in prijateljstva.

Župan MO Ptuj
Miroslav Luci, dr. med.

Hans Steindl
Erster Bürgermeister

V Burghausnu, dne 22. septembra 2001

Abstrakt

Burghausen ist auf dem Weg ins digitale Zeitalter: Seit März 2012 kann man in der Stadtbibliothek nicht mehr nur »analoge« Medien ausleihen, sondern sich auch ganz legal Bücher auf seinen Laptop oder eReader downloaden. Der Bestand vor Ort wird weiterhin aktuell gehalten, um die gut 18.000 Einwohner und Kunden aus den angrenzenden Landkreisen bestmöglich mit Literatur zu versorgen.

Filme, Spiele und Zeitschriften gehören ebenso dazu wie der relaxte Aufenthalt im Lesecafé oder die Vorlesestunden für Kinder.

Abstract

Since March 2012, Burghausen crossed the Rubicon into the digital future: BiblioLoad is the name of a new digital library, where customers are able to download eBooks easily and legally. Nevertheless, traditional media is not being neglected, all with the purpose of ensuring the best possible supply of literature for approximately 18.000 residents of the districts, bordering with Burghausen. The offer includes also movies, games and newspapers as well as laid-back socializing in the reading cafe and reading hours for children.

Izvleček

Tudi Mestna knjižnica Burghausen je stopila v digitalno dobo. Marca 2012 je začela delovati nova digitalna knjižnica z imenom BiblioLoad, v kateri si lahko uporabniki na enostaven in popolnoma legalen način prenesejo elektronske knjige (eBooks). Kljub temu tradicionalni mediji niso zapostavljeni; knjižnica zagotavlja kar se da dobro oskrbo z literaturo približno 18 tisoč prebivalcem iz okrožij, ki mejijo na Burghausen. K ponudbi spadajo filmi, igre in časopisi kot tudi sproščeno druženje v bralni kavarni in bralne urice za otroke.

Schlüsselwörter: Burghausen, Stadtbibliothek, digitale Bibliothek, BiblioLoad, Bibliotheksgesetz
UDK: 027.022(430Burghausen)

Keywords: Burghausen, local library, digital library, BiblioLoad, library law
UDC: 027.022(430Burghausen)

Ključne besede: Burghausen, mestna knjižnica, digitalna knjižnica, BiblioLoad, knjižnična zakonodaja
UDK: 027.022(430Burghausen)

Eine moderne Bibliothek in alten Gemäuern

Das 30-jährige Jubiläum hat sie gerade hinter sich: Im Oktober 1981 wurde im ehemaligen Stadtpolizeigebäude die neue Stadtbibliothek eröffnet. Auf 600 m² konnten die Burghauser Bürger nun endlich stöbern: 10.000 Bücher, Schallplatten und Musikkassetten standen den damals ca. 17.000 Einwohnern zur Verfügung.

A modern library inside ancient walls

It has celebrated its 30th anniversary recently: in October 1981, the new local library Burghausen was reopened in the former building of the police station. Burghausen citizens could now browse to their heart's content on more than 600 m²: 10.000 books, records and music tapes were available for 17.000 inhabitants in those days.

Sodobna knjižnica znotraj starih zidov

Mestna knjižnica Burghausen je pred kratkim praznovala 30. obletnico obstoja. Novo lokalno knjižnico v Burghausnu so ponovno odprli oktobra 1981, in sicer v nekdanjem poslopju policijske postaje. Prebivalci mesta Burghausen so lahko od takrat naprej poljubno brskali po nekaj več kot 10 tisoč knjigah, ploščah in glasbenih kasetah na 600 m² površine, ki je bila na razpolago 17 tisoč prebivalcem.

Geschichten bis 9 Jahre   Sachbücher bis 9 Jahre

Kinderabteilung / Children's unit / Otróški oddelek (Robert Fajec)

Kinderbibliothek / Children's library / Otroški oddelek (Christin Moll)

Informationen über das letzte beendete Jahr (2011):

- Status: Öffentliche Bibliothek
- Nummer der Einwohner, für die die Bibliothek ihre Dienste betreibt: 18.200
- Bestand in der Sammlung: 42.000. Entlehnungen: 210.000
- Anzahl der Beschäftigten: 7 Personen auf 4,7 Stellen (Vollzeit-äquivalente: 4,7)
- Jahr des Aufbaus oder Rekonstruktion des Bibliotheksgebäudes: 1981
- Fläche: 900 m²
- Aktive Leser: 3.000
- Besucherzahl 2011: 74.500
- Öffnungstage pro Woche: 5
- Finanzierungsmethode: Gemeinde

Information for the past concluded year (2011):

- Status: Public Library.
- Number of inhabitants the library covers with its activities: 18.200.
- Units in the collection (supplies): 42.000. Items borrowed: 210.000.
- Number of employees: 7 for 4.7 jobs (full time equivalent 4.7).
- Year of the construction or adaption of the library building: 1981.
- Surface area: 900 m².
- Active readers: 3.000.
- Visitors in 2011: 74.500.
- Opening days per week: 5.
- Financing method: local community.

Podatki o preteklem zaključenem letu (2011):

- status: javna knjižnica
- število prebivalcev, ki jih knjižnica zalaga z dejavnostmi: 18.200
- enot v zbirki (gradivo): 42.000, število izposoj: 210.000
- število zaposlenih: 7 za 4,7 delovnih mest (ekvivalent za polni delovni čas 4,7)
- leto izgradnje ali prenove knjižničnega poslopja: 1981
- površina: 900 m²
- aktivni bralci: 3.000
- število obiskovalcev v letu 2011: 74.500
- odprta pet dni na teden
- način financiranja: lokalna skupnost

Die Medien wurden mehr, der Platz zu wenig: Im Jahr 1998 erweiterte man die Bibliothek auf die heutige Größe von 900 m². Dazu kamen ein Lesecafé, das auch als Veranstaltungsraum genutzt werden kann sowie eine gesonderte Romanabteilung mit Blick auf den Grenzfluss Salzach und das benachbarte Hochburg-Ach.

Der Zielbestand von ca. 45.000 Medieneinheiten ist ausgereizt, die Bibliothek stellt ihren Lesern ein ausgewogenes Angebot zur Verfügung und orientiert sich sowohl am aktuellen Zeitgeschehen sowie am Medienmarkt.

Einen Schwerpunkt stellt mit mehr als 11.000 Medieneinheiten die Sachliteratur dar. Vor allem Kochen, Garten, Reisen und Freizeit sind hier vertreten. Romane in deutscher und englischer Sprache sowie Kinderbücher folgen mit jeweils ca. 8.000 Medieneinheiten. DVDs sind die ausleihstärkste Gruppe, in die pro Jahr rund 3.000 € investiert wird.

Im Frühjahr 2012 ist der Bibliothek der Schritt in ein neues Zeitalter gelungen: die digitale Bibliothek »BiblioLoad«. Ein aus fünf ähnlich großen Bibliotheken aus vier weiteren Landkreisen bestehender Verbund bietet digitale Medien zum kostenlosen und vor allem legalen Download. Insgesamt wurden bisher 48.000 € investiert, um ca. 4.000 digitale Lizenzen für Bücher, Zeitungen, Hörspiele und Filme zu erwerben.

The number of media items increased, space, however, did not: in 1998, the library was extended to its present size of 900 m². A Café, which can be used as a room for events, as well as a special novel section were added, both with a marvelous view to the river Salzach and the neighbouring Hochburg-Ach in Austria.

The target number of approx. 45.000 media units has been reached; the library is now offering a well-balanced range of media, always keeping pace with current affairs and the media market.

With more than 11.000 media units, non-fiction is a main focus with items on cooking, gardening, travelling and leisure followed by novels in English and German as well as children`s books with approx. 8.000 items each. DVDs are among the most required items and we invest about € 3.000 per year in them.

In spring 2012, the library stepped into a new era: the digital library »BiblioLoad«. A network of five South-East Bavarian libraries of almost the same size offers digital media for free and, what is most important, a legal download. All in all, € 48.000 has been invested so far in order to acquire approx. 4.000 digital licenses for books, newspapers, audio books and films.

Število enot gradiva je naraslo, prostor pa ne. Leta 1998 se je knjižnica razširila na svojo današnjo velikost – 900 m². Dodani sta bili kavarna, ki se lahko uporablja za prireditve, in pa poseben oddelek za romane, oba s krasnim razgledom na reko Salzach in na sosednjo občino Hochburg-Ach v Avstriji.

Cilj, 45 tisoč enot gradiva, je bil dosežen, knjižnica pa zdaj ponuja dobro uravnoteženo zbirko gradiva, vedno aktualno in prilagojeno novostim na medijskem trgu.

Z več kot 11 tisoč enotami gradiva je osrednja pozornost namenjena poučni literaturi, s poudarkom na gradivu o kuhanju, vrtnarjenju, potovanju in prostem času, sledijo romani v angleškem in nemškem jeziku in pa knjige za otroke s približno 8 tisoč enotami. Dvd-ji so najbolj zaželeno gradivo in v njih vložijo približno 3.000 evrov na leto.

Spomladi leta 2012 je knjižnica vstopila v novo ero: digitalno knjižnico BiblioLoad. Mreža petih jugovzhodnih bavarskih knjižnic približno enake velikosti brezplačno ponuja digitalno gradivo in, kar je najpomembneje, vse to legalno. Investicija je znašala 48.000 evrov, in sicer za pridobitev približno 4.000 licenc za digitalne knjige, časopise, zvočne knjige in filme.

In Burghausen stehen zudem mit fünf eBook-Readern ein weiterer kostenlose Service zur Verfügung, um das Angebot abzurunden. Durch entsprechende Bewerbung in Presse, Print- und Onlinemedien betrug die Ausleihe in den ersten vier Wochen bereits ca. 5.000 Zähler.

Auf eine intensive Zusammenarbeit mit Schulen und Kindergärten legt Burghausen nicht erst seit der Einführung des Spiralcurriculums wert. Geschlechts- und altersspezifische Bibliotheksführungen mit Literatur- und Wissenquiz finden großen Anklang bei Erziehern und Lehrern. Regelmäßige Weiterbildungen garantieren einen hohen Standard. Der spielerischen Leseförderung wird mit wöchentlichen Vorlesestunden für Jungen und Mädchen Genüge getan.

Seit jeher wird in Burghausen Wert gelegt auf kulturelle Vielfalt. So bietet auch die Stadtbibliothek regelmäßig im Herbst einen bunten Strauß an kulinarischen, musikalischen und literarischen Veranstaltungen. »Literatur live« findet im 2-Jahres-Rhythmus an mehreren Veranstaltungsorten im Stadtgebiet statt, wofür jedes Mal Autoren von deutschlandweitem Rang und Namen gewonnen werden können.

Moreover you can find five eBook-Readers in Burghausen, another service free of charge. By corresponding promotion in press, print and online media, the number of items borrowed amounted to approx. 5.000 points already in the first four weeks.

Close cooperation with schools and kindergartens has always been a major concern, not only since the Spiral Approach has been introduced. Guided tours (specifically taking into consideration gender and age of the readers) through the library with a relevant literature and knowledge quiz are very popular with educators and teachers. Regular further education schemes guarantee a high standard. As far as playful reading promotion is concerned, weekly reading hours for boys and girls are also on offer.

Burghausen has always put a major emphasis on cultural variety. Every other year in autumn a range of culinary, musical and literary events called »Literatur live« take place at different venues in town bringing together renowned German authors and writers.

Poleg tega lahko v mestu Burghausen najdete pet eBook bralnikov, kar je še ena brezplačna storitev. S pomočjo promocije v tiskanih in spletnih medijih je število izposojenega gradiva v prvih štirih tednih naraslo na približno 5 tisoč izposoj.

Knjižnica je posvečala veliko pozornost tesnemu sodelovanju s šolami in vrtci, še preden je bil vpeljan spiralni učni načrt. Vodeni ogledi (posebej prilagojeni spolu in starosti) po knjižnici s primernim literarnim in splošnim kvizom so zelo priljubljeni pri vzgojiteljih in učiteljih. Redne sheme nadaljnega izobraževanja zagotavljajo visok standard. Kar se tiče igrive promocije branja, so tedensko organizirane bralne urice za dekleta in fante.

Že od nekdaj je mesto Burghausen izpostavljalo kulturno raznolikost. Vsako drugo leto v jesenskem času se na različnih lokacijah v mestu odvijajo številni kulinarčni, glasbeni in literarni dogodki, ki so poimenovani Literatur live in združujejo znane nemške avtorje ter pisatelje.

Dve tretjini vseh držav EU ima zakone o knjižnicah, Nemčija pa jih nima. Že mnogo let je ta problem predmet diskusij na deželni in zvezni ravni. Prav tako poteka razprava o splošnem evropskem zakonu o knjižnicah. Številne zvezne države, kot sta Hessen in Tübingen, so že izoblikovale svoje lastne zakone.

Zwei Drittel aller EU-Länder verfügen über Bibliotheksgesetze, Deutschland nicht. Seit vielen Jahren diskutiert man das Problem auf Landes- und Bundesebene - sogar ein gemeinsames europäisches Bibliotheksgesetz steht zur Debatte; verschiedene Bundesländer wie Hessen und Thüringen haben bereits eigene Gesetze auf den Weg gebracht.

Das wissenschaftliche Bibliothekswesen ist meist über die Hochschulgesetze geregelt – öffentliche Bibliotheken sind freiwillige Leistungen der Kommunen. Zwar sind Bibliotheken und deren Angestellte durch Berufs- und Landesverbände organisiert, die sich um Fragen der Aus- und Weiterbildung und Lobbyarbeit kümmern, jedoch können diese nur Empfehlungen aussprechen.

In ländlichen Gegenden ist meist die katholische Kirche Träger von kleinen Büchereien. Diese haben nur wenige Öffnungszeiten und werden von ehrenamtlichen, nicht-fachlichen Kräften betrieben. Städte und Gemeinden unterhalten entsprechend größere, meist hauptamtlich-fachlich geleitete Bibliotheken. Manche von Ihnen erheben Nutzungsgebühren von ihren Kunden, der Einzugsbereich ist nur selten begrenzt und bedient alle daran interessierten Bürger im Umkreis.

Two thirds of all EU countries have laws for libraries, Germany, however, does not. For many years now this very problem has been discussed at a »Land« and federal level, even a common European Library Law is up for debate. Various federal states such as Hesse and Thuringia have already put forward their own laws.

The scientific library system is mostly regulated by academic laws – public libraries, however, are voluntary services of the local authorities. Libraries and their staff are organized by trade organizations and »Land« associations, who deal with questions on further education and lobby affairs. They can, however, only give recommendations.

In rural areas mostly the Catholic Church runs small libraries. Those are open only a few hours a day and are managed by honoraries and non-experts. Towns and townships maintain bigger libraries often run by full-time experts. Some of them charge fees and their catchment area is rarely limited as they offer services for all interested citizens in the near neighbourhood.

Sistem znanstvenih knjižnic je večinoma urejen z akademskimi zakoni, javne knjižnice pa so volonterske storitve lokalnih oblasti. Knjižnice in njihovi zaposleni so člani sindikatov in deželnih združenj, ki se ukvarjajo z vprašanji o nadaljnem izobraževanju in lobističnih zadevah, vendar pa lahko dajejo samo priporočila.

Manjše knjižnice na podeželju vodi krščanska cerkev. Te so odprte nekaj ur na dan in jih upravlja predvsem nestrokovno osebje. Mesta in občine imajo večje knjižnice, ki jih ponavadi vodijo strokovnjaki. Nekatere od njih imajo članarino in njihov okoliš je redko omejen, zato storitve ponujajo vsem zainteresiranim prebivalcem v bližnji soseščini.

Že od začetka je lokalno knjižnico Burghausen vodilo diplomirano osebje. Drugi zaposleni imajo primerno izobrazbo, nekateri izhajajo iz knjigotrštva.

Die Stadt Burghausen als Trägerin der Stadtbibliothek investiert jährlich ca. 450.000 € (inkl. Personalkosten) in den Betrieb und fachlichen Aufbau der Bibliothek. 42.000 € davon fließen in den Bestandsaufbau, davon wiederum 6.000 € in digitale Medien. Mit rund 26.000 € Einnahmen an Jahres- und Mahngebühren ist die Bibliothek somit eine teil-budgetierte Einrichtung.

From its beginning the local library Burghausen has been run by graduate staff. The other staff members have relevant education careers, some of them come from the book trade.

The Town of Burghausen which manages the local library invests approx. € 450.000 (including costs for staff) per year for operating and extending the library. € 42.000 is allocated to enlarging the inventory and again € 6.000 to digital media. With about € 26.000 receipts from yearly fees and reminders the library is a partly budgeted institution.

*Burghausen
(Rechte: Stadt Burghausen /
Rights: Municipality of Burghausen /
pravice: Mesto Burghausen)*

Lokalno knjižnico upravlja mesto Burghausen, ki za delovanje in širjenje knjižnice nameni približno 450.000 evrov (vključno s stroški za zaposlene) na leto. Od tega je 42.000 evrov namenjenih za širjenje zbirke in 6.000 evrov za digitalno gradivo. S približno 26.000 evri od letnih članarin in opominov se knjižnica delno financira tudi sama.

Die Stadt Burghausen befindet sich an der Grenze mit Oberösterreich, hat cca. 18.000 Einwohner und gehört unter die grössten Städte des oberbayrischen Bezirks Altötting. Mit zwei Gymnasien, einer Mittelschule, einer Musikschule, mit einigen kostenlosen Kindergärten und mit einem bunten Angebot von kulturellen und sportlichen Aktivitäten sorgt sie für die wichtigen Bedürfnisse der Einwohner. Das Bild der Stadt Burghausen wird von der Lokalindustrie gekennzeichnet - wenn sie von Norden oder Osten kommen, können sie meistens nur Schornsteine und Fabriken sehen; die Stadt ist ein wichtiger Teil des oberbayrischen Chemiedreiecks mit 25.000 Beschäftigten und einem Jahresumsatz in der Höhe von 8 Milliarden Euro und ist sogleich eine der stärksten Wirtschaftsregionen Deutschlands. Die Stadt alleine hat ungefähr 17.000 Pendler und beinahe eine Beschäftigung von 100 Prozent. Die mittelalterliche Altstadt ist malerisch - vor allem das herrlich eingefügte Schloss, das das längste in Europa ist. Auch Napoleon hatte, als er in die Stadt Burghausen kam, gesagt: »Voilà, la ville souterraine«.

Burghausen, located at the Upper-Austrian border, has about 18.100 inhabitants and ranks among the biggest towns in the Upper-Bavarian county Altötting. With two high-schools, a middle school, a music school, several cost-free kindergartens and with a wide range of cultural and sport activities, it covers important needs of the citizens. The local industry shapes Burghausen's image – coming from the North or the East, the visitor will mainly see chimneys and factories: the town is an important part of the Upper-Bavarian Chemical Triangle with 25.000 employees and a yearly turnover of € 8 billion, one of the economically strongest regions in Germany. The town itself has about 17.000 in-commuters and almost full employment. The medieval old town is picturesque and, above all, the majestically located castle is the longest castle in Europe. Even Napoleon said when he came to Burghausen: »Voilà, la ville souterraine«.

Mesto Burghausen se nahaja na meji z Gornjo Avstrijo in ima približno 18 tisoč prebivalcev ter spada med največja mesta zgornjebavarskega okrožja Altötting. Z dvema gimnazijama, srednjo šolo, glasbeno šolo, z nekaj brezplačnimi vrtci in s pestrim naborom kulturnih in športnih dejavnosti skrbi za pomembne potrebe prebivalcev. Podoba mesta Burghausen zaznamuje lokalna industrija – če prihajate s severa ali vzhoda, lahko vidite večinoma samo dimnike in tovarne: mesto je pomemben del zgornjebavarskega kemijskega trikotnika s 25 tisoč zaposlenimi in letnim prometom v višini 8 milijard evrov in je ena izmed gospodarsko močnejših regij v Nemčiji. Mesto samo ima približno 17 tisoč vozačev in skoraj 100-odstotno zaposlenost. Srednjeveško staro mesto je slikovito – še posebej veličastno umeščen grad, ki je najdaljši v Evropi. Še Napoleon je, ko je prišel v mesto Burghausen, izjavil: »Voilà, la ville souterraine«.

Altstadt von Burghausen / Historic city center /
Staro mestno jedro (Anton Mack)

Banská Štiavnica,
Slovensko
Slovakia
Slovaška

Mestská knižnica
Banská Štiavnica

Municipal Library
Banská Štiavnica

Mestna knjižnica
Banská Štiavnica

Nám. Sv. Trojice 3, 96901 Banská Štiavnica, Slovensko / Slovakia / Slovaška
E: kniznica@banskastiavnica.sk
www.banskastiavnica.sk
Riaditeľ / Director / Direktorica: Viera Luptáková

*Celkový pohľad na historickú Banskú Štiavnicu / General view of the historic Banská Štiavnica / Pogled na zgodovinsko Banskú Štiavnicu
(Mestská knižnica / Municipal Library / Mestna knjižnica Banská Štiavnica)*

L I S T I N A
O P R I A T E L S T V E

medzi podpísanými zvolenými predstaviteľmi mesta Banská Štiavnica, Slovenská republika a mesta Ptuj, Slovinská republika, sa zaväzujú k vzajomnej spolupráci medzi obidvoma mestami v kultúrnej, športovej, sociálnej a ekonomickej oblasti.

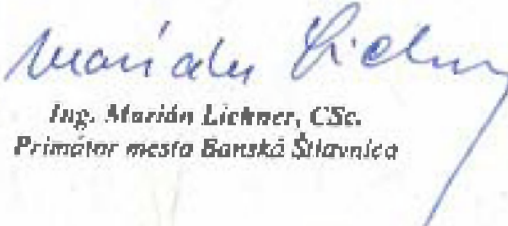
Priateľské vzťahy medzi obyvateľmi majú slúžiť prosperite obidvoch miest a národov.

Taketo vzťahy medzi obyvateľmi obidvoch miest sú základom pre úspešný rozvoj väčšej a mierovo zjednotenej Európe.

*Listina o priateľstve
je základom pre ďalšie porozumenie a vzájomné rešpektovanie.*

Ptuj 3. august 2002

Miroslav Lucí, dr. med.
Župan Mestne občiny Ptuj

Ing. Marián Lichner, CSc.
Primátor mesta Banská Štiavnica

LISTINA
O PRIJATELJSTVU

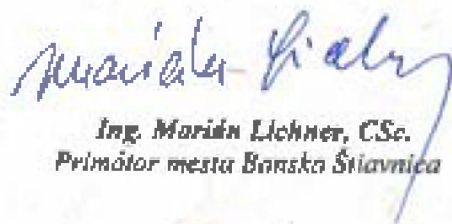
Prijateljstvo, ki ga sklepamo izvoljeni predstavniki občanov Banske Štavnice iz Slovaške in Ptuja iz Slovenije, naj prispeva k tesnejšemu sodelovanju med mestoma: na kulturnem, športnem, družabnem in gospodarskem področju.

Prijateljski odnosi med meščani naj služijo blagostanju obeh mest in narodov.

Takšni odnosi med občani obeh mest so bistvena podlaga za uspešen razvoj v večji, mirni in svobodni zadrugi Evropi.

Listina o prijateljstvu naj bo trden temelj nadaljnjemu sporazumevanju in spoštovanju.

Ptuj, 3. avgust 2002

Ing. Marián Lichner, CSc.
Prímátor mesta Banská Štavnica

Miroslav Lucič, dr. med.
Župan Mestne občine Ptuj

Abstrakt

V priebehu svojej stodesaťročnej histórie sa knižnica postupne vyprofilovala na modernú verejnú knižnicu so štatútom mestskej knižnice. Pôsobí v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Banská Štiavnica. Svoje služby poskytuje obyvateľom okresu Banská Štiavnica a v meste študujúcej mládeži. Uchováva a sprístupňuje fond regionálneho, aj celospoločenského významu, modernizuje a doplna knižničný fond v rámci možnosti, podľa dopytu a potrieb obyvateľov, inštitúcií a študentov pôsobiacich a žijúcich v meste. Snaží sa pôsobiť ako komunitné i osvetové centrum pri šírení povedomia historického, spoločenskovedného i umeleckého významu regiónu. Napomáha tvorivosť v duchu tradície genius loci mesta, vychováva k lokálpatriotizmu, poznaniu významných krajanov a osobností. Sidli v mestskej budove centra mesta, má 1 pobočku na miestnom sídlisku.

Abstract

During its 110-year history the library has gradually developed into a modern public library with the status of a municipal library. Its spheres of activities are within the framework determined by its founder, which is the Municipality of Banská Štiavnica. The library offers its services to the inhabitants of the district of Banská Štiavnica and to the young studying in our town. It saves and makes accessible the fund of regional and national wide importance, and, if possible, modernizes and renews its library fund according to demands and needs of the inhabitants, institutions and students studying or living in the town. The library tries to act as a communal and uplifting enlightenment centre for spreading awareness of historical, social, scientific and artistic importance of the region, facilitates creativeness as a tradition of the genius loci of the town, brings up the local patriotism and knowledge of significant compatriots and personalities. Its seat is in a municipal building in the town centre; one branch is at a local housing estate.

Izvleček

Skozi 110-letno zgodovino se je knjižnica postopoma razvila v moderno javno knjižnico s statusom mestne knjižnice. Področja dejavnosti potekajo v okvirih, ki jih je opredelila njena ustanoviteljica občina Banská Štiavnica. Knjižnica svoje storitve ponuja prebivalcem območja mesta Banská Štiavnica in mladim, ki študirajo v mestu. Hrani in razpolaga z zbirko domoznanskega in nacionalnega pomena in, kadar je možno, v skladu z zahtevami in potrebami prebivalcev, ustanov in študentov, ki študirajo ali živijo v mestu, posodablja in obnavlja svojo knjižno zbirko. Knjižnica se poskuša uveljaviti kot občinsko, poživljajoče in napredno središče za širjenje osveščenosti o zgodovinski, družboslovni in umetniški pomembnosti regije, spodbuja kreativnost kot tradicijo mestnega življenja, spodbuja lokalni patriotizem in znanje o pomembnih rojakih in osebnostih. Njen sedež je v mestni hiši v centru mesta, knjižnica pa ima eno podružnico v lokalnem stanovanjskem naselju.

Kľúčové slová: Mestská knižnica, Banská Štiavnica, verejná knižnica, história, činnosť
MDT: 027.022(437.657Banská Štiavnica)

Key words: municipal library, Banská Štiavnica, public library, history, activities
UDC: 027.022(437.657Banská Štiavnica)

Ključne besede: mestna knjižnica, Banská Štiavnica, javna knjižnica, zgodovina, dejavnosti
UDK: 027.022(437.657Banská Štiavnica)

Knížnica
starobylého banského mesta -
Banskej Štiavnice

The Library
of the Ancient Mining Town
of Banská Štiavnica

Knjižnica
starega rudarskega mesta
Banská Štiavnica

Informácie o knižnici

- mestská knižnica;
- pokrýva územie okresu so 16.000 obyvateľmi;
- knižný fond obsahuje 26 004 knižných jednotiek, v r. 2011 bol prírastok 336 kníh získaných kúpou a 52 darom;
- má 3 zamestnancov;
- sídli na 1 poschodí neskorogotickej budovy z r. 1538, renesančnú podobu dostala v 17. stor., v súčasnosti sa rekonštruuje;
- umiestnená je na ploche približne 500 m²;
- v r. 2011 mala 708 aktívnych členov a 12 225 návštevníkov;
- je otvorená 4 dni v týždni pre verejnosť;
- financovaná je samosprávou.

Information about the library

- municipal library,
- covers the territory of the district with more than 16.000 inhabitants,
- library fund contains 26.004 book units; in 2011 the addition was 336 books by purchase and 52 as gifts,
- number of employees – three,
- its seat is on the first floor of the late Gothic building from 1538, in the 17th century adapted as a Renaissance one, now under renovation,
- its surface area is 500 m²,
- in 2011, it had 708 active members and 12.225 visitors,
- it is open four days a week to the public,
- it is financed by the local community.

Podatki o knjižnici

- Mestna knjižnica,
- pokriva območje z več kot 16 tisoč prebivalci,
- knjižna zbirka vsebuje 26.004 enot gradiva, v letu 2011 so z nakupom pridobili 336 knjig in z darovi 52,
- trije zaposleni,
- sedež je v prvem nadstropju poznogotske zgradbe iz leta 1538, v 17. stoletju so jo obnovili v renesančnem stilu, sedaj pa se spet obnavlja,
- površina meri 500 m²,
- v letu 2011 je imela 708 aktivnih članov in 12.225 obiskovalcev,
- za javnost je odprta štiri dni na teden,
- financira jo lokalna skupnost.

*Piarska brána s Novým zámkom / Piarg Gate with the New Castle / Piargova vrata z Novim gradom
(Mestska knižnica / Municipal Library / Mestna knjižnica Banská Štiavnica)*

Banská Štiavnica – mesto svetového dedičstva UNESCO

Jedinečná prirodna scenéria, prepojenie Banskej Štiavnice s kultúrnym a civilizacným pokrokom a osobitý prínos do svetových dejín zapisali historické mesto Banskú Štiavnicu a technické pamiatky v jej okolí do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Prvé zmienky o Štiavnici ako slovenskej osade sú z r. 1075, no osídlenie je dokázané od konca doby kamennej. Názov Štiavnica (osada v údolí potoka Štiavnica) sa spomína v známej listine benediktínskeho kláštora ako služobnícka kráľovská osada, ktorá slúžila spolu s inými osadami (najznámejšia Bana) na ťažbu zlata a striebra pre potreby ranouhorskeho štátu, na razbu minci, ale aj na export. Začiatkom 13. stor. vznikol zlúčením viacerých osád prvý mestský útvar, známy aj pod nemeckým názvom Schemnitz, alebo neskôr nemecko-maďarským - Schebnyzbana. Hoci sa najstaršie písomné záznamy o mestských a banských právach Banskej Štiavnice nezachovali, isté je, že ich dostala v časoch kráľa Belu IV., ešte pred vpádom Tatarov, najneskôr v r. 1237 – 1238. Najstaršie písomné

Banská Štiavnica – UNESCO World Heritage Town

The unique natural scenery, interconnection of Banská Štiavnica with cultural and civilization progress and its special contribution to the world history, inscribed the historic town of Banská Štiavnica and technical monuments in its vicinity to the UNESCO List of Cultural and Natural Heritage in 1993.

The first written mention of Banská Štiavnica as a Slovak hamlet is from 1075, but its settlement is proved from the end of the Stone Age. Its name Štiavnica (hamlet in the valley of the Štiavnica brook) is mentioned in a document of the Black Monk monastery as a servant royal hamlet, which together with the other hamlets (best known Bana) served for the mining of gold and silver for the needs of the early Hungarian state, for minting coins as well as for export. At the beginning of the 13th century, when several hamlets were joined, the first municipal formation came into being, which was also known under the German name of Schemnitz or later German-Hungarian Schebnyzbana. In spite of the fact that the oldest written records about municipal and mining rights of Banská Štiavnica are not preserved, it is sure that it was granted these rights during the reign of King Bela IV, before the Tartar invasion, not later than in 1237-1238. The oldest written execution of the municipal and mining right is contained in the 2nd municipal book of Banská Štiavnica from 1466.

Banská Štiavnica – Unescova svetovna dediščina

Edinstvena pokrajina, povezanost Banske Štiavnice s kulturnim in civilizacijskim napredkom in njen posebni prispevek k svetovni zgodovini so mesto in tehnične spomenike v njegovi bližini leta 1993 uvrstili na seznam Unescove kulturne in naravne dediščine.

Prva pisna omemba mesta Banská Štiavnica kot slovaške vasice sega v leto 1075, toda dokazano je, da naselbina izvira s konca kamene dobe. Ime Štiavnica (vasica v dolini potoka Štiavnica) je omenjeno v dokumentu samostana črnih menihov kot služabna kraljeva vasica, ki je skupaj z drugimi vasicami (najbolj znana Bana) služila za izkop zlata in srebra za potrebe zgodnje mađarske države, za izdelavo kovancev in za izvoz. Na začetku 13. stoletja, po združitvi številnih vasic, se je pojavila prva mestna formacija, ki je bila znana pod nemškim imenom Schemnitz ali pozneje nemško-mađarskim Schebnyzbana. Kljub temu da najstarejši zapisi o mestnih in rudarskih pravicah mesta Banská Štiavnica niso ohranjeni, je gotovo, da so bile te pravice priznane med vladavino kralja Bela IV., pred tatarsko invazijo, vendar ne po letih 1237 in 1238. Najstarejša pisna izdaja občinskih in rudarskih pravic se nahaja v 2. mestni knjigi mesta Banská Štiavnica iz leta 1466.

vyhotovenie mestského a banského práva sa nachádza v 2. mestskej knihe Banskej Štiavnice z r. 1466. V časoch bojov o uhorský trón v 15. stor. sa mnohé dokumenty stratili v požiaroch, aj pri silnom zemetrasení v r. 1443. V Banskej Štiavnici vznikol geniálny nápad technického riešenia ťažby kovov z hĺbín. Bola to sústava vodných diel – tajchov, ako najdômyselnejší banský vodohospodársky systém na svete. Tu sa zrodili nové banské technológie a vynálezy, najmä vďaka trojici mysliteľov – M.K. Hell, S. Mikovini a J.K. Hell. Banská Štiavnica sa stala najvýznamnejším strediskom ťažby drahých kovov v Habsburskej monarchii, čo podnietilo aj rozvoj školstva. V r. 1735 vznikla v Banskej Štiavnici prvá banícka škola v Uhorsku a po zriadení Baníckej akadémie v r. 1762 rozhodnutím panovníčky Márie Terézie sa mesto stalo centrom banskej vedy a techniky v Európe. Akadémia bola prvou vysokou školou technického zamerania na svete a mala aj vynikajúce chemické laboratóriá. Na podnet jej profesorov sa v blízkosti Banskej Štiavnice (Sklené Teplice) v r. 1786 uskutočnil 1. medzinárodný vedecký kongres a bola založená 1. medzinárodná vedecká spoločnosť.

At the times of fights for the Hungarian throne in the 15th century, a lot of documents were lost in fires and during the strong earthquake in 1443. It was in Banská Štiavnica, where a genial idea how to mine metals from the earth depth originated. It was a system of water works – man-made water reservoirs as the most sophisticated mining water management system in the world. It was here, where new mining technologies and inventions were born, especially thanks to three thinkers – M.K. Hell, S. Mikovini and J.K. Hell. Banská Štiavnica became the most important centre for mining precious metals in the Habsburg monarchy, which stimulated also education development. In 1735, the first mining school on the territory of that time Hungary was founded in Banská Štiavnica and after the decision of the ruler Maria Theresa to establish the Mining Academy in 1762, it became the European centre of mining science and technology. The Academy was the first technical college in the world and there were also excellent chemical laboratories. Initiated by its professors, the first international scientific congress was held and the first international scientific society was established in the vicinity of Banská Štiavnica (Sklené Teplice) in 1786.

V čase bojov za maďarski prestol v 15. stoletju se je v požarih in med močnim potresom leta 1443 izgubilo veliko dokumentov. Iz mesta Banská Štiavnica izvira tudi edinstvena ideja o tem, kako pridobivati kovine iz zemeljskih globin. To je sistem vodovodov, ko so vzpostavljeni vodni zbiralniki kot najbolj sofisticiran sistem rudarskega vodnega gospodarstva na svetu. Tukaj so razvili nove rudarske tehnologije in inovacije, za katere se je potrebno zahvaliti trem mislecem: M. K. Hellu, S. Mikovinu in J. K. Hellu. Banská Štiavnica je v času habsburške monarhije postala pomembno središče za rudarjenje dragocenih kovin, kar je spodbudilo tudi izobraževalni razvoj. Tako je bila leta 1735 na območju takratne Mađarske ustanovljena prva rudarska šola in po odločitvi Marije Terezije leta 1762, da ustanovi Rudarsko akademijo, je mesto postalo središče rudarske znanosti in tehnologije v Evropi. Akademija je bila prva visoka tehnična šola na svetu in je imela odlične kemijske laboratorije. Profesorji so dali pobudo za 1. mednarodni kongres, kjer se je ustanovila 1. mednarodna znanstvena skupnost v bližini mesta Banská Štiavnica (Sklené Teplice) leta 1786.

V súčasnosti sa Banská Štiavnica snaží rozvíjať svoje cenné historické kultúrne a prírodné bohatstvo, zachovať a sústreďovať školstvo, rozvíjať kultúru a cestovný ruch. Tým, kto veľkou mierou prispel k úspechom v najnovšej histórii mesta, bol Ing. Marián Lichner, CSc. primátor Banskej Štiavnice v rokoch 1990-2006. Spolu s kolektívom spolupracovníkov sa významnou mierou zaslúžil o zápis Banskej Štiavnice na Zoznam svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO v r. 1993, o zvolenie Banskej Štiavnice za sídlo okresu v r. 1996, ako aj o vznik Zákona č. 100/2002 Z.z. SR o ochrane a rozvoji územia Banskej Štiavnice a okolia. V roku 1999 a 2000 získala Banská Štiavnica za záchranu a revitalizáciu významné medzinárodné ocenenia v Japonsku, USA ako aj v rámci programu OSN Habitat II.

I keď v minulosti bola Banská Štiavnica národnostne výrazne zmiešaným územím, v súčasnosti tu žije v drvivej väčšine slovenské obyvateľstvo.

At present, Banská Štiavnica tries to develop its valuable historic cultural and natural richness, to preserve and concentrate school system as well as to develop culture and tourism. The person, who contributed with a great deal to the achievements of the town in its newest history, was Marián Lichner, the mayor of Banská Štiavnica in the period 1990-2006. Together with his team mates, he has had a great merit in the inscription of Banská Štiavnica on the UNESCO World Heritage List in 1993, the nomination of Banská Štiavnica to be the seat of a district in 1996 as well as the adoption of the Act 100/2002 about protection and development of the territory of Banská Štiavnica and its vicinity. In 1999 and 2000, Banská Štiavnica gained significant international awards for safeguarding and revitalization in Japan and USA as well as within the UN Habitat II programme.

In spite of the fact that in the past Banská Štiavnica was a significantly mixed territory with regard to nationality, nowadays the Slovak population represents the massive majority of its inhabitants.

Danes Banská Štiavnica poskúša rozvíjať svoja dragocena zgodovinsko-kultúrna in naravna bogastva, ohraniti in zgostiti šolski sistem ter razviti kulturo in turizem. Mož, ki je veliko prispeval k dosežkom mesta v najnovejši zgodovini, je bil Marián Lichner, župan mesta Banská Štiavnica od leta 1990 do 2006. Skupaj s svojo ekipo je zaslužen za to, da je bila Banská Štiavnica leta 1993 vpisana na seznam Unescove svetovne dediščine pa tudi za imenovanje Banske Štiavnice za sedež območja leta 1996, kot tudi za sprejetje Zakona 100/2002 o zaščiti in razvoju območja mesta Banská Štiavnica in okolice. Leta 1999 in 2000 je Banská Štiavnica na Japonskem in v ZDA kot tudi v okviru programa ZN »Habitat II« prejela pomembne mednarodne nagrade za ohranjanje in revitalizacijo mesta.

Kljub temu da je bila Banská Štiavnica v preteklosti zelo mešano narodnostno območje, danes prevladuje slovaško prebivalstvo.

*Jedna z vodných nádrží ako súčasť historického vodohospodárskeho systému /
One of the water reservoirs as a part of the historic water management system /
Eden izmed vodnih zbiralnikov kot del zgodovinskega vodovodnega sistema /
(Mestská knižnica / Municipal Library / Mestna knjižnica Banská Štiavnica)*

Vznik a vývoj verejnej knižnice

Mestská a verejná knižnica bola založená v roku 1903 Krajinšou muzeálnou a knižničnou radou na základe rozhodnutia Ministerstva náboženstva a školstva z 10. 1. 1902. Avšak v starých tlačiacich z r. 1926 sa spomína verejná knižnica v Banskej Štiavnici aj v r. 1842 a ľudová knižnica v r. 1897. Našla sa tu aj zmienka o knižnici rektora evanjelickej mestskej latinskej školy z r. 1585 s počtom 332 kníh. Podľa katalógu z roku 1903 Mestská a verejná knižnica obsahovala 678 titulov, v roku 1907 to bolo 1428 titulov, výdavky na údržbu knižnice a nákup kníh v roku 1910 predstavovali 600 K (korún), z ktorých 400 K financovala Krajinská muzeálna a knižničná rada. Celkový počet kníh v tomto období bol 2 894 zväzkov. Knižnica bola uložená v Oblastnej katolíckej ľudovej škole, otvorená bola v nedeľu a v stredu, pre čitateľov bola k dispozícii čítareň

The library origin and development

The municipal and public library was founded in 1903 by the Country Museum and Library Board, based on the decision of the Ministry of Religion and Schools of 10th January 1902. But there is a mentioning in old printed materials from 1926 of a public library in Banská Štiavnica, as well as in 1842, and of a folk library in 1897. There is also a mention about the library of the Evangelical municipal Latin school rector from 1585 with 332 books. According to the catalogue from 1903, the municipal and public library contained 678 titles, in 1907 1.428 and in 1908 as many as 1.002 units. In 1910, the expenses to maintain the library and to buy books were in the amount of 600 K (korunas), out of which 400 K were financed by the Country Museum and Library Board. The library was situated in the District Catholic Folk School building and was open on Sundays and Wednesdays. There was a reading room at disposal for readers and a subject catalogue was administered. A municipal archivist and a municipal clerk were librarians. During World War I, the municipal

---

Začetki knjižnice in razvoj

Mestna in javna knjižnica je bila s strani Državnega muzeja in Knjižničnega odbora na podlagi odločitve Ministrstva za religijo in šolstvo iz 10. januarja 1902 ustanovljena leta 1903. V starih tiskovinah iz leta 1926 sta omenjeni javna knjižnica iz leta 1842 in ljudska knjižnica iz leta 1897. Omenjena je tudi knjižnica rektorja evangeličanske mestne latinske šole iz leta 1585 s 332 knjigami. Iz kataloga iz leta 1903 je razvidno, da sta mestna in javna knjižnica razpolagali s 678 naslovi, leta 1907 s 1.428 in leta 1908 s 1.002 enotami. Leta 1910 so stroški za vzdrževanje knjižnice in nabavo gradiva znašali 600 kron, od katerih sta 400 kron zagotovila Državni muzej in Knjižnični odbor. Knižnica se je nahajala v zgradbi območne Ljudske katoliške šole. Odprta je bila ob nedeljah in sredah ter imela čitalnico za bralce in katalog gradiva. Bibliotekarja sta bila mestni arhivar in mestni uradnik. Med prvo svetovno vojno je bila mestna knjižnica najbrž uničena. Ponovno so jo odprli leta 1925, ko je razpolagala z več kot 500 enotami gradiva in s posebnim oddelkom za madžarsko

a bol vedený predmetový katalóg. Knihovníkmi boli mestský archivár a mestský úradník. Počas I. sv. vojny mestská knižnica pravdepodobne zanikla a otvorená bola znovu až v r. 1925 s počtom vyše 500 zväzkov a obsahovala samostatné oddelenie pre maďarskú menšinu. Pre knižnicu sa ustanovila 8- členná knižničná rada, ktorej štyroch členov volil zastupiteľský zbor, jeden člen bol zástupca Matice slovenskej a traja členovia boli zvolení z čitateľskej obce. Vytvorené boli podrobné »pravidlá pre vypožičiavanie kníh«. Knihy sa požičiavali na čitateľskú legitimáciu, členské na rok predstavovalo 1 Kčs, doba výpožičky bola 2 týždne a vypožičať si bolo možné len 1 exemplár. V tom istom roku bola slávnostne otvorená Mestská verejná čítareň, ktorá bola k dispozícii každý deň a poskytovala dennú tlač – »štyri denné listy« a vyše 10 rôznych literárnych, umeleckých, zábavných a odborných časopisov. V rokoch 1945 – 1951 bola knižnica podriadená mestskému národnému výboru a okresnému národnému výboru, dnes pôsobí pod správou mestského úradu.

---

library probably perished and it was opened again in 1925 with more than 500 units and a separate department for Hungarian minority. The 8-member library board was constituted; four members were elected by the town councilors, one represented Matica slovenská (Slovak Mother) and three were elected from among readers. Detailed »rules for borrowing books« were formed. Books were borrowed based on the reader's card, membership fee was 1 Kčs (Czechoslovak koruna), period of borrowing was two weeks and it was possible to borrow only 1 book at a time. In the same year, the municipal public reading room was ceremonially opened and was at disposal every day. It provided daily newspapers (»four daily papers«) and more than 10 different literary, artistic, entertaining and professional magazines. In 1945-1951, the library was subordinated to the Municipal National Committee and later to the District National Committee; nowadays it is under administration of the Municipal Office.

---

manjšino. Oblikoval se je osemčlanski knjižnični odbor, izmed katerih je štiri člane izvolil mestni svet, en je bil predstavnik ustanove Matica slovenská (Slovaška mati), tri pa so izvolili bralci. Oblikovali so podrobna »pravila izposojanja knjig«. Knjige so se izposojale na podlagi bralčeve kartice, članarina je znašala 1 kčs (češkoslovaška krona), čas izposoje je bil dva tedna, izposoditi pa si je bilo možno le eno knjigo. Istega leta so svečano odprli javno mestno čitalnico, ki je bila na voljo vsak dan in je razpolagala z dnevnimi časopisi: »štirimi dnevnimi časopisi« in z več kot desetimi različnimi literarnimi, umetniškimi, razvedrilnimi in strokovnimi revijami. Med letoma 1945 in 1951 je bila knjižnica pod Občinskim nacionalnim komitejem in pozneje pod Okrožnim nacionalnim komitejem, danes pa jo upravlja Občinski urad.

V Banskej Štiavnici však v priebehu histórie existovali aj mnohé súkromné knižnice, najmä knižnice bohatých mešťanov, školské knižnice (knižnica veľkej hodnoty banskej akadémie, významná lyceálna knižnica), knižnice farských spoločností a reholi (Piaristická knižnica), knižnica telocvičnej jednoty »Sokol« a pod. Mnohé vzácne exempláre z týchto zbierok sa vyviezli za hranice Slovenska, mnohé boli zničené, ale mnohé uchováva dnes Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici.

In the course of history, there also existed many private libraries in Banská Štiavnica, especially libraries of rich burghers (townsmen), school libraries (library of high value of the Mining Academy, significant lyceum library), libraries of parish societies and orders (Piarist library), library of the »Sokol« club and the like. Many precious objects from the above mentioned collections were escorted out of the borders of Slovakia, many were destroyed, but many are now deposited in the Slovak Mining Museum in Banská Štiavnica. And so the Municipal Library does not own any precious manuscripts, printed materials or book publications at present.

V zgodovini so v Banskí Štiavnici obstajale tudi mnoge zasebne knjižnice, predvsem knjižnice bogatih meščanov, šolske knjižnice (pomembni sta knjižnica Rudarske akademije in gimnazijska knjižnica), knjižnice župnijskih skupnosti (knjižnica piaristov), knjižnica društva Sokol in podobno. Mnogi dragoceni predmeti iz zgoraj omenjenih zbirk se danes nahajajo zunaj meja Slovaške, mnogi so bili uničeni, veliko pa jih danes hranijo v slovaškem rudarskem muzeju v Banskí Štiavnici. Tako Mestna knjižnica trenutno ne hrani dragocenih rokopisov, tiskovin ali knjižnih izdaj.

*Pohľad na police na dospelom oddeleni knižnice (počas rekonštrukcie budovy) /
View of the bookshelves in the department for adults (during the building renovation) /
Pogled na knjižne police v oddelku za odrasle (v času obnovljanja stavbe) (Jan Petrik)*

Mestská knižnica dnes

V priebehu rokov mestská knižnica niekoľkokrát menila svoje pôsobisko. Väčšinou z dôvodov rekonštrukcie budov, alebo zmeny vlastnických vzťahov k budovám, v ktorých sídlila. V najnovšej histórii to bolo v r. 2003, keď došlo k predaju historickej budovy (nutnosť jej rekonštrukcie) a naposledy v roku 2009, keď sa začala rekonštrukcia Rubigallovho domu na Námestí sv. Trojice č. 3. To je oficiálne sídlo Mestskej knižnice, avšak pre rekonštrukciu renesančnej budovy je dočasne umiestnená do provizórnych priestorov v budove ZŠ J. Kollára na sídlisku Drieňová. Tu mala knižnica aj v minulosti vysunuté pracovisko – pobočku pre deti

---

The Municipal Library today

In the course of years, the Municipal Library changed its place of activities several times, mostly due to renovation of buildings or change of ownership relations. In the newest history (in 2003), the historic building was sold (necessity of its renovation), and in 2009 the renovation of the Rubigall House at 3 St. Trinity Square started. It is the official seat of the Municipal Library, but because of the Renaissance building renovation, the library is temporarily located in the provisional premises of the Primary School of J. Kollár building at Drieňová housing estate. In these same premises the library has had its branch for children and youth also in the past. The Municipal Library in Banská Štiavnica has three librarians, who are employees of the Municipal Office and who ensure operation of the three departments: department of fiction, department of educational literature and department for children and youth with the branch at the primary school at the housing estate. The system of borrowing, cataloguing, acquisition and revision is fully automated and the library uses the Clavius Library Information System from the Czech Lanius company.

The library users have at their disposal two computers, enabling them to access the internet or perform other activities. The usage of the computers is charged in accordance with the Library Order. The library has also established an on-line catalogue on the municipal internet site www.banskastiavnica.sk.

Mestna knjižnica danes

Skozi leta je Mestna knjižnica večkrat zamenjala lokacijo, večinoma zaradi obnavljanja zgradb ali zamenjave lastnika. V novejši zgodovini se je to zgodilo leta 2003, ko je bila zgodovinska zgradba prodana (zaradi nujnosti renoviranja) in nazadnje leta 2009, ko se je začela prenova Rubigallove hiše na Trgu svete trojice 3. Tam je uradni sedež Mestne knjižnice, toda zaradi obnavljanja renesančne stavbe se trenutno nahaja v začasnih prostorih na Osnovni šoli J. Kollárja v stanovanjskem naselju Drieňová. Tukaj je knjižnica v preteklosti imela podružnico za otroke in mladino. Mestna knjižnica v Banskí Štiavnici ima tri bibliotekarje, ki so zaposleni na Občinskem uradu in ki zagotavljajo delovanje treh oddelkov: oddelka za leposlovje, oddelka za izobraževalno literaturo in oddelka za otroke ter mladino s podružnico na osnovni šoli v stanovanjskem naselju. Sistem izposoje, katalogiziranja, dobave in revizije je popolnoma avtomatiziran, knjižnica pa uporablja knjižnično-informacijski sistem Clavius češkega podjetja Lanius. Uporabniki imajo na voljo dva računalnika za uporabo interneta in druge aktivnosti. Uporaba računalnika je plačljiva v skladu s knjižničnim redom. Knjižnica je vzpostavila tudi spletni katalog na spletni strani mesta www.banskastiavnica.sk.

a mládež. Mestská knižnica v Banskej Štiavnici zamestnáva 3 knihovnícky ako zamestnankyne mestského úradu, ktoré zabezpečujú prevádzku na troch oddeleniach: oddelenie beletrie, oddelenie náučnej literatúry a oddelenie pre deti a mládež s jednou pobočkou v ZŠ na sídlisku. Systém výpožičiek, katalogizácie, akvizície i revízie je plne automatizovaný, knižnica používa Knižničný informačný systém Clavius od českej firmy Lanius. Používatelia knižnice majú k dispozícii 2 počítače na potreby služieb internetu, príp. na iné využitie. Používanie počítačov je spolplatnené v súlade s Knižničným poriadkom. Knižnica má zriadený tiež on-line katalóg na mestskej internetovej stránke www.banskastiavnica.sk.

*Noc s Andersenom – nočný pochod s lampiónmi / A Night with Andersen – the night march with fairy lamps /
Noč z Andersenom – noční pohod s čarobnými svetilkami
(Mestská knižnica / Municipal Library / Mestná knjižnica Banská Štiavnica)*

Knížničný fond

Obsahoval ku koncu roka 2011, 26 004 zväzkov kníh, z toho 19 681 kníh pre dospelých a 6 323 kníh pre deti, 14 druhov periodík, z toho 2 zahraničné a 1 pre deti, regionálne dokumenty, zbierky zákonov a elektronické zdroje. Sekundárny knižničný fond tvoria katalógy klasické (už sa nedopĺňajú), aj elektronické, kartotéky a databázy v elektronickej forme. V roku 2011 knižnica získala kúpou z financii mestského rozpočtu, ako aj vďaka podpore z fondov MK SR, spolu 336 kníh a 52 kníh získala darom.

Library fund

At the end of 2011, the fund contained 26.004 units, out of which 19.681 books were for adults and 6.323 were for children, 14 kinds of periodicals, out of which 2 were foreign and 1 for children, regional documents, collections of laws and electronic sources. The secondary library fund includes classical catalogues (they are not renewed anymore) as well as electronic ones, card registers and databases in electronic forms. In 2011, our library purchased 336 books from the municipal budget finances and with the support from the funds of the Ministry of Culture of the Slovak Republic, and received 52 books as gifts.

Knjižna zbirka

Ob koncu leta 2011 je zbirka obsegala 26.004 enot, od katerih je bilo 19.681 knjig za odrasle in 6.323 za otroke, 14 različnih periodičnih publikacij, od katerih sta dve tuji in ena za otroke, domoznanske dokumente, zbirke zakonov in elektronske vire. Podružnična knjižna zbirka obsega klasične kataloge (ki se jih več ne obnavlja) kot tudi elektronske, evidence kartic in podatkovne baze v elektronski obliki. Leta 2011 je bilo iz občinskega proračuna in s pomočjo sredstev Ministrstva za kulturo Slovaške republike kupljenih in dodanih 336 knjig, v dar so jih dobili 52.

Čitatelia a priestory knižnice

V súčasnosti nastal pokles čitateľov mestskej knižnice v súvislosti nielen s trendom všeobecného úbytku čitateľov, ale aj z dôvodu úbytku študentov v našom meste a najmä z dôvodu nevyhovujúcich priestorov mestskej knižnice. Kým do roku 2009 knižnica sídlila v priestoroch okolo 500 m štvorcových, dnes je to provizorium so 60 m štvorcovými. Ku koncu roku 2011 knižnica evidovala 708 používateľov, z toho 314 deti do 15 rokov, ktorým sa venuje najväčšia pozornosť. Čitatelia si v roku 2011 spolu vypožičali 27 991 kníh a periodík.

*Práca s deťmi / Work with children / Delo z otroki
(Jaromír Piliár)*

Readers

At present, there is a decrease in the number of the Municipal Library readers in connection not only with a general trend of readers decline, but also because of lower number of students in our town and especially because of inconvenient spaces of our library. If until 2009 the library was seated in the spaces of about 500 m², today it has a provisional space of 60 m². At the end of 2011, our library had 708 users in evidence, out of which 314 were children under 15, who borrowed 27.991 books and periodicals all together.

Bralci

Trenutno se število članov Mestne knjižnice znižuje, pa ne samo zaradi splošnega trenda, ampak tudi zaradi manjšega števila študentov v mestu in še posebej zaradi neprimernih knjižničnih prostorov. Če je do leta 2009 knjižnica razpolagala s 500 m², danes njena površina znaša 60 m². Ob koncu leta 2011 je imela 708 uporabnikov, od katerih je bilo 314 otrok pod 15 let, ki so si skupaj izposodili 27.991 knjig in periodičnih publikacij.

*Podujatie Čitajme si na detskom oddeleni knižnice /
»Let us Read« event in the children's department of the
library / Projekt »Berimo« v otroškem oddelku knjižnice
(Viera Luptáková)*

Činnosti Mestskej knižnice

Ako každá moderná knižnica, aj Mestská knižnica v Banskej Štiavnici pracuje v súlade so Zákonom č. 183/2000 Z.z. o knižniciach, ako aj v súlade s Manifestom UNESCO o verejných knižniciach – snaží sa »byť miestnou bránou k poznatkom, snaží sa o duchovný a kultúrny rozvoj jednotlivca a spoločenských skupín, napomáhať ich nezávislé rozhodovanie a celoživotné vzdelávanie.« Snaží sa byť aj komunitnou knižnicou. V súlade s poslaním modernej verejnej knižnice a v duchu Etického kódexu slovenského knihovníka vykonáva nasledovné činnosti a služby:

- utvára a sprístupňuje univerzálny knižničný fond vrátane knižničných dokumentov miestneho významu – nákup a získavanie fondu – akvizícia, katalogizácia, inventarizácia, monitoring regionálnych udalostí v celoslovenskej tlači – výstrižková služba;
- poskytuje základné a špeciálne knižnično-informačné služby vrátane prístupu k vonkajším informacným zdrojom – výpožičné služby (absenčné a prezenčné), medziknižničné výpožičné služby, poskytovanie

---

Activities of the Municipal Library

Like every modern library also the Municipal Library in Banská Štiavnica acts in accordance with the Act no. 183/2000 on libraries as well as in accordance with the UNESCO Public Library Manifesto. It tries »to be the local gateway to knowledge, to strengthen spiritual and cultural development of the individual and social groups, to facilitate their independent decision-making and lifelong learning«. It also strives to be a communal library. In accordance with the mission of the modern public library and in spirit of the Ethic Code of the Slovak Librarian, it carries out the following activities and services:

- builds and makes accessible the universal library fund including documents of local importance – purchase and raising funds – acquisition, cataloguing, inventory, monitoring of regional events in national wide press – press cutting service;
- provides basic and special library and information services including access to external information sources – services (absent and present) of borrowing, interlibrary services of borrowing, providing factual and bibliographical information, ensuring access to external electronic sources – internet, reprographic services from the library materials, consulting;

Dejavnosti Mestne knjižnice

Kot vsaka moderna knjižnica tudi Mestna knjižnica v Banski Štiavnici deluje v skladu z Zakonom št. 183/2000 o knjižnicah kot tudi v skladu z Unescovim manifestom o javnih knjižnicah – poskuša »predstavljati lokalna vrata k znanju, utrjevati duhovni in kulturni razvoj posameznika in socialnih skupin, omogočati neodvisno odločanje in vseživljenjsko učenje«. Poskuša biti občinska knjižnica. V skladu z misijo sodobne javne knjižnice in duhom etičnega kodeksa slovaških knjižnic izvajajo naslednje dejavnosti in storitve:

- gradi in razpolaga z univerzalno knjižno zbirko domoznanskega pomena, ki jo kupuje z zbranimi finančnimi sredstvi;
- obdeluje in pridobiva vso tiskano gradivo, ki je povezano z njenim območjem, kar opravlja posebna služba;

faktografických a bibliografických informácii, zabezpečenie prístupu k externým elektronickým zdrojom – internet, reprografické služby z materiálov knižnice, poradenstvo;

- organizuje a uskutočňuje kultúrno-vzdelávacie aktivity, výstavy, informatické prípravy pre deti a mládež, súťaže a kvízy, besedy so spisovateľmi, besedy o knihách s dôchodcami, literárne súťaže, večery poézie s regionálnymi autormi, kultúrne podujatia pri rôznych príležitostiach, burzy kníh, uvádzanie nových kníh do života; pre deti voľba Kráľa čitateľov, výtvarné a literárne súťaže, Noe s Andersenom – medzinárodné podujatie, čitateľský maratón – celoslovenské podujatie; a v spolupráci s inými organizáciami v meste robí mnohé ďalšie aktivity a osvetu regionálneho významu;
- zúčastňuje sa rôznych vzdelávacích aktivít, seminárov a prednášok, poznatky z nich zavádza do praxe, aktualizuje a inovuje knižničnú činnosť.

-
- organizes and implements cultural and educational activities, exhibitions, informatics preparation for children and youth, contests and quizzes, writer-reader meetings, chats about books with seniors, literary contests, evenings of poetry with regional authors, cultural events on different occasions, bourse of books, presentation of new books; for children election of the King of Readers, art creativity and literary contests, Night with Andersen – an international event, reader's marathon – national wide event; realizes many other activities and uplifting enlightenment of regional importance in cooperation with other organizations in the town;
  - participates in diverse educational activities, seminars and lectures, all the while gaining knowledge which it introduces into practice, updates and innovates library activities.

-
- zgotavlja splošne in posebne knjižnične in informacijske storitve, vključno z dostopom do zunanjih informacijskih virov, storitve izposoje, medknjižnično izposoje, zagotavlja podatkovne in bibliografske informacije iz knjižnega gradiva, svetovanje;
  - organizira in izvaja kulturne in izobraževalne dejavnosti, razstave, informatiko za otroke in mladino, tekmovanja in kvize, srečanja med bralci in pisatelji, pogovore o knjigah z upokojenci, literarne natečaje, pesniške večere z domoznanskimi avtorji, kulturne dogodke ob različnih priložnostih, knjižne borze, predstavitve novih knjig, za otroke pa izvolitev Kralja bralcev, umetniško ustvarjanje in literarne natečaje, noči z Andersenom – mednarodni dogodek, bralni maratón – državni dogodek, organizira mnoge druge dejavnosti in v sodelovanju z drugimi organizacijami v mestu predstavlja poživitev za regijo;
  - udeležuje se različnih izobraževalnih dejavnosti, seminarjev in predavanj in pridobljeno znanje uporablja v praksi, osvežuje in prenavlja knjižnične aktivnosti.

Mestská knižnica je prístupná verejnosti 4 dni v týždni na výpožičné služby, 1 deň má vyhradený na iné vzdelávacie, osvetové a kultúrne aktivity, čo v súčasnosti postačuje záujmu používateľov o jej služby. V rámci možnosti organizačných, finančných a personálnych snaží sa plniť čo najlepšie svoje komunitné poslanie a je neodmysliteľnou súčasťou kultúrneho zázemia mesta Banská Štiavnica.

*Noc s Andersenom / A Night with Andersen / Noč z Andersenom
(Mestská knižnica / Municipal Library / Mestna knjižnica Banská Štiavnica)*

The Municipal Library is accessible to the public for services of borrowing 4 days a week; 1 day is reserved for other educational, uplifting enlightenment and cultural activities. It tries to fulfil its communal mission as well as possible within the framework of organizational, financial and personal opportunities and is an indispensable part of the cultural background of the town of Banská Štiavnica.

Mestna knjižnica je javnosti dostopna za izposojjo štiri dni na teden, en dan pa je rezerviran za izobraževalne, aktualne in kulturne dejavnosti. Po najboljših močeh poskuša uresničevati svoje občinsko poslanstvo v okviru organizacijskih, finančnih in osebnih priložnosti in je nepogrešljiv del kulturnega dogajanja v mestu Banská Štiavnica.

Použitá literatúra / Sources and literature / Viri in literatura

Grego, V.- Vozár, J. 1964. Banská Štiavnica. 1. vyd. Banská Bystrica: Stredoslovenské vydavateľstvo. 386 s.

Hlasy zpod Sitna (Neodvislý týždenník pre Banskú Štiavnicu a okolie). 1925. Roč. IV, č. 46. Banská Štiavnica: Vydavateľské družstvo v Banskej Štiavnici.

Hlasy zpod Sitna (Neodvislý týždenník pre Banskú Štiavnicu a okolie). 1926. Roč. V, Banská Štiavnica: Vydavateľské družstvo v Banskej Štiavnici.

Lichner, M. a kol. 2002. Banská Štiavnica- Svedectvo času. 1.vyd. Banská Bystrica: Štúdio HARMONY, s r.o., 2002. 256 s. ISBN 80-968547-8-X.

Lichner, M. a kol. 1999. Banská Štiavnica- svetové kultúrne dedičstvo- the World Cultural Heritage.1. vyd. Banská Bystrica: Štúdio HARMONY, s r.o., 1999. 46 s. ISBN 80-967757-5-8.

Manifest IFLA/UNESCO o verejných knižniciach. 1994. (online). International Federation of Library Associations and Institutions, 1994. Preklad: Stasselová, S. 2008.

Varaždin,
Hrvatska
Croatia
Hrvaška

*Varaždin, panorama / Varaždin, panoramic view / Panoramski pogled na Varaždin
(Darko Gorenak Godar)*

Gradska knjižnica i čitaonica
Metel Ožegović
Varaždin

City Library and Reading Room
Metel Ožegović
Varaždin

Mestna knjižnica in čitalnica
Metel Ožegović
Varaždin

Trg slobode 8 a, 42000 Varaždin, Hrvatska / Croatia / Hrvatska

E: gknjizmo@vz.t-com.hr

www.knjiznica-vz.hr

Ravnatelj / Director / Direktor: Mario Šoštarčić

LISTINA

O SODELOVANJU MED OBČINAMA PTUJ IN VARAŽDIN

Mestna sveta Ptuja in Varaždina sta se odločila vzpostaviti sodelovanje med obema mestoma.

S tem izražata namero za obojestransko uvrstitev razumevanja in prijateljstva med prebivalci obeh mest in sosednjih narodov, podpirata izmenjavo in sodelovanje ter tako pripomoreta k skupnemu napredku obeh mest.

Povzovanje je namenjeno tudi pospeševanju razvoja na socialnem, gospodarskem in okolijskem področju. Sodelovanje poteka med prebivalci, šolami, podjetji, javnimi zavodi na vseh področjih življenja in dela, društvi, civilnimi organizacijami in mestnimi svetoma.

Gradska vijeća Gradova Ptuj i Varaždin odločila su uspostaviti suradnju između dvaju gradova čime se učvršćuje obostrano razumijevanje i prijateljstvo između građana i susjednih naroda,

potiču razmjene i suradnju te tako doprinose zajedničkom napretku obaju gradova. Suradnjom se želi ubrzati razvoj na socijalnom i gospodarskom području kao i na području očuvanja okoliša. Suradnja se uspostavlja između stanovništva, škola, poduzeća, javnih zavoda na svim područjima života i rada, kao i među društvima, civilnim organizacijama i Gradskim vijećima.

Ptuj, 5. avgusta 2004

za mesto ptuj
župan Dr. Stefan Črnič

za grad Varaždin
gradonačelnik Dr. Tomislav Čadež

LISTINA

O SURADNJI GRADA PTUJA I GRADA VARAŽDINA

Gradsko vijeće Grada
Ptuj i Varaždin odlučila su
ustopostaviti suradnju između
dvaju gradova čime se učvršćuje
obostrano razumijevanje
i prijateljstvo između građana
i susjednih naroda,
potiču razmjene i suradnju te tako
doprinosu zajedničkom napretku
obaju gradova. Suradnjom se želi
ubrzati razvoj na socijalnom
i gospodarskom području kao
i na području očuvanja okoliša.
Suradnja se uspostavlja između
stanovništva, škola, poduzeća,
javnihi zavoda na svim područjima
života i rada, kao i među društvima,
civilnim organizacijama
i Gradskim vijećima.

Mestna sveta Ptuj in Varaždina
sta se odločila vzpostaviti sodelovanje
med obema mestoma.

S tem izražata namero
za obojestransko učvrstitev
razumevanja in prijateljstva
med prebivalci obeh mest
in sosednjih narodov,
podpirata izmenjavo in sodelovanje
ter tako pripomoreta k skupnemu
napredku obeh mest.

Povezovanje je namenjeno tudi
pospeševanju razvoja na socialnem,
gospodarskem in okolijskem področju.
Sodelovanje poteka med prebivalci,
šolami, podjetji, javnimi zavodi
na vseh področjih življenja in dela,
društvi, civilnimi organizacijami in
mestnima svetoma.

Ptuj, 5. kolovoza 2004

za grad Varaždin
građmatelnik Dr. Ivan Čehok

za mesto Ptuj
župan Dr. Stefan Čelan

Sažetak

Metel Ožegović utemeljio je u Varaždinu prvu »ilirsku« čitaonicu (1838.). Često je mijenjala naziv i adresu, a poslije Drugog svjetskog rata, spaja se s Knjižnicom Radničkog kulturno-umjetničkog društva »Sloboda« (1905.) i s Gradskom pučkom knjižnicom (1919.). Profesionalni razvoj novoosnovane ustanove Narodne knjižnice i čitaonice »Sloboda« (1947.) više od tri desetljeća usmjeravala je upraviteljica Vanda Milčetić, a za pomoć i savjet obraćale su joj se i knjižnice iz susjednih republika. Današnja Gradska knjižnica i čitaonica koja od 1991. godine nosi ime Metela Ožegovića, matična je ustanova za sve narodne i školske knjižnice u Varaždinskoj županiji. Namijenjena je svim kategorijama korisnika, dostupna je i teže pokretnim osobama, a među prvima u Hrvatskoj uvela je programe za bebe. U cijelosti je osuvremenila poslovanje. Koristi program Metel win koji povezuje gotovo 1000 raznovrsnih knjižnica diljem Hrvatske. Njezin bogati fond organiziran je u više zasebnih cjelina od kojih posebno valja istaknuti Ilirsku zbirku, Zbirku zaštićene grade tiskane do 1945. godine, Zavičajnu zbirku »Warasdiniensia« te privatne knjižnice zavičajnih uglednika: Zvonka Milkovića, Gustava Krkleca, Marijana Zuberu i Brune Županića. Zbirka digitalizirane grade dostupna je na mrežnim stranicama <http://knjiznica-vz.hr/>.

Abstract

Metel Ožegović established the first »Illyrian« reading room in Varaždin in 1838. It often changed its name and address, and after the Second World War it conjoined with the Library of the Workers' Cultural Club »Sloboda« and the City Public Library (1919). The professional development of the newly established institution of the Public Library and Reading Room »Sloboda« (1947) was for more than three decades directed by the library administrator Vanda Milčetić. Libraries from the neighbouring republics used to approach her, asking for help and advice. The present City Library and Reading Room, that carries the name of Metel Ožegović since 1991, is the central institution for all public and school libraries in the Varaždin County. It is allocated to all categories of users, also accessible to users with mobility problems, and - among the first in Croatia - the City Library introduced programmes for small children. It has introduced full modernization in its performances and dealings. The programme which is used is Metel win that interconnects up to 1.000 various libraries all over Croatia. Its ample fund is organized in several separate units, among them the specifically outstanding Illyrian collection, the Collection under protection which has materials printed up to the year 1945, the Regional collection »Warasdiniensia« and the private libraries of the regional distinguished persons: Zvonko Milković, Gustav Krklec, Marijan Zuber and Bruno Županić. The collection of the digitalized database is accessible on the internet site: <http://knjiznica-vz.hr/>.

Izvlaček

Metel Ožegović je leta 1838 v Varaždinu ustanovil prvo ilirsko čitalnico. Čitalnica je večkrat spremenila ime in naslov ter se po 2. svetovni vojni združila s knjižnico Delavskega kulturnega društva Sloboda in Javno mestno knjižnico (1919). Strokovni razvoj novoustanovljene institucije Javne knjižnice in čitalnice Sloboda (1947) je več kot tri desetletja vodila direktorica knjižnice Vanda Milčetić. K njej so po pomoč in nasvete prihajale knjižnice iz sosednjih držav. Današnja Mestna knjižnica in čitalnica, ki od leta 1991 nosi ime Metel Ožegović, je osrednja ustanova vseh javnih in šolskih knjižnic v Varaždinski županiji. Namijenjena je vsem kategorijam uporabnikov, dostopna tudi za uporabnike s težavami z mobilnostjo in je ena prvih na Hrvaškem, ki je uvedla program za otroke. Delovanje in poslovanje knjižnice je bilo popolnoma modernizirano. Program, ki se uporablja, je Metel win. Povezuje do tisoč različnih knjižnic po celotni Hrvaški. Zajetna zbirka Mestne knjižnice in čitalnice Metela Ožegovića je razdeljena na več posameznih enot. Med njimi posebej izstopajo ilirska zbirka, zbirka zaščitenega gradiva, ki je bilo tiskano do leta 1945, domoznanska zbirka Warasdiniensia in tudi zasebne knjižnice domoznanskih oseb: Zvonka Milkovića, Gustava Krkleca, Marijana Zuberu in Bruna Županića. Zbirka digitalizirane podatkovne baze je dostopna na spletni strani <http://knjiznica-vz.hr/>.

Gradska knjižnica i čitaonica Metel Ožegović Varaždin i njezine zbirke

Sto ti nedostaje ako imaš knjižnicu kaja gleda na mali vrt? Ciceron

City Library and Reading Room Metel Ožegović Varaždin and its collections

Anyone who has a library and a garden wants for nothing Cicero

Mestna knjižnica in čitalnica Metela Ožegovića Varaždin in njene zbirke

Če imaš knjižnico in vrt, ti nič drugega ne manjka. Cicero

Ključne riječi: Gradska knjižnica i čitaonica Metel Ožegović Varaždin, knjižnična djelatnost, narodna knjižnica, povijest knjižnice, knjižnična zbirka
UDK: 027.022(497.5Varaždin)

Key words: City Library and Reading Room Metel Ožegović Varaždin, librarianship activity, public library, history of the library, library's collection
UDC: 027.022(497.5Varaždin)

Ključne besede: Mestna knjižnica in čitalnica Metel Ožegović Varaždin, knjižnična dejavnost, javna knjižnica, zgodovina knjižnice, knjižna zbirka
UDK: 027.022(497.5Varaždin)

Podaci o knjižnici

Gradska knjižnica i čitaonica Metel Ožegović središnja je narodna knjižnica u Varaždinskoj županiji u kojoj, prema službenim podacima iz 2001. godine živi 184.769 stanovnika. Na području grada Varaždina registrirano ih je 49.075. Knjižnica ima više od 230.000 jedinica raznovrsne građe, a tijekom 2011. godine nabavljeno je 11.266 jedinica. Na tri lokacije zaposlena su 23 djelatnika.

Adaptacija, proširenje i uređenje knjižničnih prostora odvijalo se u nekoliko faza, od 1993. godine pa sve do danas. Knjižnica raspolaže s 1.388 m². U 2011. godini bilo je upisano 10.767 korisnika, a zabilježeno je 104.996 posjeta.

Knjižnica je otvorena 6 dana u tjednu. Financira ju osnivač – Grad Varaždin te u nejednakom omjeru Varaždinska županija i Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. Knjižnica osigurava i vlastita sredstva, a jednokratnim donacijama sponzora lakše se realiziraju određeni projekti.

Library data

City Library and Reading Room Metel Ožegović is the central public library in the Varaždin County, which - according to official data from the year 2001 - has 184.769 inhabitants. In the area of the town of Varaždin, 49.075 citizens have been registered. The library has more than 230.000 units of diverse material and in the course of the year 2001, 11.266 units have been acquired. In the three locations of the library, 23 employees are employed.

Adaptation, expansion and arrangement of the library spaces were carried out in several phases, starting from the year 1933 and up to the present. The library has at its disposal an area of 1.388 m². In the year 2011, there were 10.767 users subscribed and there were 104.996 visits recorded. The library is open 6 days a week. It is financed by the founder – the Town of Varaždin and in unequal proportions the Varaždin County and the Ministry of Culture of the Republic of Croatia. The library provides its own means, while with donations of sponsors on a one-time basis certain projects are more easily realized.

Podatki o knjižnici

Mestna knjižnica in čitalnica Metela Ožegovića je osrednja javna knjižnica v Varaždinski županiji, kjer po uradnih podatkih za leto 2001 živi 184.769 prebivalcev. Na območju mesta Varaždin je bilo registriranih 49.075 prebivalcev. Knjižnica ima več kot 230 tisoč enot različnega gradiva, v letu 2011 pa je bilo dodanih 11.266 enot. Na treh lokacijah knjižnice je zaposlenih 23 ljudi.

Adaptacija, širitev in organizacija knjižničnih prostorov so potekale v več fazah, začevši z letom 1933 in vse do danes. Knjižnica meri 1.388 m². V letu 2011 se je prijavilo 10.767 uporabnikov, zabeleženih pa je bilo 104.996 obiskov. Knjižnica je odprta šest dni na teden. Financirajo jo ustanovitelj – mesto Varaždin in v neenakih delih Varaždinska županija ter Ministrstvo za kulturo Republike Hrvaške. Knjižnica razpolaga s svojimi sredstvi, vendar pa se projekti lažje realizirajo s pomočjo enkratnih donacij sponzorjev.

Predstavljanje Knjižnice

Varaždinska županija nalazi se u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske i obuhvaća područje od 1.262 km². Ima 6 gradova, 22 općine i 301 naselje. Središte Županije je u Varaždinu.

Varaždin se razvijao na desnoj obali Drave, uz nekadašnju rimsku cestu koja je već tada povezivala Ptuj (Poetovium) s našim krajevima. Prvi puta se spominje 1181. godine, a kralj Andrija II dodijelio mu je 1209. godine povlastice temeljem kojih postaje prvi slobodni kraljevski grad u kontinentalnom dijelu Hrvatske. Od 1767. do 1776. godine ovdje zasjeda Kraljevsko namjesničko vijeće te je Varaždin u to vrijeme glavni grad Banske Hrvatske. U velikom požaru koji je prekinuo njegov razvoj izgotjelo je gotovo dvije trećine kuća i gospodarskih objekata. Nakon obnove intenzivnije se razvija obrt i trgovina, a s vremenom Varaždin postaje značajno obrazovno i kulturno središte. Društvo za poljepšanje grada već se 1888. godine brinulo o njegovom uređenju, a u novije je vrijeme višekratno proglašen najuređenijim gradom kontinentalne Hrvatske. Prepoznatljiv je po brojnim tornjevima, raskošnim palačama, urednim zelenim površinama koje dominiraju i na Gradskom groblju, jedinstvenom i zaštićenom spomeniku vrtne arhitekture.

Presentation of the library

The Varaždin County is located on the north-western part of Croatia and encompasses the area of 1.262 km². It has 6 towns, 22 municipalities and 301 villages. The seat of the County is in Varaždin.

Varaždin has developed on the right bank of the river Drava, along the former Roman road that at that time connected Ptuj (Poetovium) with our areas. It was first mentioned in the year 1181, and in 1209 King Andrew II granted benefits on the ground of which it became the first Free Royal Borough in the continental part of Croatia. From 1767 to 1776 that was the seat of the Royal Council and at that time Varaždin was the capital of Banska Croatia. In the great conflagration that interrupted its development, almost two thirds of the houses and outbuildings burnt down. After the restoration of the town, crafts and trade started developing intensively, and with time Varaždin became a significant educational and cultural centre. The society that took upon themselves the embellishment of the town as early as the year 1888, paid a lot of attention to the town's decoration, and more recently the town was repeatedly declared the best arranged town of the continental Croatia. Varaždin can be recognized by its numerous spires, luxurious palaces, well-ordered green areas that dominate on the City cemetery as well, the unique and protected monument of garden architecture.

Predstavitev knjižnice

Varaždinska županija se nahaja v severozahodnem delu Hrvaške in se razteza na območju 1.262 km². Ima šest mest, 22 občin in 301 vas. Sedež županije je v Varaždinu.

Varaždin se je razvil na desnem bregu reke Drave, vzdolž nekdanje rimske poti, ki je Ptuj (Poetovium) nekoč povezovala z drugimi območji. Prvič je bil omenjen leta 1181 in leta 1209 je kralj Andrej II. mestu dodelil pravice, na podlagi katerih je Varaždin postal prvo svobodno kraljevo mesto v celinskem delu Hrvaške. Od leta 1767 do leta 1776 je bil sedež Kraljevega sveta in tudi glavno mesto banske Hrvaške. V velikem požaru, ki je prekinil razvoj mesta, sta pogoreli skoraj dve tretjini hiš in stranskih poslopij. Po obnovi mesta sta se začeli razvijati obrt in trgovina in sčasoma je Varaždin postal pomembno izobraževalno in kulturno središče. Skupnost, ki je urejanje mesta prevzela že leta 1888, se je zelo posvetila dekoraciji mesta, ki je v zadnjem času bilo večkrat proglašeno za najlepše urejeno mesto celinske Hrvaške. Varaždin je prepoznaven po številnih koničastih zvonikih, razkošnih palačah, lepo urejenih zelenicah, ki prevladujejo tudi na mestnem pokopališču, unikatnem in dobro varovanemu spomeniku krajinske arhitekture.

Varaždinska Gradska knjižnica i čitaonica Metel Ožegović nalazi se u užoj gradskoj jezgri, uz park u kojem je spomenik jezikoslovcu Vatroslavu Jagiću koji je izradio slovenski kipar Janez Weiss.

Knjižnica svoju djelatnost obavlja u skladu sa Zakonom o knjižnicama, Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj te drugim važećim propisima i međunarodnim smjernicama. Matična je ustanova za narodne i školske knjižnice u Varaždinskoj županiji te potiče njihovo unaprjeđivanje i razvoj. U skladu sa zacrtanim smjernicama bavi se izgradnjom zbirki, posudbom, čuvanjem i zaštitom knjižnične grade, osiguravajući pravo korištenja i pravo na informaciju svima pod jednakim uvjetima bez obzira na dob, spol, vjersku, nacionalnu ili ekonomsku pripadnost. Prema potrebi organizira i meduknjižničnu posudbu. Svoje je usluge prilagodila osobama s posebnim potrebama, a korisnicima i djelatnicima omogućila je kontinuiranu edukaciju vodeći brigu o cjeloživotnom obrazovanju. Održava klasične i virtualne kataloge, povremeno objavljuje biltene i godišnjake, bavi se promicanjem čitanja, pisanja i svih oblika kreativnog izražavanja, organizira promocije, predavanja, izložbe, kvizove, savjetovanja, radionice, igraonice, suraduje sa srodnim ustanovama kod realizacije zajedničkih projekata, a podupire i međunarodnu suradnju.

The Varaždin City Library and Reading Room Metel Ožegović is located in the city nucleus, next to the park where there is a monument of the linguist Vatroslav Jagić created by the Slovene sculptor Janez Weiss.

The library performs its activity in harmony with the Libraries Act, Standards for public libraries in the Republic of Croatia and other valid regulations and international guidelines. The library is the central institution for public and school libraries in the Varaždin County and induces their enhancement and development. In harmony with the defined guidelines, the library is engaged in building up collections, lending, preservation and protecting the library material, ensuring the right of use and right of access to information for everyone under equal conditions regardless of their age, sex, religious, national or economic status. Pursuant to requirements the library can organize inter-library loan. The library's services are adjusted for persons with special needs, while users and employees are granted the possibility of continuous education, taking care of a lifelong education. The library also maintains classical and virtual catalogues, occasionally publishes newsletters and yearbooks, engages in promoting reading, writing and all forms of creative expression, organizes promotions, lectures, exhibitions, quizzes, conferences, workshops, playrooms, cooperates with affiliated institutions regarding the realization of common projects and also supports international cooperation.

Varaždinska Mestna knjižnica in čitalnica Metela Ožegovića se nahaja v centru mesta, zraven parka, kjer je spomenik lingvista Vatroslava Jagića, ki ga je izdelal slovenski kipar Janez Weiss.

Knjižnica svoje dejavnosti izvaja v skladu z Zakonom o knjižničarstvu, Standardi za javne knjižnice v Republiki Hrvaški in drugimi veljavnimi uredbami in mednarodnimi smernicami. Knjižnica je osrednja ustanova za javne in šolske knjižnice v Varaždinski županiji in spodbuja njihov napredek in razvoj. V skladu z opredeljenimi smernicami se knjižnica ukvarja z izgradnjo zbirke, izposojno, hranjenjem in varovanjem knjižničnega gradiva, zagotavljanjem pravic do uporabe in pravic dostopanja do informacij za vsakogar pod enakimi pogoji, ne glede na starost, spol, versko prepričanje, narodno ali ekonomsko pripadnost. V skladu z zahtevami lahko knjižnica organizira tudi medknjižnično izposojno. Knjižnične storitve so prilagojene za osebe s posebnimi potrebami, medtem ko uporabnikom in zaposlenim zagotavlja možnost za kontinuirano izobraževanje in skrb za vseživljenjsko izobraževanje. Knjižnica ima klasične in virtualne kataloge, občasno izdaja biltene in letopise, se udeležuje pri promociji branja, pisanja in vseh oblikah kreativnega izražanja, organizira promocije, predavanja, razstave, kvize, konference, delavnice, igralnice, s sorodnimi ustanovami sodeluje tako, da se udeležuje skupnih projektov, in podpira mednarodno sodelovanje.

*Bakačeva ulica / Bakačeva street / Bakačeva ulica
(Darko Gorenak Godar)*

Povijest Knjižnice

Knjižnica je smještena u kazališnoj zgradi koja je sagrađena 1873. godine. U njezinom prizemlju 1947. godine objedinjeni su fondovi triju narodnih knjižnica i čitaonica – Društva narodnog, prve hrvatske »ilirske« čitaonice (1838.), Knjižnice Radničkog kulturno-umjetničkog društva »Sloboda« (1905.) i Gradske pučke knjižnice (1919.).

Najstariju od njih – »ilirsku«, osnovao je Metel Ožegović zajedno sa svojim istomišljenicima, mahom varaždinskim intelektualcima među kojima je bilo pravnik, književnik, profesora... U sačuvanom Pozivu od 15. siječnja 1838. godine najavljuje se osnivanje »Društva narodnog«. Glavni cilj bio je nabavljanje novina i knjiga, najviše »Slavjanskih«, koje će se posuđivati na određeni broj dana, uz najmanji godišnji prinos od dva forinta u srebru. U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu sačuvano je pismo baruna Dragutina Kušlana upućeno 23. veljače 1838. godine Ljudevitu Gaju. Iz njega saznajemo dragocjene pojedinosti o poslovanju ove knjižnice, u kojoj je već nakon mjesec dana bilo okupljeno 80-ak članova.

History of the Library

The library is located in the theatre building that was built in the year 1873. In 1947, in the theatre ground floor the funds of three public libraries and reading rooms were comprised – Društvo Narodno [The National Society], the first Croatian »Illyrian« Reading Room (1838), the Library of the Workers' Cultural Club »Sloboda« (1905) and the City Public Library (1919).

The oldest of the three, the »Illyrian« library, was established by Metel Ožegović together with his sympathizers, mostly Varaždin's intellectuals among whom there were lawyers, writers, professors and the like. In the preserved invitation from January 15, 1838, there is an announcement of the founding of the Društvo Narodno. The chief goal was the provision of newspapers and books, predominately »Slavonic« ones, which would be lent for a certain number of days, with a small annual subscription of 2 silver forints. In the National and University Library in Zagreb, we can find a preserved letter of baron Dragutin Kušlan sent on February 23, 1838, to Ljudevit Gaj.

Zgodovina knjižnice

Knjižnica ima svoje prostore v gledališču, ki je bilo zgrajeno leta 1873. Leta 1947 so v pritličju gledališča svoje zbirke združile tri javne knjižnice in čitalnice: Društvo narodno, prva hrvaška ilirska čitalnica (1838), Knjižnica delavskega kulturnega društva Sloboda (1905) in Javna mestna knjižnica (1919).

Najstarejšo od teh treh, Ilirsko čitalnico, je skupaj s svojimi simpatizetji, večinoma varaždinskimi intelektualci, med katerimi so bili odvetniki, pisatelji, profesorji in podobno, ustanovil Metel Ožegović. V ohranjenem vabilu, ki je datirano s 15. januarjem 1838, je bila razglašena ustanovitev društva Društvo narodno. Glavni cilj je bil zagotovitev časopisov in knjig, večinoma »slavonskih«, ki bi jih posojali za določeno število dni, z najmanjšo možno letno članarino v višini dveh srebrnih forintov. V Narodni in univerzitetni knjižnici Zagreb lahko najdemo ohranjeno pismo barona Dragutina Kušlana, ki je bilo 23. februarja 1838 poslano Ljudevitu Gaju. Iz pisma razberemo nekaj pomembnih podrobnosti o poslih te knjižnice: v času le enega meseca se je zbralo že 80 članov.

Vodila su se dva »Protocola« –jedan s abecednim redom članova koji bi na list papira upisivali broj i naslov knjige koju posuđuje, a na drugi »Protocol« bilježili su se prijedlozi o kojima se raspravljalo na redovnim sastancima. Poslove su međusobno podijelili bilježnik, »obskerbitelj knjižnice« i blagajnik. U svojem djelu »Hrvatska povijest djedova unuku« čitaonicu je u stihu opjevao Marko Separović. Često je mijenjala naziv:

1838. Društvo narodno – Narodno društvo čitateljah (na pojedinim knjigama naveden je vlasnik - Čitaona Varasd. Ilirska)

1843. Narodna čitaonica

1847. Dvorana (1887. pripojen joj je njemački Kasino, osnovan 1873.)

1918. Narodna čitaonica

1939. Hrvatska čitaonica

Some valuable particulars about the business dealings of this library can be learned from this letter: in only a month's time there were already 80 members gathered. Two »Protocols« were kept – one in the alphabetic order of the members who would write on this paper the number and title of the book that they had borrowed; on the second »Protocol« they would record proposals that were discussed at regular meetings. The tasks were mutually shared among the data logger, »supplier of books« and treasurer. In his work »Croatian history of grandfathers to grandchildren« Marko Separović celebrated the reading room in verse. The library often changed its name:

1838 Društvo Narodno – National Society of readers (on some of the books the name of the owner was recorded – Reading room Varasd. Illyrian)

1843 National Reading Room

1847 The Hall (in 1887, it had the German Casino, established in 1873, annexed to it)

1918 National Reading Room

1939 Croatian Reading Room

Vodili so dva »protokola« – enega po abecednem redu članov, ko so na ta list napisali številko in naslov knjige, ki so si jo izposodili; v drugi »protokol« pa so zapisovali predloge, o katerih so razpravljali na rednih srečanjih. Delo so si vzajemno delili zapisovalec v dnevnik podatkov, knjižničar in blagajničar. V svojem delu Hrvaška zgodovina dedov in vnukov je Marko Šeparović čitalnico opeval v verzih. Knjižnica je večkrat zamenjala ime:

1838 Društvo narodno – Nacionalno društvo bralcev (na nekaterih knjigah je bilo zapisano ime lastnika – Čitalnica Varažd. ilirska)

1843 Narodna čitalnica

1847 Dvorana (leta 1887 se je v prizidku nahajal tudi nemški kazino, ki je bil ustanovljen leta 1873)

1918 Narodna čitalnica

1939 Hrvaška čitalnica

Često je mijenjala adresu: Kušan spominje Kavanu Kod Križa, a tek je potom bila smještena na prvom katu palače Herzer, na današnjem Franjevačkom trgu 6, pa u Kranjčevičevoj 4., na Trgu slobode 8 a...

U Varaždinu je od 1905. godine djelovala i Knjižnica Radničkog kulturno-umjetničkog društva »Sloboda«. Prvobitni mu je naziv bio Naobrazbeno društvo »Sloboda«. Ne zna se točno kada je knjižnica počela raditi, ali su na Osnivačkoj skupštini 1905. godine već izabrani knjižničari Stjepan Martinić i Marko Žugec. Knjižnica je imala svoje prostorije u Zagrebačkoj ulici, Nazorovoj, Cesarčevoj... a tijekom svoje povijesti u nekoliko je navrata prestajala raditi.

Gradsku pučku knjižnicu osnovalo je 1919. godine Akademsko društvo »Tomislav« uz pomoć Narodne čitaonice. Društvo je imalo šest sekcija od kojih je jedna bila zadužena za osnivanje pokretnih (putujućih) knjižnica, a jedna za Gradsku knjižnicu. Otvorena je u Pavlinskoj ulici 8, bila je preseljena u Ulicu Alojzija Stepinca te na Trg slobode 8 a. Tomislavaši su se bavili i izdavaštvom te su objavljivali i svoj časopis »Naše doba«.

The Library also often changed its address: Kušan mentioned the Café at the Cross [Kavana Kod Križa]; afterwards it was situated on the first floor of the Herzer Palace (at present-day 6 Franciscan Square), later in 4 Kranjčevičeva Street, then on 8a Freedom Square and so on.

Since the year 1905, another library operated in Varaždin: the Library of the Workers' Cultural Club »Sloboda«. The primary name of the library was Naobrazbeno društvo »Sloboda« [Educational society]. It is not accurately recorded when exactly the library started operating. However, at the founding meeting in the year 1905, librarians Stjepan Martinić and Marko Žugec were already chosen. The library had its premises in Zagrebačka Str., Nazorova Str., Cesarčeva Str. and so forth. In the course of its history the library stopped its activities for several periods.

The City Public Library was established in the year 1919 by the Academic Society »Tomislav« with the help of the National Reading Room. The society had 6 sections. One of them was in charge of setting up mobile libraries, and another was in charge of establishing the City Library. It was opened in 8 Pavlinska Str., then moved to the Alojzije Stepinac Str., and then to 8a Freedom Square. The »Tomislav« society was engaged in publishing and also issued their journal »Naše doba« [Our time].

Knjižnica je pogosto spremenila naslov: Kušan omenja Kavarno pri križu, pozneje se je nahajala v prvem nadstropju palače Herzer, na zdajšnjem Frančiškanskem trgu 6, pozneje na Kranjčevičevi ulici, potem na Trgu svobode 8 a ...

Od leta 1905 je v Varaždinu delovala še ena knjižnica: Knjižnica delavskega kulturnega društva Sloboda. Prvotno ime knjižnice je bilo Izobraževalno društvo Sloboda. Natančnih podatkov o tem, kdaj je knjižnica začela delovati, ni. Vendar pa sta bila na ustanovnem srečanju leta 1905 za bibliotekarja izbrana Stjepan Martinić in Marko Žugec. Knjižnica je imela prostore na Zagrebški ulici, Nazorovi, Cesarčevi ulici ... V obdobju delovanja je večkrat za nekaj časa ustavila svojo dejavnost.

Javno mestno knjižnico je leta 1919 s pomočjo Narodne čitalnice ustanovilo akademsko društvo Tomislav. Društvo je imelo šest sekcij, od katerih je bila ena zadolžena za vzpostavitev potujočih knjižnic, ena pa za ustanovitev Mestne knjižnice. Odprli so jo na naslovu Pavlinska ulica 8, pozneje preselili na Ulico Alojzija Stepinca in še pozneje na Trg svobode 8a. Društvo Tomislav se je ukvarjalo z založništvom in izdajalo svojo revijo Naša doba.

Tradiciju narodnog knjižničarstva poslije Drugog svjetskog rata nastavila je Narodna (gradska) knjižnica i čitaonica »Sloboda«, a razvoj djelatnosti više od tri desetljeća usmjeravala je ravnateljica Vanda Milčetić. Već se 1948. godine počela brinuti o različitim vrstama knjižnica u svom okruženju, puno prije nego su je na to obvezali službeni propisi, a nastavila je tradiciju organiziranja pokretnih knjižnica uz potporu lokalne vlasti.

Godine 1958. stvoreni su uvjeti za otvaranje Odjela za djecu u nedalekoj vili Bedeković. Organiziraju se brojni kulturni i obrazovni programi, a za djecu predškolske dobi od 80-ih se uvode igraonice u koje su uključene i bebe.

Mreža područnih knjižnica, knjižnih stanica i stacionara razvijala se od 60-ih do 80-ih godina, no bez odgovarajuće financijske potpore održao se jedino Ogranak Banfica namijenjen djeci i odraslima iz rubnog gradskog naselja. Osnovan je 2002. godine.

Odjel za mlade s bogatom stripotekom osnovan je 2007. godine na katu vile Bedeković. Uz njega je smješten i Odjel strane literature s gradom na petnaestak jezika te s gradom na suvremenim medijima.

The tradition of public librarianship after the Second World War was continued by the Public (City) library and reading room »Sloboda« [Liberty]. The development of activities for more than three decades was directed by the director Vanda Milčetić. As early as 1948, she started taking care of various types of libraries in the environment, much earlier than this field would be officially regulated, and she continued the tradition of organizing mobile libraries with the support of local authorities.

In the year 1958, conditions were fulfilled for the opening of the Children`s Department in the nearby Villa Bedekovic. Numerous cultural and educational programmes were organized, and for preschool-aged children in the 80s, playrooms were introduced that also encompassed toddlers. The network of branch libraries, library stations and stationary units kept developing in the period between 1960s and 80s, however without relevant financial support. Only the Banfica branch library has been remained, intended for children and adults from the marginal city settlement. It was founded in 2002.

The Department for the youth with a well-equipped collection of comics was established in the year 2007 on the upper floor of the Villa Bedeković. Next to it, there is also the Department of foreign literature with materials in 15 languages and materials recorded on modern media.

Tradiciju javnoga bibliotekarstva je po drugi svetovni vojni nadaljevala Javna (mestna) knjižnica in čitalnica Svoboda (Sloboda). Razvoj dejavnosti je več kot tri desetletja vodila direktorica Vanda Milčetić. Leta 1948 je začela skrbeti za različne vrste knjižnic v okolju, še preden se jih je začelo javno urejati, in nadaljevala tradicijo organiziranja potujočih knjižnic s podporo lokalnih oblasti.

Leta 1958 so bili izpolnjeni pogoji za odprtje Otroškega oddelka v bližnji vili Bedeković. Organizirani so bili številni kulturni in izobraževalni programi in tako so v osemdesetih vpeljali igralnice za predšolske otroke in malčke. Mreža podružničnih knjižnic, knjižničnih izpostav in stalnih enot se je širila v obdobju 60. in 80. let, vendar pa brez potrebne finančne pomoči. Ostala je le podružnična knjižnica Banfica, namenjena otrokom in odraslim z obrobja mesta. Ustanovljena je bila leta 2002.

Mladinski oddelek z dobro založeno zbirko stripov je bil ustanovljen leta 2007, v gornjem nadstropju vile Bedeković. Zraven tega oddelka je tudi oddelek s tujejezično literaturo z gradivom v 15 jezikih in z gradivi na sodobnih medijih.

*Klasicistička vila Bedeković / The classicist villa of the Bedeković family / Klasicistična vila Bedeković
(Darko Gorenak Godar)*

Odjel za djecu / The Children's department / Oddelek za otroke (Darko Gorenak Godar)

Odjel strane literature / The Department of foreign literature / Oddolek tuje literature (Darko Gorenak Godar)

Knjižnične zbirke

Knjižnica je funkcionalno uredila radne i spremišne prostore u kojima je smješteno više od 230.000 jedinica različite knjižnične grade. Tijekom godina prikupljeni fond organiziran je u više zbirke pa je tako olakšana njihova popularizacija, dostupnost, smještaj i zaštita. Bogati posudbeni fond namijenjen je svim dobnim skupinama korisnika. Redovno se dopunjuje novim izdanjima, a nastoji se obnoviti i dio grade oštećen učestalim korištenjem.

Od specijalnih zbirki istaknut ćemo samo neke. U Ilirskoj zbirci čuvaju se leksikoni, knjige, brošure, almanasi, novine, časopisi. Dio fonda je, zajedno s originalnim »Pozivom« za osnivanje »Društva narodnog«, izložen kao stalni postav u čitaonici dnevnog tiska. Po bilješkama i posvetama može se saznati koje je primjerke darovao Metel Ožegović. Sačuvan je i »Orol Tatranski« o kojem je pisao slovački putopisac Gustav Kaz. Zechenter zadovoljan jer ga je, putujući po Hrvatskoj, pronašao u slavnoj čitaonici.

Library collections

The library has functionally arranged working and storage spaces where more than 230.000 units of various library materials are located. In the course of years the gathered fund was organized in a number of collections so that the popularization, accessibility, storage and protection are maximally facilitated. The strong loaning fund is intended for all age groups of users. It is regularly supplemented with new issues, and the library perseveres in re-collecting part of the fund that has been damaged by frequent usage.

Out of the number of special collections we are going to highlight only some of them. The Illyrian collection safeguards lexicons, books, brochures, almanacs, newspapers and journals. Part of the fund, together with the genuine »Invitation« for the founding of »Društvo Narodno«, is exhibited as a permanent display in the newspaper reading room. According to the notes and dedications, one could find out which items were donated by Metel Ožegović. Another item preserved is the »Orol Tatranski«, the review mentioned by the Slovak travel writer Gustav Kaz. Zechenter; he was pleased to find the copy while travelling across Croatia and found it in the famed reading room.

Knjižne zbirke

Knjižnica razpolaga s funkcionalno urejenimi delovnimi in skladišnimi prostori, v katerih se nahaja več kot 230 tisoč enot različnega knjižničnega gradiva. Zbrano gradivo je bilo organizirano v številne zbirke, tako da so omogočeni maksimalna popularizacija, dostopnost, hranjenje in varovanje.

Obsežna zbirka za izposojlo je namenjena vsem skupinam uporabnikov. Redno jo dopolnjujejo z novimi izdajami, prav tako si prizadevajo obnavljati gradivo, ki je bilo poškodovano zaradi pogoste uporabe.

Iz števila posebnih zbirk bomo omenili le nekatere. Ilirska zbirka hrani leksikone, knjige, brošure, almanahе, časopise in revije. Del zbirke, skupaj z vabilom k ustanovitvi društva Društvo narodno, je razstavljen na stalni razstavi v časopisni čitalnici. Glede na zapiske in posvetila lahko ugotovimo, katere kose je prispeval Metel Ožegović. Še en kos, ki je ohranjen, je Orol Tatranski, revija, ki jo je omenil slovaški popotni pisatelj Gustav Kaz. Zechenter; bil je vesel, da je med potovanjem po Hrvaški v slavni čitalnici našel to kopijo.

Zasebna Zaščićena zbirka dio je nekadašnjeg posudbenog fonda, a u njoj se nalazi grada tiskana do 1945. godine. Po pečatima, ex librisima i bilješćama može se vidjeti da su se tu stopili fondovi starijih narodnih knjižnica, školskih, sindikalnih, tvorničkih, privatnih...

Zavićajna zbirka »Warasdiniensia« popunjavana je gradom koja se odnosi na širi zavićaj i ljude koji su uz njega vezani rođenjem ili djelovanjem. Uz knjige, brošure, novine, časopise, kalendare, zbirku čine prospekti, vodići, karte, plakati, pozivnice, razglednice, čestitke, fotografije, katalogi, rukopisi... Dopunjuju je zasebne cjeline – nekadašnje privatne knjižnice zavićajnih uglednika - Zvonka Milkovića, Gustava Krkleca, Marijana Zuberu i Brune Źupanića. Zbirke su odraz njihovih sklonosti te brojnih poslovnih i privatnih kontakata. U pojedinim cjelinama, uz knjige i časopise, saćuvani su rukopisi, pisma, fotografije, osobni dokumenti, priznanja, a Zbirku Gustava Krkleca dopunjuje i pjesnikov radni stol, stolac, torba, naoćale... te slike koje su krasile njegov radni prostor.

A special Protected Collection is part of the former lending fund, and it collects materials printed up to the year 1945. Owing to the seals, ex libris and notes, it is evident that the funds of older public libraries, schools, syndicates, factories, private owners and the like have merged.

The Regional Collection »Warasdiniensia« has been completed with material that refers to the Varaždin County region and people that are bound to it by birth or their activities. Along with books, brochures, newspapers, journals and calendars, the collection encompasses prospects, guides, cards, maps, posters, invitations, picture postcards, greeting cards, photos, catalogues, manuscripts and the like. Specific units also get supplemented – by former private libraries of regional distinguished persons - Zvonko Milković, Gustav Krklec, Marijan Zuber and Bruno Źupanić. The collections are a reflection of their predispositions and numerous business and private contacts. In particular units, along with books and journals, some manuscripts, letters, photos, personal documents and acknowledgements are preserved. The Gustav Krklec collection is also supplied by the poet's worktable, chair, bag, spectacles as well as paintings that decorated his working ambience.

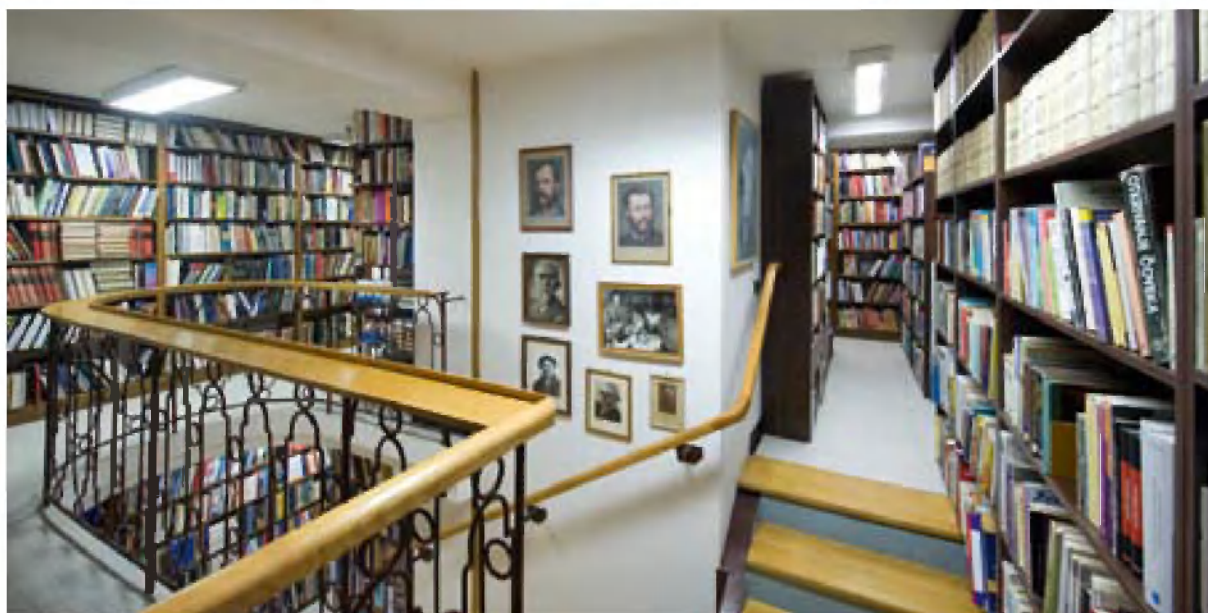

Posebna zašćitena zbirka je del nekdanje zbirke za izposojno in hrani gradivo, ki je bilo natisnjeno vse do leta 1945. Iz pečatov, ex librisov in opomb je razvidno, da so se zbirke starejših javnih knjižnic, šol, sindikatov, tovarn, privatnih knjižnic in podobno združevale.

Domoznanska zbirka Warasdiniensia je bila dopolnjena z gradivom, ki se nanaša na regijo Varaždinske Źupanije in ljudi, ki so z njo povezani od rojstva ali s svojimi dejavnostmi. Skupaj s knjigami, brošurami, časopisi, revijami in koledarji zbirka vsebuje tudi prospekte, vodiće, karte, zemljevide, plakate, vabila, razglednice, kartice, fotografije, kataloge, rokopise in podobno. Dopolnjujejo se tudi določene enote nekdanjih zasebnih knjižnic domoznanskih znanih osebnosti: Zvonka Milkovića, Gustava Krkleca, Marijana Zuberu in Bruna Źupanića. Zbirke so odraz njihovih preprićanj ter številnih poslovnih in zasebnih stikov. Skupaj s knjigami in revijami so ohranjeni nekateri rokopisi, pisma, fotografije, osebni dokumenti, potrdila. Zbirka Gustava Krkleca vsebuje tudi pesnikovo delovno mizo, stol, torbo, očala kot tudi slike, ki so krasile njegovo delovno sobo.

Odjel za odrasle / The Adult department / Oddelek za odrasle (Darko Gorenak Godar)

Spremište / The storage place / Skladišče (Darko Gorenak Godar)

U novije se vrijeme oblikuje zbirka digitalne građe. Rezultat je to zajedničkog projekta u koji su se uključile srodne ustanove – varaždinski Gradski muzej i Državni arhiv te je uz potporu Ministarstva kulture i tvrtke Point d.o.o. započela digitalizacija zavičajne baštine. Na mrežnim stranicama Gradske knjižnice dostupne su varaždinske novine od 1875. do 1997. godine, oko 130 naslova knjiga i brošura i oko 240 razglednica.

Varaždinska Gradska knjižnica i čitaonica od 1991. godine nosi ime Metela Ožegovića. U cijelosti je osuvremenila poslovanje, a Metel win naziv je programa za knjižnično poslovanje koji povezuje gotovo 1000 raznovrsnih knjižnica diljem Hrvatske.

Recently, the library has taken to forming the collection of digital material. It is the result of the common project where related institutions – the Varaždin City Museum and the State Archive together with the support of the Ministry of Culture and the firm Point d.o.o. started the digitalization of the regional heritage. Varaždin newspapers from the year 1875 to 1997, together with 130 titles of books and brochures and about 240 postcards can be accessed on the network sites of the City Library.

The Varaždin City Library and Reading Room carries the name of Metel Ožegović since 1991. The library has introduced full modernization in carrying its performances. Metel win is the name of the programme for librarianship activities that interconnects up to 1.000 various libraries all over Croatia.

Pred kratkim je knjižnica začela z vzpostavljanjem zbirke digitalnega građiva. To je rezultat skupnega projekta, v sklopu katerega so povezane ustanove Varaždinski mestni muzej in Državni arhiv skupaj s podporo Ministrstva za kulturo in podjetja Point, d. o. o., ki so pričele z digitalizacijo domoznanske dediščine. Na spletnih straneh Mestne knjižnice so dostopni: varaždinski časopisi od leta 1875 do 1997, 130 knjižnih naslovov in brošur ter približno 240 razglednic.

Od leta 1991 varaždinska mestna knjižnica in čitalnica nosi ime po Metelu Ožegoviću. Knjižnica je začela s popolno modernizacijo svojega delovanja. Metel win je ime programa bibliotekarskih dejavnosti in povezuje do 1.000 različnih knjižnic iz celotne Hrvaške.

Literatura / Literature / Literatura

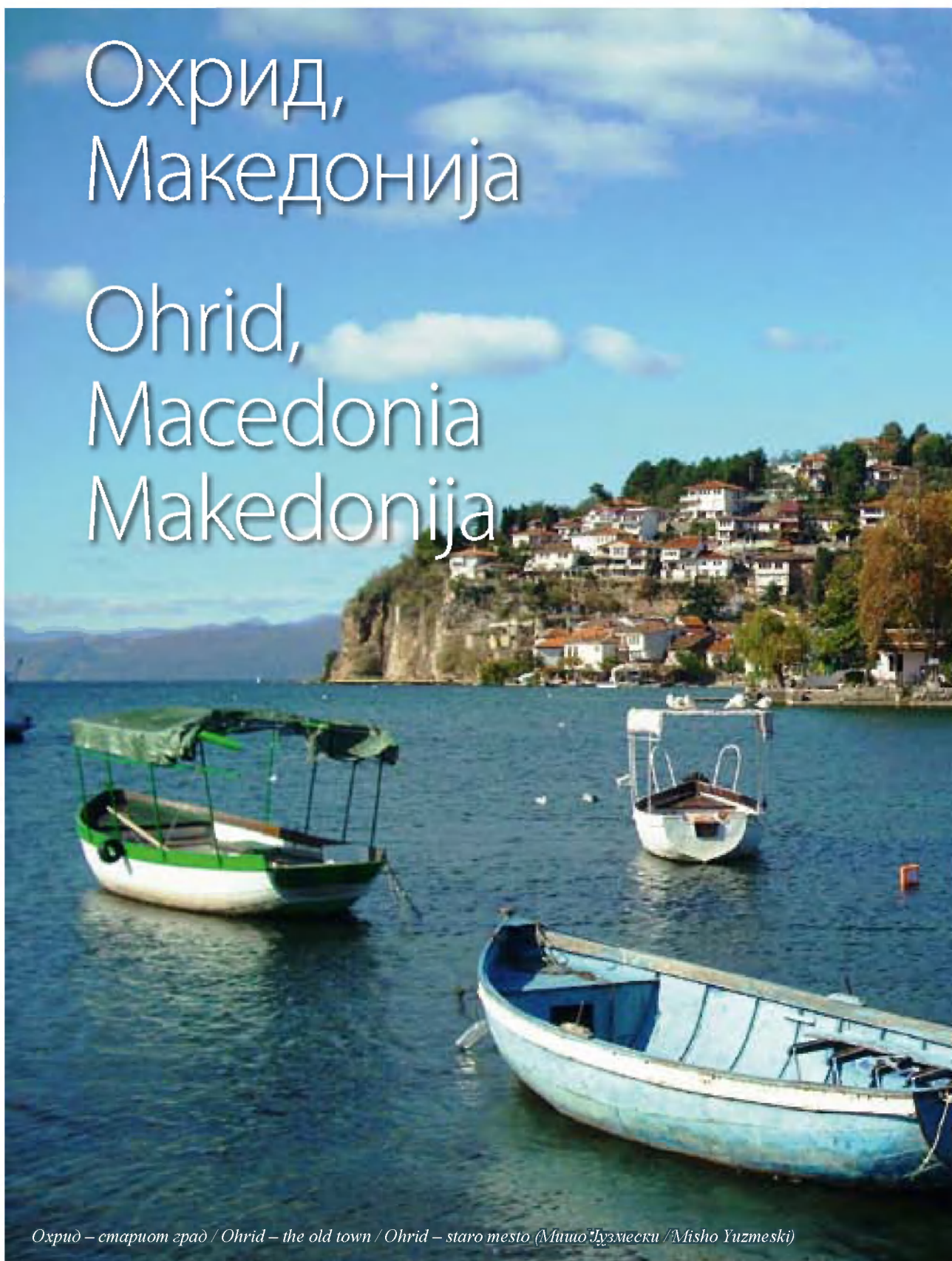
1. Godišnjak Gradske knjižnice i čitaonice »Metel Ožegović« Varaždin (1, 1995.) / [glavni i odgovorni urednik Marijan Kraš]. Varaždin: Gradska knjižnica i čitaonica »Metel Ožegović«
2. 800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina (2009.) Varaždin: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti - Zavod za znanstveni rad, Grad Varaždin, Varaždinska županija

*Hrvatsko narodno kazalište i Odjel za odrasle Gradske knjižnice /
Croatian National Theatre building and the Adult department of the Public library /
Hrvatsko narodno gledališće in Oddelek za odrasle mestne knjižnice (Darko Gorenak Godar)*

Охрид,
Македонија

Ohrid,
Macedonia
Makedonija

Охрид – старом град / Ohrid – the old town / Ohrid – staro mesto (Мишо Јузмески / Misha Yuzmeski)

Библиотека
Григор Прличев
Охрид

Grigor Prlichev
Library Ohrid

Biblioteka
Grigor Prličev
Ohrid

ул. Македонски просветители бр. 2, Охрид, Македонија /

Makedonski Prosvetiteli St. 2, Ohrid, Macedonia /

Ul. Makedonski prosvetiteli 2, Ohrid, Makedonija

E: biblioteka_ohrid@yahoo.com

www.nuboh.edu.mk

Директор: Александра Белевска / Manager / Direktorica: Aleksandra Belevska

ДОГОВОР ЗА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ ОПШТИНА ОХРИД И ГРАД ПЛУЈ

Општинските Совети на градовите Плуј и Охрид, одлучувајќи да воспостават соработка помеѓу двете града со што се вклучуваат разбиранието и припадност во тој случај организирани и реализираат и преку ПЛУЈ вклучување на развојната и граѓанската, а доприносет за заеднички проекти на двете града.

Пому соработката не се забора развојот на социално, културно и стопанско поле, како и на полето на заштита на животната средина. Соработката се воспоставува помеѓу населението, училниците, поштоматската, јавните установи на сите нивоа не се од интерес за животот и соработка на граѓаните, како и помеѓу општинските и граѓанските организации и Општинските Совети.

Член 1. - Ученици и млади

Двете Општини (града) се согласни дека поттикнувањето на соработката помеѓу училищата и млади и влад колко значително и затоа посебно важно нека посветат на средствата и овлаштита на деца и млади од двете општини. Развојот на се одвива на училишно, спортско, културно или друго поле на нивното, во духот на припадност.

Член 2. - Стопанство и земоделство

Во сферата на општите надлежности, двете општини ќе вклучуваат да ги зорваат развојот на стопанството и услугите. Преку стручни тела и заедници, општините посебно ќе се ангажираат за воспоставување на меѓоградски партнерства и развојот на стопанскиот сектор и секторот на услуги во двете општини.

Член 3. - Наука и развој

Со цел да соработката да се организирани на ниво општини не вклучуваат да ги попраат неукните и развојно-истражувачките институции кои придонесуваат за забрзан развој на стопански план и на планот на услугите.

Член 4. - Соработка помеѓу граѓаните и невладини организации

Сврски за вклучување од соработката меѓу граѓаните, в се цел да се зголеми толеранцијата и разбиранието помеѓу пријателските народи, општините ќе се поддржуваат активно и меѓуседна комуникација меѓу граѓанските организации, културно-уметничките друштва и други јавни установи.

Член 5. - Култура и образование

Културата е сфера помеѓу општините не бидат исполнени кон поддршка реализирање на обимите и културата. Соработката може да се одвива на повеќе полиња: културно-историски и природен места вклучени во УНЕСКО, како и вклучување на културно и педагошко напредок.

Член 6. - Приближување кон ЕУ

Општина Плуј, во рамките на општите можности, ќе се обидува на општината Охрид да и помогне во вклучувањето во Европските проекти развој, преку својата институција, а вклучување и партнерства и трудот во развојот на општините Европската унија.

Член 7. - Колежална дејност

Посебен напнаток се дава на колежалната дејност, а вклучувањето на сите нивоа кон сите видови на меѓуседна соработка на полето на, резултат на урбани и друштвени средини. Соработката ќе биде организирани на ниво на Општинските Совети и на Јавните Претпријатија.

Член 8. - Соработка помеѓу граѓанските здруженија

За што партнерски соработка на граѓани во иднина соработка, општините се обврзуваат на соработка со здруженија и социјални здруженија кои поттикнуваат или во иднина ќе поттикнуваат соработка помеѓу двете општини.

Член 9. - Координација на активностите

Заради овозможување и штетно ефектно поддршка планирање на нивните активности и вклучување, се вклучуваат во се разгледуваат и координираат активностите меѓу нива година.

Член 10. - Објави

Општините правениет од објавител да направат сепшто е во нивна можност за остварување на мисија на овој Договор. Се тоа се надовржуваат и општините за остварување на поддршка политиката, средна, развој на меѓоградски, припадност и домова помеѓу граѓаните на Плуј и Охрид.

Член 11. - Врвотресење

Договорот за соработка се вклучуваат на неодредено време. Составен е во согласност и меѓоградски јазик, а статута на сила на двете на потпишување. За измени и дополнување на овој договор потребно е согласност од двете страни.

Општина Охрид
градоначалник,
Александар Петрески

8. декември, 2006

Град Плуј
градоначалник,
Др. Штајфан Чеган

SPORAZUM O SODELOVANJU MED OBČINAMA PTUJ IN OHRID

Mesto Ptuj in Ohrid sta se občasno vzpostavila sodelovanje med obema mestoma. S tem soglasje namero za opremljanje učencev razumevanja in prijateljstva med prebivalci obeh mest in posebnih narodov, podpira smerstva in sodelovanje ter tako pripravljena k skupnemu načrtu obeh mest. Raziskovanje je namenjeno tudi popolnoma razvoju na socialnem, kulturnem, gospodarskem in ciljnem področju. Sodelovanje poteka med prebivalci obeh mest, ki imajo priložnost na vsak področju, in življenju in delu, družini, civilnim organizacijami in mestnimi svetoma.

Člen 1. Mirnost in mladina

Oba mesta soglasno, da je vzpostavilo sodelovanje učencev in mladine posebnega pomena in da je posebno posebno pozornost nameniti prav sečanju otrok in mladine iz obeh mest. Izmenjave bodo potekale na šolskem, športnem in drugih področjih v duhu prijateljstva.

Člen 2. Gospodarstvo

Oba mesta se zavezuje v okviru svojih občin, da bodo pripravili za vzpostavitev razvoja na področju gospodarstva in stroškov. Med stroškovni letni in združenji bodo mesta stroški stroškov za vzpostavitev učinkovitega informacijskega sistema, ki bo omogočal vzpostavljane neposrednih stikov med gospodarskim in stroškovnim sektorjem obeh mest.

Člen 3. Znanost in razvoj

V okviru vzpostavljenega razvoja občin, ki bodo mesta pripravili za opremljanje znanstvenih in razvojno raziskovalnih inštitucij, ki bodo imela priložnost za vzpostavitev razvoja na gospodarskem in stroškovnem področju.

Člen 4. Stroškovni prebivalci in združenji

Oba mesta se zavezuje pomembnosti vzpostavljanja stroškov in ciljem, da se poveča stroški in razumevanje med bližnjimi in sosednjimi narodi. Podpirati bodo stroški stroškov med skupnimi stroški, zaradi ter drugih organizacijskih oblik v katerih se združujejo prebivalci obeh mest.

Člen 5. Kultura in izobraževanje

Mestna svetstva med mestoma morajo biti pripravljena tako, da doprinejo boljše razumevanje občinstva in kulture drugega. Ta vrsta sodelovanja je mogoče prenesti na razna področja: kulturno-izobraževalno mesto vsajno na UNESCO-v seznamu kulturne svetovne dediščine, praznovanje Pusta in podobno.

Člen 6. Približevanje Evropski uniji

Mesto Ptuj se bo po svoji zmogljivosti ljudi, da mestu Ohrid tudi vse pomoč pri vključevanju v evropske stroške, stroški stroškov, znanjem in partnerstvom odziva v različnih projektih, ki jih financira Evropska unija.

Člen 7. Komunalna dejavnost

Različni področja vsaj ljudje komunalni dejavnosti in vsim oblikam medsebojnega sodelovanja, še posebej pomno področju različne urbenega in rekreacijskega cilja. Sodelovanje bo potekalo na ravni mestnih svetov, občinskih uprav in gospodarskih družb.

Člen 8. Sodelovanje združenji

Da bi v sodelovanje med obema mestoma zajeli kar največ ljudi, se obe mesta zavezuje, da bosta tesno sodelovali z različni združenji, družinami in združenji, ki so se do sedaj medsebojno sodelovala.

Člen 9. Usklajevanje aktivnosti

Da bi mesto Ptuj mesto kar najbolje planiralo bodoče aktivnosti, bosta mesta videla svoji stroški stroškov in usklajenosti, ki jih predvidevata za naslednje leto.

Člen 10. Obveznosti

Oba mesta obveznostno odgovornost, da bosta storili vse kar je v njihovi moči za usklajevanje in oblikovanje ciljev zakonitih v tem sporazumu. S tem soglasje svojo željo in pripravljeno po usklajevanju in pogajanjih stroškov, stroškov in informacij, prijateljstva in razumevanja med prebivalci Ptuja in Ohrida.

Člen 11. Veljavnost

Sporazum o sodelovanju nima določenega roka veljavnosti. Sestavljen je v slovenskem in makedonskem jeziku ter stopi v veljavo, ki je podoben. Za spremembe in dopolnitve sporazuma je potrebna soglasje obeh mest.

za mesto Ptuj
župan,
Dr. Štefan Čelan

8. december, 2005

za mesto Ohrid
župan,
Aleksandar Petreski

Александра Белевска, Тодѐ Илиевски Aleksandra Belevska, Tode Ilievski

Translated from Macedonian: Julija Kalaputi
Prevod iz makedonščine: Marjana Ristovska

Резиме

На подрачјето на Охрид постоеле библиотски уште во 19-тиот век, меѓутоа за појавата на библиотека во деиетниа смисла на зборот може да зборуваме дурп во 20-тиот век. Деиетниата Охридска библиотека е национална установа која го носи името на познатиот македонски писател и просветен Григор Прличев, кој што бил роден во Охрид. Нејзиниа основна дејност е библиотекарството, а освен тоа извршува и други задачи.

Abstract

Libraries have existed in the area of Ohrid since the 19th century, but modern libraries have not been founded until the 20th century. Today's Library Ohrid is a national institution bearing the name of the well-known Macedonian writer and reformer, Grigor Prlichev, who was born in Ohrid. The library's main activity is librarianship, but other activities are also being carried out.

Izveček

Na območju Ohrida so knjižnice obstajale že v 19. stoletju, vendar o knjižnicah v današnjem pomenu besede lahko govorimo šele v 20. stoletju. Današnja ohridska knjižnica je nacionalna ustanova, ki nosi ime po Grigorju Prličevu, znanem makedonskem pisatelju in reformatorju, rojenem v Ohridu. Njena osnovna dejavnost je knjižničarstvo, poleg tega pa opravlja tudi druge naloge.

Сумтествени зборови: библиотеки, Охрид, библиотска дејност, историја
УДК: 027.022(497.7)Охрид

Key words: libraries, Ohrid, librarianship, history
UDC: 027.022(497.7)Ohrid

Ključne besede: knjižnice, Ohrid, knjižnična dejavnost, zgodovina
UDK: 027.022(497.4)Ohrid

Охридската библиотека од основањето до денес

Во југозападниот дел на Република Македонија, на надморска височина од 693 метри и со длабочина од 288 метри, се наоѓа едниот од најстарите и најубави езера во светот - Охридското Езеро. Неговата старост е проценета меѓу 3 и 5 милиони години.

На брегот од Езерото се наоѓа древниот град Охрид, кој во себе ги има сочувано трагите од многуте времиња. Во него се наоѓа античкиот театар и многу ранохристијански базилики, а според една легенда во градот постојат 365 цркви, за секој ден од годината по една.

The Library Ohrid from Its Foundation Until Today

Lake Ohrid, one of the oldest and most beautiful lakes in the world, is situated in the south-west corner of the Republic of Macedonia, 693 metres above the sea level. The lake is 288 metres deep and is reported to be 3-5 million years old.

Bearing the traces of ancient times, the ancient city of Ohrid is located on the shores of the lake. There are many archaeological sites like the ancient theatre and early Christian basilicas. According to a legend the city has 365 churches, one for every day of the year!

Ohridska knjižnica od ustanovitve do danes

V jugozahodnem delu Republike Makedonije, na nadmorski višini 693 metrov in z globino 288 metrov se nahaja eno izmed najstarejših in najlepših jezer na svetu – Ohridsko jezero. Po podatkih naj bi bilo staro od tri do pet milijonov let.

Na obrežju jezera se nahaja prastaro mesto Ohrid, ki v sebi hrani sledi preteklosti. Tu se nahajajo antično gledališče in precejšnje število zgodnjekršćanskih bazilik. Legenda pravi, da obstaja 365 cerkva; za vsak dan v letu po ena.

Природните и културните вредности со кои располагаат Езерото и Градот, од 1980 година се иаѓаат под заштитата на УНЕСКО.

Охрид имал важно и во античкиот период, но во X век се преобразил во проевангелиски и културен центар - седиште на Универзитетот на св. Климент Охридски, кој влијал врз развојот на културата во Европа и на целиот словенски свет.

Во тој период, според податоците, постоеле и библиотеки, но за појава на библиотека во денешна смисла на зборот може да зборуваме дури во 20-тиот век. Сепак, почестоците на библиотечната дејност во климентовиот и прличевиот град датираат многу одамна, уште во 19-ти век, кога охридскиот терзија Ангел Групчев, во својот дуќан во Охридската чаршија, отворил читалиште кое привлекло големо внимание и интерес кај граѓаните.

Since 1980, the natural and cultural sites of the lake are under the protection of UNESCO.

Ohrid was an important city in ancient times but in the 10th century it was transformed into a city of culture and enlightenment. The Head of the University of St. Clemente from Ohrid had an immense influence on the cultural development of the entire Slovenian area.

In those times, according to the historical data available, libraries already existed, although the first public libraries were not established until the 20th century. Earlier libraries in the city of St. Clemente and Grigor Prlichev originated in the 19th century, when Angel Grupchev, a tailor from Ohrid, opened a reading section which attracted great interest amongst the local people.

Naravna in kulturna bogastva, s katerimi razpolagata jezero in mesto, so od leta 1980 pod zaščito Unesca.

Ohrid je bil pomemben že v antičnem obdobju, ampak šele v 10. stoletju se je oblikoval v izobraževalni in kulturni center. S sedežem Univerze Sv. Klimenta Ohridskega je imel vpliv na razvoj kulture v Evropi in pri vseh slovanskih narodih.

Obstajajo podatki, da so v tem obdobju že obstajale knjižnice, vendar o knjižnicah v današnjem pomenu besede lahko govorimo šele v 20. stoletju. Začetki knjižnične dejavnosti v Klimentovem in Prličevem mestu segajo že v 19. stoletje, ko je ohridski krojač Angel Grupčev v svoji delavnici v ohridski čaršiji odprl čitalnico, ki je vzbujala pozornost in zanimanje občanov.

*Црквата Св. Јован Богослов во Канео / Church St. John Devine of Kaneo / Cerkev Sv. Jovan Kaneo
(Мишо Јузмески / Misho Yuzmeski)*

Манастирот Св. Наум / St. Naum monastery / Samostan sv. Nauma (Мишо Јузмески / Misha Juzmeski)

Во 1885 година во Охрид било формирано културно-просветното друштво Св. Климент во чии рамки постоела мала библиотека во која немало дела, претежно од руските автори: Толстој, Пушкин, Достоевски, Лермонтов, Гогољ и Чехов.

Сепак, првата вистинска библиотека била формирана всушност после ослободувањето во 1944 година. Со развојот на општеството огромна важност се придавала на библиотечната дејност како двигател на културниот и образовниот процес во земјата.

Основач на денешната библиотека е Владата на Република Македонија со одлука за утврдување на мрежа на националните установи од областа на културата. Со самиот факт што основач на Библиотеката е Владата на Република Македонија, таа добива статус на Национална Установа од областа на културата. Заштитен знак на Библиотеката е стилизирано ременице на автентичниот лик на Григор Прличев со лавров венец околу вратот.

In 1885, a society of culture and enlightenment was founded in Ohrid which was named St. Clement, consisting of books of Russian authors such as Tolstoy, Pushkin, Dostoyevsky, Lermontov, Gogoli and Chekov. Nevertheless, the first real library was established just after the liberation in 1944. With the development of the society, the importance of libraries as a stimulator of cultural and educational processes in the country grew immensely.

The current library was founded by the Government of the Republic of Macedonia with a mandate to establish a network of national cultural institutions. As the library was founded by the Government, it has the official designated status of the »National Cultural Institution«. The library's logo is a stylized depiction of a bust of the head of Grigor Prlichev, also showing a laurel wreath around his neck.

V letu 1885 je bila v Ohridu ustanovljena kulturno-prosvetna družba Sv. Kliment, v okviru katere je bila ustanovljena manjša knjižnica, ki je razpolagala večinoma z deli ruskih avtorjev: Tolstoja, Puškina, Dostojevskega, Lermontova, Gogolja in Čehova.

Kljub temu se šteje, da je bila prva prava knjižnica ustanovljena takoj po osvoboditvi leta 1944. Z razvojem družbe se je večala pomembnost knjižnične dejavnosti kot spodbujevalke kulturnega in izobraževalnega procesa v državi.

Današnja knjižnico je ustanovila Vlada Republike Makedonije z odločbo o določanju mreže nacionalnih ustanov na področju kulture. Glede na to, da je ustanovitelj knjižnice Vlada Republike Makedonije, je leta pridobila status nacionalne ustanove na področju kulture. Zaščitni znak knjižnice je stiliziran avtentičen lik Grigorja Prličeva z lovoriko okoli vratu.

*НУ Библиотека Григор Прличев во Охрид / NI Library Grigor Prlichev in Ohrid
NU Biblioteka Grigor Prličev Ohrid (Муш.о.Јузмески / Mfsho Juzmeski)*

*НУ Библиотека Григор Прличев
во Охрид /
NI Library Grigor Prlichev
in Ohrid /
NU Biblioteka Grigor Prličev
Ohrid
(Мишо Јузмески /
Misho Yuzmeski)*

*Бистата и столот на Григор
Прличев / The bust and the chair of
Grigor Prlichev / Doprni kip in stol
Grigorja Prličeva (Мишо Јузмески /
Misho Yuzmeski)*

Патроиеи празиик иа Бпблиотеката е 6-ти февруари. дси кога почиал позииатиот охрпдеки писател Прличев. На овој дси, секоја година, Бпблиотеката ги организира »Прличевите беседи« и ја одржува традиционалиата Охрдска визита. Преку дводисвии чествувања со присуство иа истакиати македоиски писатели и лица од културииот и општествениот живот во градот, Бпблиотеката го слави имсто и делото иа лавроиеецот Прличев, истакиат македоиеки писател и преродбсиик од XIX век, кој во 1860 годииа со поемата »Сердарот« ја освоил иаградата за иајдобра поема иа традиционалииот коикурс кој секоја годииа се одржувал во Атииа.

Од 2003 годииа Бпблиотеката е члси иа систсмот COBISS.

Дсиеека Бпблиотеката има 1500 рсдовии читатсли во одделсиисто за возрасии и 900 читатели во одделсиисто за дсца.

Фондот иа кииги со кои располага Библиотеката е 150.000 библиотсчии сдииици, ио овој број постојаио се зголемува со доиации од Владата и искои организациии, а се зголемува со фииаиеиска помош иа Миииистерството за култура иа Република Македоиија.

The library Patron Saint`s Day is February 6, the date of Grigor Prlichev's death. This is the day on which the annual library event »Prlichevi Besedi« is held and the traditional »Ohrid vizita« is celebrated. These celebrations last for two whole days and there are always many distinguished literary Macedonian figures and luminaries amongst the guests.

The Library celebrates and perpetuates the name and work of Grigor Prlichev, Poet Laureate and a highly esteemed Macedonian poet and revivalist from the 19th century. In 1860 in Athens, Prlichev gained the first prize for his poem »The Serdar« in the annual poetry competition.

The library has been a member of the COBISS system since 2003.

The library currently has 1.500 adult members and some 900 in the children`s section. It holds over 150.000 volumes and this number is constantly rising by way of donations from the Government and other organizations. The library is also supported financially by the Ministry of Culture of the Republic of Macedonia.

Dan knjižnice je 6. februar, to je dan, ko je umrl znani ohridski pisatelj Prličev. Vsako leto na ta dan knjižnica organizira Prličeve besede, prav tako se odvija tradicionalna Ohridska vizita. Prireditelj traja dva dni in se je udeležijo znani makedonski pisci in osebe iz kulturnega in družbenega življenja v mestu. Dejansko knjižnica slavi ime in delo nosilca lovorovega venca Prličeva, znanega makedonskega pisatelja in reformatorja iz 19. stoletja, ki je leta 1860 za poemo Serdarot dobil nagrado za najboljšo poemo tradicionalnega razpisa, ki se redno odvija v Atenah.

Leta 2003 je knjižnica postala članica sistema COBISS. Danes ima 1.500 rednih bralcev v oddelku za odrasle in 900 bralcev v oddelku za otroke.

Fond gradiva, s katerim razpolaga, je okrog 150 tisoč knjižničnih enot. Število se povečuje preko vladnih donacij in nekaterih organizacij, in sicer največkrat s pomočjo finančne pomoči Ministrstva za kulturo Republike Makedonije.

Основен дејност на Библиотеката е библиотечната дејност. Во рамките на оваа дејност библиотеката ги врши следните работи:

- набавува, чува, стручно обработува, заштитува и дава на користење библиотечни материјал определени со законот за библиотски
- истражува, прибира, чува и обработува библиотечни материјал со својство на културно наследство и редок библиотечни материјал
- изготвува и изработува каталози за библиотечниот материјал што се наоѓа во Библиотеката
- врши библиографско-информативно-документарна дејност
- подготвува и издава библиографии
- врши научно-истражувачка работа од библиотекарството и информативните дејности
- врши размена и позајмување на библиотечни материјал со други библиотски и институции
- врши заштита на библиотечниот материјал
- врши други работи предвидени со Законот за култура на Република Македонија.

The primary function of the library is determined by its status as a public lending library. In this framework, the following activities are included:

- providing, storing, maintaining, protecting and lending library volumes acknowledged by the Act for libraries;
- exploring, collecting, storing and processing library materials such as cultural heritage and unique library copies;
- preparing catalogues for the library materials within the library;
- performing bibliographic, informative and documentary activities;
- editing and publishing bibliographies;
- conducting scientific research activities in the library and information science;
- exchanging and borrowing books with other libraries and institutions;
- protecting library materials;
- performing activities according to the legal culture of the Republic of Macedonia.

Osnovna dejavnost knjižnice je knjižnična dejavnost. V tem okviru knjižnica opravlja naslednje naloge:

- nabavlja, hrani, strokovno obdeluje, štiti in izposoja knjižnična gradiva, ki so določena z Zakonom o knjižnicah,
- raziskuje, zbira, hrani in obdeluje knjižnična gradiva, ki imajo pomen kulturne dediščine in predstavljajo redko knjižnično gradivo,
- pripravlja in izdeluje kataloge o knjižničnem gradivu, s katerim razpolaga knjižnica,
- opravlja knjižnično informativno in dokumentarno dejavnost,
- pripravlja in izdaja bibliografije,
- opravlja znanstveno-raziskovalna dela na področju knjižnično-informativne dejavnosti,
- opravlja zamenjavo in izposoja knjižničnega gradiva z drugimi knjižnicami in institucijami,
- varuje knjižnično gradivo,
- opravlja druge naloge v skladu z Zakonom o kulturi Republike Makedonije.

Дополнителни дејности на Библиотеката се:

- издавачка дејност
- печатење и службени активности во врска со печатењето
- трговија на мало со книги, весници и прибор за пишување
- други културни и рекреативни активности.

Средствата за работа Библиотеката ги обезбедува од:

- Буџетот на Република Македонија
- донации, фондови и подароци
- сопствени приходи.

Библиотеката годишно остварува бројни културни активности, но и активности кои се дел од проектите одобрени и финансираани од Министерството за култура на Република Македонија.

Additional library activities:

- publishing;
- printing and service activities regarding printed materials;
- retail trade with books, newspapers and writing utensils;
- other cultural and recreational activities.

The library funds are provided by:

- the budget of the Republic of Macedonia;
- donations, funds and presents;
- personal resources.

The library annually accomplishes numerous cultural activities and also activities that are part of the projects approved and funded by the Ministry of Culture of the Republic of Macedonia.

Dopolnilne dejavnosti knjižnice so:

- dejavnosti izdaje,
- pečatenje in uslužne dejavnosti v zvezi s pečatenjem,
- trgovina na malo s knjigami, časopisi in pisalnim priborom,
- ostale kulturne in rekreativne aktivnosti.

Knjižnica zagotavlja sredstva za delovanje iz:

- proračuna Republike Makedonije,
- donacij, skladov in daril,
- lastnih prihodkov.

Tekom leta knjižnica izvaja večje število kulturnih aktivnosti ter aktivnosti, ki so del projektov, odobrenih in financiranih iz Ministrstva za kulturo Republike Makedonije.

Библиотеката соработува со Националната и Универзитетска Библиотека Св. Климент Охридски од Скопје и со сите други библиотеки во Македонија. Меѓутоа, од посебна важност се меѓународните контакти, од кои соработката која се остварува со библиотеките од Русија, Бугарија, Србија, Хрватска и Словенија, меѓу кои посебно место има библиотеката Иван Потрч од Птуј.

Идејата на НУ Библиотека Григор Прличев - Охрид е поврзана со создавање на поволиви услови за остварување на нови проекти во соработка со библиотеки и установи од Европската Унија.

The library cooperates with the National University Library St. Kliment Ohridski – Skopje and with many other libraries in the country. However, international cooperation with Russia, Bulgaria, Serbia, Croatia and Slovenia is also of great importance, particularly the cooperation with Ivan Potrč Library in Ptuj.

Future activities of the Grigor Prlichev Library in Ohrid are aimed towards creating adequate conditions for achieving new projects in cooperation with libraries and institutions of the European Union.

Knjižnica sodeluje z Nacionalno in Univerzitetno knjižnico Sv. Kliment Ohridski iz Skopja in z ostalimi knjižnicami v Makedoniji. Se posebej so pomembni mednarodni kontakti oziroma sodelovanje, ki ga ureničujemo s knjižnicami iz Rusije, Bolgarije, Srbije, Hrvaške in Slovenije. Ob tem smo posebej veseli, da sodelujemo s Knjižnico Ivana Potrča iz Slovenije.

Prihodnost NU Knjižnice Grigorja Prličeva – Ohrid je povezana tudi z ustvarjanjem novih projektov in sodelovanjem s knjižnicami in ustanovami iz Evropske unije.

Употребена литература / Literature / Literatura

1. Мариела Јоваиовиќ: »Охридската библиотека Григор Прличев«, Охрид 1998
2. Мариела Јоваиовиќ: »Охридските писатели од Прличев до донес«, Охрид 1999
3. Коста Балабаиов: »Богатството на Македонија - Охрид«, Скопје 2010

Oxpud — mapaom zpađ noke / Ohrid — the old town by night / Ohrid — staro mesto ponočŕ (Muuo Jyamecku / Mfiŕho Yuzmeski)

Handen lutz eiloum
Der S. Wicke
Arheit
Der S. Wicke
Ken den Stigen deines Mann
Ich mich weder und besser
Stellung lüger Wolf, selblich
Stellung werde die S. Wicke
meinet werte wolle S. Wicke
ohne loren wolle S. Wicke
mit dem S. Wicke
die wolle S. Wicke

